

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' תבוא • ט - יט אלול

תשפ"ב • שנה כ"ב • גליון ג (תתשנ"א)

וצדיקים ישמחו ויעלצו לפני אלקים וישישו בשמחה

בקול רינה וחדוה, גשים אנו יחד עם כל קהל המוני אנשי שלומנו די בכל אתר לאחל מעומקא דליבא ברכת "מזל טוב" אל מול פני הקודש

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת בית צדיקים, השמחה השרויה במעונו בהולדת הנין נ"י במזל טוב בן בכור לנכדו פרע"ח

הרה"ג רבי משה מרדכי מוטצען שליט"א

בן הרה"ג רבי אהרן שליט"א

ונכד הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א

חתן בנו יקירו

הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א

והברכה אחת היא להסב הדגול

כ"ק האדמו"ר מנדבורנא צפת שליט"א

ואנו תפילה שישפיע עלינו שמחה זו שפע ברכה וסייעתא דשמיא, ונזכה כי כ"ק מרן שליט"א יאציל עלינו מרוחו פי שנים, ויארץ ימים על ממלכתו בבריות גופא ונהורא מעליא, להדריכנו בנתיבות חיים, על מי מנוחות ינהלנו עדי ביאת גואלינו בב"א.

מהנהלת היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז נמסרו

ידיעות ועדכונים לקראת ירח האיתנים בצל הקודש

- הושלמה בס"ד ההיערכות המקיפה לקראת ירח האיתנים בצילא דמהימנותא אצל עטרו"ת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, בהשקעת עתק של משאבים ודמים מרובים לרווחת הקהל הגדול בליעה"ר.
- במסגרת השיפורים והשינויים הרבים, הורחבו היכל הגדול והמבואות ועמם תוספת מאות מקומות ישיבה ועמידה, נבנתה מבואות כניסה חדשה וממוזגת, הותקנה רחבת מלתחה רחבת ידיים, הוכשר מתחם מיוחד עם חדרי נוחיות, נבנה מתחם גדול ומרווח ליכוס של ברכה, ועוד רבות.
- במהלך השבועות האחרונים נמשכו עבודות התשתית והבניה בהיכל הגדול וברחבה החיצונית, בעמל רב סביב השעון על מנת להכשיר את המקום כראוי וכיאות לקליטת המוונים כבר לקראת ימי הסליחות הבעל"ט, במקביל להקמת מתחמי המבואות, בניי הגלריות וחדרי הנוחיות ועוד.
- אי לכך מבקשים בכל לשון של בקשה, היות וברחבת היות הגדול הושקעו סכומי עתק לתועלת הציבור, הציבור היקר מתבקש להזהיר גדולים על הקטנים ולהישמר מכל משמר על כל הציוד יקר הערך ולהשגיח על הילדים שלא ייזנקו חלילה בגוף ובממון.

יום א' דסליחות:

- אמירת הסליחות ב'היכל הגדול' בצל הקודש תחל אי"ה בשעה 5 לפנות בוקר.
- לתשומת לב - השליש העליון של היכל הגדול, מיועד אך ורק לוקני ונכבדי אנ"ש, מפני שיבה תקום!
- אין לעמוד על מדרגות ארון הקודש וכל סביבת מקום מרן שליט"א, הדבר מפריע לאלפי אנ"ש לחזות בעבודת הקודש, ומהווה סכנת נפשות.

- קודם אמירת הסליחות ולאחריה יוגש לקהל הגדול שתיה חמה וקרה בשפע רב, להשקות צמאי חסדך, ברחבת הסוכה הגדולה והחדשה בקרית החינוך ובחדר האוכל המרכזי.
- לאחר אמירת הסליחות יתקיימו מניינים לתפילות שחרית ב'היכל הגדול' ובהיכל הישיבה לצעירים.
- לאחר תפילת שחרית יוגש פת שחרית וכיבוד קל, שתיה חמה וקרה לציבור האורחים, בהרחבה גדולה. הכיבוד יוגש בחדר האוכל שבקרית החינוך.
- ביציאה מההיכל הגדול יחולקו בעז"ה חוברות המידע והעדכונים שהופקו לרווחת הציבור.
- מנין סליחות לבית יעקב אלו הנשים יתקיים בליל מוצש"ק בשעה 12:45 באולם 'מרכז החסד' ברחוב רבי טרפון.

כניסות ומעברים:

- הוצב שילוט חדש על כל השערים והכניסות על מנת להקל את ההתמצאות בסדר החדש.
- הכניסה לקרית החינוך לגברים – היא אך ורק משערים: א'-ג'-ה'
- הכניסה לנשים אך ורק משערים: ח'-ט'-י'
- כניסה מיוחדת וחדשה לרבניות ומבוגרות, משביל הגישה מול נווה ההורים הישן ברחוב בני יששכר. אין מכניסה זו מעבר לעזרת הנשים הגדולה.
- מתחם שירותים ענק לגברים ברחבת קרית החינוך סמוך למבואת הכניסה החדשה, ובסמוך לכניסה למתחם הפארנצ'עס. שירותים מיוחדים עבור בעלי מוגבלויות ומבוגרים.
- מתחמי מלתחה ענקיים עם אלפי מקומות תליה לשטריומלעך ומגבות, בסמוך לכניסות 2-3-4.
- שירותים לנשים, בסמוך לכניסה לגלריית עזרת הנשים, ובבנין חדרי השיעורים הסמוך.
- הכניסה לפארנצ'עס לבחורים הינה אך ורק מכיון הכניסה האחורית ברחוב הרמ"א, סכנת נפשות! אין להיכנס ולעלות בשופו"א מתוככי ההיכל!

הכנסת אורחים לר"ה:

- נמשך הרישום להכנסת אורחים בראש השנה, ומתבצע באמצעות מוקדי קהילות 24 שעות ביממה, או בטל' הקבוע של מוקד הכנסת אורחים: 0527-111-363, בין השעות 14:00-22:00.
- הרישום יסתיים בעז"ה ביום שלישי כ"ד אלול.
- ההרשמה באמצעות כרטיס אשראי בלבד.
- לתשומת לבכם – גם אלו החפצים באירוח לסעודות בלבד – חובה להזמין מראש.
- ההרשמה לתלמידי הישיבות הקדושות, מתבצעת אך ורק באמצעות הנציגים בהיכלי הישיבות כמתפרסם בכל ישיבה, התלמידים יהיו במאורגן יחד עם האחראי הממונה מטעם הנהלת הישיבות.
- שימו לב! למען הסדר הטוב בעת סעודות החג, יוצבו בחדרי האוכל מפות עם מקומות ישיבה מסודרים מראש לפי שמות, על מנת להימנע מאי נעימות נא הקפידו ודייקו בעת ההזמנה!

ונשמרתם מאוד לנפשותיכם!

- סכנת נפשות! בכל מהלך ירח האיתנים, חל איסור מוחלט לעמוד (וכל שכן להוסיף כיסאות ולשבת) במעברים בכל רחבי ההיכל הגדול. המעברים מיועדים לכניסה ויציאה בלבד ועליהם להיות פנויים לחלוטין בכל עת.

יום שני פר' כי תצא ט' אלול

זי"ע, וזה היה אחר שכמה ילדים כבר נסתלקו אצלו רח"ל, ומיד רץ אל בית זקנו מרן הדברי חיים והעתיר בבכי ובתחנונים שיהיה לו רפו"ש, ונענה מרן הדברי חיים שהוא יבוא לבקר את הילד, וזקה"ק מרודניק שמח מאד וחשב שאם כן וודאי שיהיה לו רפו"ש. והלך מרן הדברי חיים לבית נכדו, ונכנס לחדר שהילד היה שם ונגש למטתו, והביט בו ממושכות, ויצא לחוץ, ואמר להסובבים: ישנם נשמות שבאות לעולם רק כדי לראות פני צדיק הדור... ועד שלא הגיע מרן הדברי חיים לביתו כבר באו להודיע לו שהילד נסתלק ל"ע...
★ שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע בשם צדיקים,

אחר תפילת מנחה הגיע מרן שליט"א לבני ברק לניחום אבלים אצל הר"ר ישראל קראוס הי"ו, היושב שבעה על פטירת בתו הילדה ע"ה, ונכחו שם גם אביו הנה"ח הרה"ג רבי יחיאל יו"ט שליט"א, וחותנו הרה"ג רבי אהרן מלוביצקי שליט"א מלעכאוויטש נכד רבוה"ק, מרן שליט"א ניחמו בדברי תנחומים, ונביא כאן מתוכן הדברים:
★ אין לנו שום השגה בנשמות כאלו... פעם היה יותר שכיח מיתת ילדים קטנים. גם אצל מרן הדברי חיים היו מקרים כאלו. פעם נחלה אחד מהבנים אצל זקני הרה"ק מרודניק

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

הלכה כרבי יהודה, מ"מ במחלוקת ר"מ ור"י מתי יש לבני ישראל דין בנים למקום, בזה הלכה כרבי מאיר דבין כך ובין קרויים בנים, דקרא מסייע ליה.

בני המשפחה: הרה"ק בעל היסוד העבודה זצ"ל היה אומר שמצווה לחזור על תשובה זו של הרשב"א... בדורות הקודמים לא היתה מודפסת תשובה זו, כיון שהצנזור השמיטו התשובה, אבל ב"ה שכיום החזירוהו.

מין שליטי"א: מה היה לצנזור כנגד תשובה זו?

בני המשפחה: שהיהודים בנים למקום... וכן שאר הענינים הכתובים שם.

*

בני המשפחה: אחד מנכדי הרה"ק מליסקא זי"ע הביא בספרו דרכי הישר והטוב תיאור על ימי השבעה של מין הדברי חיים על בתו הרבנית יוטא ע"ה, הרבנית של הרה"ק רבי אליעזר ירוחם זצ"ל, וכותב שהרה"ק מליסקא היה דרכו בקודש לנסוע תמיד לצאנז בראשית חדש אלול. בשנת תרל"ג החליט לפתע לנסוע מיד אחר חג הפסח, לקראת ש"ק פר' שמיני. בהגיעו סמוך לצאנז שמע כי מין הדברי חיים שרוי בתוך ימי השבעה על פטירת בתו ע"ה. בהגיעו לצאנז אמר הרה"ק מליסקא למלוויו שלא ילך אל מין הדברי חיים עד סמוך לכניסת ש"ק, כאשר יקום משיבתו על הארץ, וכן עשה.

כשהגיע לבית מין הדברי חיים סמוך לחשיכה כאשר כבר ישב על כסאו, הרים מין הדברי חיים את עצמו מעט מעל כסאו בשתי ידיו ואמר שכבר קם מאבלותו. אמר לו הרה"ק מליסקא: נו, הרי כבר עוד מעט שבת... והוסיף ואמר: כבר אמר הרמב"ם "דבר נקל הוא אצל בעלי הדעת". השיב מין הדברי חיים: אכן כך כותבים החוקרים, אבל אצל דוד המלך ע"ה לא מצינו כן. ענה הרה"ק מליסקא ואמר: אדרבה מצינו אצל דוד המלך ע"ה (שמואל ב יב, טו) "ויבן דוד כי מת הילד ויאמר דוד אל עבדיו המת הילד ויאמרו מת, ויקם דוד מהארץ וירחץ ויסך ויחלף שמלותיו ויבא בית ה' וישתחו ויבא אל ביתו וישאל וישמו לו לחם ויאכל". עוד הוסיף הרה"ק מליסקא ואמר: גם במות אבשלום בנו מצינו ברש"י (שם יט, א מהגמ' בסוטה י, ב) על מה שאמר דוד בני אבשלום בני בני אבשלום מי יתן מותי אני תחתיך וגו' - שמונה פעמים, אמרו רבותינו שבעה דאסקיה משבעה מדורי גיהנם וחד דאייתי לעלמא

שישנם נשמות גבוהות אשר מחמת איזה פגם קל הם צריכים לרדת שוב לעולם הזה, וכידוע שהגלגול לעולם הזה נחשב כאחד העונשים הקשים, והנשמות הללו מסכימות לרדת לעולם כדי לבוא על תיקונן, אבל הן מבקשות מהקב"ה שלא ישלח אותם לשנים רבות כי אז עלולים ח"ו לקלקל שוב, אלא שיירדו רק לשנים ספורות ומעטות כדי שישארו בטהרתם. כשיודעים זאת יכולים להבין מקרים מסויימים של מוות ילדים בגיל צעיר. הרי בגיל הזה אין עדיין חטאים ופגמים.

★ 'ואלה המשפטים', ובזוה"ק (פרשת משפטים צד, א) אינון סדורין דגלגולא... והיינו שבכדי להבין את משפטי ודרכי ה' צריכים להבין סוד כל הגלגולים מתחילת הבריאה ועד עכשיו, מתחילה ועד סוף.

★ ידוע מה שאמר החתם סופר זי"ע, "חבל על דאבדין", חבל על בני העליה ואנשי מעשה שנאבדים מאתנו, "ולא משתכחין", אלו שבבחינת 'לא' הם שכיחים ונמצאים אצלנו, עכד"ק. והיינו שבני עליה מסיימים שליחותם במהירות ושבים למקום מנוחתם.

★ חז"ל (מדרש משלי, לא) הביאו מעשה ברבי מאיר שמתו לו שני בנים, ואשתו המשילה זאת להחזרת הפקדון למפקיד (זו"ל: מעשה היה ברבי מאיר שהיה יושב בבית המדרש בשבת בשעת מנחה ודורש. מתו שני בניו. מה עשתה אמן, הניחה שניהם על המטה ופרשה סדין עליהם. במוצאי שבת בא רבי מאיר מבית המדרש. אמר לה, היכן שני בני אמרה לו, לבית המדרש הלכו. אמר לה, צפיתי בבית המדרש ולא ראיתי אותם. נתנה לו כוס של הבדלה. חזר ואמר, היכן שני בני אמרה לו, פעמים הלכו להם למקום פלוני ועכשיו הם באים. הקריבה לפניו לאכול, מאחר שבירך, אמרה לו, רבי, שאלה אחת יש לי לשאול. אמר לה, אמרי. אמרה לו, קודם היום בא אדם אחד ונתן לי פקדון, עכשיו בא, נחזור לו או לאו. אמר לה, בתי, מי שיש לו פקדון אצלו אינו צריך להחזירו לרבו. אמרה לו, חוץ מדעתך לא הייתי נותנה אותו. מה עשתה, תפשתו בידו והעלתה אותו לאותו החדר והקריבה אותו למטה, ונטלה הסדין מעליהם, וראה שניהם מתים מונחים על המטה. התחיל בוכה, ואמר, בני בני, רבי רבי, בני בדרך ארץ, ורבי שהיו מאירין פני בתורתן. באותה שעה אמרה לו, רבי מאיר, רבי, לא כך אמרת לי שאנו צריכין להחזיר הפקדון לרבו. כך ה' נתן וה' לקח. בדבר הזה נחמתו, ונחה דעתו ונתישבה. לכך נאמר, אשת חיל מי ימצא).

אין לנו השגה בתנא רבי מאיר, ורואים שהיה קשה לו להתנחם...

בני המשפחה: אבל הלכה כמותו לפי שלא ירדו חבריו לסוף דעתו (עירובין יג, ב).

מין שליטי"א: אמנם כבר נודע מספה"ק (ראה אמרי פנחס החדש, פסח, אות קצ) דרק בעולם הזה אין הלכה כרבי מאיר כיון שלא ירדו חכמים לסוף דעתו, אבל בשמים ממעל שם ודאי משיגים דבריו פוסקים הלכה כמותו.

ונודע מש"כ הרשב"א בתשובותיו (ח"א סימן קצד), דאף שבכל מקום בפלוגתא דרבי מאיר ורבי יהודה אזלינן

^א ראה בפירוש המשניות להרמב"ם (ברכות ט, ה): חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה כו', מה שאמר כשם שהוא מברך על הטובה, רוצה לומר לקבל אותו בשמחה ולב טוב ולכבוש כעסו, ויטיב נפשו כשיברך דין האמת כמו שיעשה בשעה שיברך הטוב והמטיב, וכמו שהיו אומרים החכמים ברוב דבריהם כל מה דעביד מן שמיא לטב, וזה דבר שכלי אצל בעלי השכל ואפי' לא הורה הכתוב עליו, לפי שיש דברים רבים נראים בתחילתן טובים ויהיה אחריתם רעה רבה, ועל כן אין ראוי למשכיל להשתומם כשתבא עליו צרה גדולה מפני שאינו יודע סופה, עיי"ש.

^ב כמו שרואים את התאבלותו הגדולה כמות אבשלום בנו (ראה שמואל ב פרק יט).

בין הנכנסים היה גם חדב"נ כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א, כ"ק האדמו"ר מבערגסאז שליט"א והגיש הזמנה לכבוד נישואי בתו הכלה תחי'; הגאון רבי שלמה זלמן גרוסמן שליט"א רב העיר אלעד, הגאון רבי זושא הורוביץ שליט"א רב קהלות החסידים באלעד, ועוד.
בסיום קבלת הקהל יצא מרן שליט"א לתפילת מעריב בבית מדרשינו, לפני העמוד התפלל - הר"ר מאיר טאובר מאלעד.

יום שלישי פר' כי תצא י' אלול

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן צבי נחום נ"י בן הרה"ח ר' מאיר בעלז מפעיה"ק (ב"ר דוב בעריש מפעיה"ק, וח"ר מרדכי יוסף זילברברג מפעיה"ק), ע"ב הרה"ח ר' משה מאיר ברבר מפעיה"ק (ב"ר יצחק אהרן מפעיה"ק, וח"ר הלל גבירץ מפעיה"ק).
אח"כ המשיכו ליכנס אנ"ש תושבי קרייתנו הק' לקודש פנימה לקראת ימי הרחמים והרצון. קבלת הקהל נמשכה עד אחר השעה 12.30 בלילה.
היום ניחם מרן שליט"א ע"י הטלפון את כ"ק האדמו"ר מסקווירא שליט"א וחתנו כ"ק האדמו"ר מזוועהאל ארה"ב שליט"א, היושבים שבעה על פטירתה בדמי ימיה של בתו - רעייתו הרבנית ע"ה.

יום רביעי פר' כי תצא י"א אלול

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן אלטר בן ציון נ"י בן הרה"ח ר' יעקב ליב גנזל מביתר, ע"ב הרב צבי בן חיים מפעיה"ק (ב"ר חיים מפ"ת).
אח"כ המשיכו ליכנס אנ"ש תושבי קרייתנו הק' לקודש פנימה לקראת ימי הרחמים והרצון. קבלת הקהל נמשכה עד אחר השעה 12.30 בלילה.

יום חמישי פר' כי תצא י"ב אלול

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה שלמה בצלאל נ"י בן הר"ר אלחנן דוד קניג מחיפה (ב"ר שמואל יעקב מירושלים, וחהג"ר ר אהרן ישעיה שכטר מחיפה).

יום שישי פר' כי תצא י"ג אלול

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה אליהו צבי נ"י בן הרב מרדכי אריה שכטר מב"ב (ב"ר מנדל מב"ב, וח"ר אפרים שווארץ ממאנסי), ולהבחור הבר מצוה יוסף נ"י בן הר"ר מיכאל מושקוביץ מקרית הבעש"ט (ח"ר חיים שמעון הרבסט מקרית הבעש"ט).

דאתי, הרי שדוד המלך רצה לעשות לו טובה. הפטיר מרן הדברי חיים ואמר: בוודאי, הרי אנחנו גם כן לא מתכוונים לגמרי אלינו...

מרן שליט"א: כשנסתלק הרה"ק רבי מאיר נתן זצ"ל, אמר מרן הדברי חיים: לפעמים אדם הולך ברחוב ומרגיש שאחד נותן לו מכה בכתפו, וברגע הראשון הוא כועס, אבל כאשר הוא מסתובב ורואה שזהו ידידו הטוב, נחה דעתו...

לאחר ימי השבעה על הסתלקותו נפרדה ממנו כלתו האלמנה, שהיתה בתו של הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, ומרן הדברי חיים ליווה אותה בשמחה ובמאור פנים כאילו לא קרהו אסון. וכשחזרה האלמנה לבית אביה שאל אותה היאך נפרד ממנה חותנה, ואמרה שהיה כמו אב שמלווה את בתו לחופה... נענה הרה"ק מדזיקוב ואמר: לעבוד את השי"ת, בכזו 'אכזריות' אין ביכולתי.

בני המשפחה: רבי מאיר נתן מסר נפשו בעת שהיתה מגיפה בעיר צאנז.

*

מרן שליט"א: מרן אדמו"ר זי"ע סבר שבפטירת ילדים לא יאמר האב קדיש אלא שאחר יגיד, וגם אם לאב אין כבר הורים, מ"מ יבקש מאחר שיאמר. שמעתי זאת ממנו כמה פעמים.
ואמר מרן שליט"א עוד דברי תנחומין, וקם ואמר המקום ינחם וכו'.

לאחמ"כ נסע מרן שליט"א לעיר אלעד, לקבל את קהל אנשי שלומנו הדרים בעיר וכן את תושבי הערים פתח תקוה וברכפלד, לקראת הימים הקדושים הבעל"ט.

מרן שליט"א הגיע לבנין בית מדרשנו, שם קיבלו את פניו הדוממו"צ הגרי"ש לייזער שליט"א ומנהלי מוסדותינו ה'ק מוה"ר פנחס גרוס הי"ו מוה"ר יחיאל חנא לאנגסאם הי"ו, ומוה"ר לוי יצחק הופמן הי"ו.

מרן שליט"א נכנס לחדר שני שבבית מדרשנו, תחילה העבירו מנהלי מוסדוה"ק סקירה על התפתחות הת"ת והישיבה, כשמרן שליט"א מביע קורת רוחו המרובה. אח"כ האציל מרן שליט"א מברכות קדשו לרגל המגבית השנתית לטובת המוסדות הק', בהפטירו כי בוודאי זכות גדולה היא לכל אחד ליטול חלק בתורתן של תשב"ר ובחורי הישיבה אשר יראתם ניכרת על פניהם.

אח"כ החלו קהל אנ"ש ומשפחותיהם להיכנס לקודש פנימה להיפקד בדבר ישועה ורחמים לקראת הימים הנוראים הבעל"ט. עד אחר השעה 1.00 בלילה.

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

וכבר האריכו המפוי' לבאר מה היה הדין ודברים בין דוד לחושי, וכן לבאר למה אמר לו דוד 'מלך שכמותי וכו' דייקא, כן צ"ב מה שאמר 'יהרגנו בנו', אטו אילו יהרג שלא ע"י בנו אין כאן חילול ה', גם להבין אמאי לא דיבר אליו חושי הארכי עד עתה בענין מה שלקח יפת תואר, ורק עתה אחרי שהוכיחו על שהולך לעבוד ע"ז נתעורר להשיבו מ"ט קנסיבת יפת תואר.

ואפ"ל בדרך דרוש, דהנה לכאו' יל"ע למה סבר דוד שיתחלל ש"ש כאשר יהרגנו בנו, הלא בוודאי לא יתחלל ש"ש דיתלו לומר דנהרג על שלקח יפת תואר דכל הלוקח יפ"ת מוליד בן סו"מ ודא גרמא שיצא אבשלום לתרבות רעה למרוד באביו, שכן אף שהתירה הכתוב יפ"ת מ"מ יש בכך פגם ומיאוס, דלא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר, וכדביאר רש"י בריש פרשתו (כא, יא) שאם אין הקב"ה מתירה ישאנה באיסור, וכדאחז"ל (קידושין דף כ"א ע"ב) דמוטב שיאכלו בשר תמותות שחוטות וכו', וברש"י ז"ל, מתוך שמתגרה בה יצרו מחמת יופיה התירה לו ובקושי, אלא דמוטב שיאכלו ישראל בשר תמותות שחוטות בשר מסוכנת שחוטתה, ואע"פ שהיא מאוסה כדכתיב ביחזקאל (ד, יד) ולא בא בפי בשר פגול, עכ"ל.

וממילא לא הו"ל לדוד לחשוש שיתחלל ש"ש, שהרי יתלו העם לומר כי ע"י שלקח יפת תואר שהותרה רק כנגד יצה"ר מכך יצא לו פוקה ומכשול, גם יאמרו כי ע"ז שלקח יפת תואר נתעורר עליו מדה"ד שהרי מעתה יאמרו כל העם אם דוד המלך לא היה יכול להתגבר על היצה"ר והוזקק ליקח יפת תואר מה נעני אנן אבתריה ואם בארזים נפלה שלהבת מה יענו אזובי קיר, ולא יתאמצו לעמוד בנסיונות היצר באמרם שאין יכולים לאזור כח לעמוד נגד יצה"ר, וכיון דסביביו נשערה מאוד על כן פגעה בו יד ה' ליהרג ע"י בנו, ומעתה אין כלל חילול השם במה שאבשלום הרגו.

וצ"ל דדוד סבר דדין יפת תואר הוא היתר גמור לכתחילה לכל אחד ואחד, וכדאחז"ל (חולין דף ק"ט ע"ב) דכל מידי דאסר רחמנא שרי לן כוותיה, אסר לן א"א שרי לן יפת תואר והיינו

אחר התפילה נערך שמחת הברית לכן הר"ר יצחק רייניץ מב"ב (בן הק' הג"ר שלום מרדכי צ"ל הי"ד, וחתן להבחל"ח הרב שלמה זאב קליין מפעיה"ק).

שב"ק פר' כי תצא י"ד אלול

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' לוי יצחק אסטרייכר מנה"ר בישיבה"ק פעיה"ק.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ג רבי יצחק שימון שליט"א רא"כ אורח חיים במרכז התורה, מה ידידות - הרה"ג רבי זאב וקסברגר שליט"א דומו"צ קרית צאנז טבריה.

בברכת המזון על הכוס התכבד - הרה"ג רבי צבי מיכאל גולדשטיין שליט"א רא"כ יששכר באהליך בירושלים עיה"ק, שבע ברכות (לחתן ישראל דוב נ"י ב"ר אפרים מנדלסון מבית שמש, עם ב"ר אהרן לויןשטיין מפעיה"ק, לחתן צבי נחום נ"י ב"ר מאיר בעלז מפעיה"ק עם ב"ר משה ברבר מפעיה"ק, לחתן אלטר בן ציון נ"י ב"ר יעקב ליב גזול מביתר, עם בה"ר הערשל בן חיים מפעיה"ק) בירך מרן שליט"א.

לאחר מכן נערך שמחת השלום זכר לרגל הולדת הבן להרה"ג ר' לוי יצחק אסטרייכר שליט"א מנה"ר בישיבה"ק (בהג"ר אליעזר מב"ב, וחתן הק' הג"ר שלום מרדכי רייניץ צ"ל הי"ד), להרב אלימלך ישראלי משגיח בישיבה"ק (ב"ר אליעזר מחיפה, וחה"ר אליהו גומבו מפעיה"ק), להר"ר יעקב שנטג מפעיה"ק (ב"ר שמואל צבי ז"ל, וחתן להבחל"ח הג"ר יצחק שימון מפעיה"ק), להר"ר יקותיאל יהודה שליסל מקרית צאנז טבריה (ב"ר ישע"י שלום מב"ב, וחה"ר רפאל שטמר מפעיה"ק), ולהר"ר צבי טהלר מקרית צאנז טבריה (ב"ר משה מרחובות, וחה"ר זאב וקסברגר שליט"א). ועברו הקהל לקבל פירות.

הפלפול היה ע"ד הגמ' בסנהדרין (דף ק"ז ע"א) אמר רב יהודה אמר רב ביקש דוד לעבוד ע"ז שנא' ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתחוה שם לאלהים, ואין ראש אלא ע"ז שנא' והוא צלמא רישיה די דהב טב, והנה לקראתו חושי הארכי קרוע כתנתו ואדמה על ראשו, אמר לו לדוד יאמרו מלך שכמותך יעבוד ע"ז, א"ל מלך שכמותי יהרגנו בנו (פרש"י חסיד שכמותי הרגו בנו ויהיו מתרעמין על מידותיו של הקב"ה, ונמצא ש"ש מתחלל בפרהסיא) מוטב יעבוד ע"ז ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא (פרש"י ואחלל את ה' אני לבדי ולא יחללו אותו כל העם), אמר מ"ט קנסיבת יפת תואר, א"ל יפת תואר רחמנא שריא, א"ל לא דרשת סמוכין דסמיך ליה כי יהיה לאיש בן סורר ומורה, כל הנושא יפת תואר יש לו בן סורר ומורה.

שהוא היתר גמור, (ועי' בכתנות אור בפרשתן שהוכיח כן מהך מימרא), ולפיכך סבר דוד שאילולא זאת שיעבוד ע"ז עלול להיות חילול ה' במה שבנו הרגו, כי לא יתלו הסיבה במה שלקח יפת תואר.

אבל חושי הארכי השיב לו מ"ט קנסיבת יפת תואר, רצ"ל דלא יהא חילול השם בהריגתו דיתלו שנענש על שלקח יפת תואר וכן"ל. וא"ש דבגמ' בקידושין שם רב הוא דאמר דלא דברה תורה אלא נגד יצה"ר והיינו דיפ"ת הוי פגם, לכן איהו דרש גם כאן דכן השיב חושי לדוד, ודוד סבר וקיבל.

וי"ל דזה שאמר לו חושי הארכי מלך שכמותך יעבוד ע"ז, דרמז לו על מאה"כ (משלי כד, כא) ירא ה' את בני עם ומלך וגו', ואמרו במדרש (דב"ר ב, לב) ומלוך על יצרך. ולכן דוד המלך שהעיד על עצמי ולבי חלל בקרבי, ופרש"י בריש ע"ז (דף ד' ע"ב) יצר הרע חלל בקרבי ואין לו כח לשלוט בקרבי, וזה שאמר מלך שכמותך שהנך שולט ביצרך לא הותר לך יפ"ת, על כן בא עליך הצרה הזאת, ושוב אין כאן צד שיתחלל ש"ש על ידי רדיפת אבשלום, וממילא אין לך לעבוד ע"ז בגין כך.

וכיוצ"ב כתב בס' משנת רבי אליעזר (שהיה תלמיד הגאון רבי העשיל מלובלין, בפרשתן), שכתב לבאר הויכוח בין דוד לחושי הארכי, עפמ"ד בגמ' סנהדרין (דף כ' ע"ב) דנחלקו תנאי לגבי מצות מינוי המלך שנא' שום תשים עליך מלך, דלדעת רבי יהודה הו"ל מצוה וחיוב גמור למנות מלך, ולדעת רבי נהוראי לא נאמרה פרשה זו אלא כנגד תרעומתן שנא' ואמרת אשימה עלי מלך וגו', פרש"י לא נאמרה פרשה זו דשום תשים עליך מלך משום מצוה אלא כנגד תרעומתן, שגלוי לפניו שעתידים להתרעם על כך ולומר והיינו גם אנחנו ככל הגוים שנא' ואמרת אשימה עלי מלך עתידין אתם לומר כן, עכ"ל.

והאברבנאל (בפר' שופטים) האריך לבאר ענין זה, איך יתכן שלא ניתנה מצוה זו בתורת חובה רק מחמת שעתידין להתרעם וכו', דמשמע שאילו לא תנוח דעתן ולא יבקשו לשום עליהן מלך ככל הגוים לא יהא כלל חיוב למנות מלך,

וכיצד יתכן שנאמרה מצוה בתורה רק כאשר יקילו ראש לדמות עצמם לכל הגויים, וביאר האברבנאל בארוכה דאה"נ כי נתפרש מצוה זו רק כנגד תרעומתן של ישראל, וזה כענין שמצינו ביפ"ת שנתפרש בתורה ולקחת לך לאשה ודרשו חז"ל לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר מוטב שיאכלו ישראל בשר תמותות שחוטות ואל יאכלו בשר תמותות נבילות, הרי מצינו מצות עשה התלוי בדבר הרשות שהורנו הכתוב אם תרצה לעשות כן אף כי הענין אינו ראוי עכ"ז הרי אתה מצווה לעשותו רק בזה האופן, וכן הוא ענין מינוי המלך, שאם כי אין בקשת מינוי המלך מצוה כי הוא באה מצד היצה"ר, עכ"ז ציוה השי"ת שכאשר יתגרה בהם יצרים ויבקשו למנות מלך ימנוהו כפי ציווי התורה מקרב אחיך, יעו"ש.

וי"ל דבזה נחלקו דוד וחושי הארכי, דדוד סבר דהואיל ונתפרש מצות יפת תואר בתורה בהכרח שהוא מצוה גמורה ורשאי לעשותה בהיתר גמור, ואינו רק כנגד יצה"ר, דאי נימא שאינו ראוי לנהוג כן לכתחילה יקשה היאך כתבה תורה פרשה שלימה כמעט על חינם כקו' האברבנאל, וז"ש דוד יפת תואר רחמנא שריא רצ"ל מדנתפרש בקראי בהכרח לומר דהתורה התירתו בהיתר גמור.

והשיב לו חושי הארכי מאי טעמא לא דרשת סמוכין, רצה לומר דסמכה תורה פרשת יפת תואר לפרשת בן סורר ומורה ושם כתיב אשר איננו שומע בקולינו וגו', ודרשינן מיניה בגמ' (סנהדרין דף ע"א ע"א) הואיל וכתבי בקולנו חסר מלמד שיהיה להם קול אחד, רצ"ל דאביו ואמו יהיו שניהם שווין בקול, וזהו דבר שא"א דהלא אם קולה עבה ה"ה איילונית שאינה ראויה להוליד, וכמו"כ אם קולו דק כמו קול אשה ה"ה סריס (עיין יבמות דף פ' ע"ב), ולכן אמרו שבן סורר לא היה ולא עתיד להיות, והא דכתוב בתורה אינו אלא לדרוש ולקבל שכר, הרי דמצינו שכתבה התורה פרשה שלימה רק כדי שנקבל עליו שכר כשנדרשנו, מעתה י"ל דגם פרשת יפ"ת לא כתבה התורה שיהא היתר גמור רק כנגד יצה"ר, ואצל דוד המלך אשר בטל ממנו

לבב שאינו סר אחר מראה עיניו וכו' לא הותרה לו יפת תואר, משא"כ אם התורה אינה מדברת על תנאי, מהיכי תיתי לומר דלא דיברה תורה אלא כנגד יצה"ר, הלוא מקרא מלא נאמר בסתמא וראית בשביה וגו' וחשקת בה וגו'.

*

והנה בכסף נבחר (פר' עקב) ביאר דברי המדרש (ילקוט תתמ"ז) עה"פ והיה עקב תשמעון, זה שאמר הכתוב (תהלים מט, ו) עון עקבי יסובני, אמר דוד אין אני מתיירא מפני החמורות מפני שהן חמורות אלא אני מתיירא מן הקלות, ואתה אמרת (אבות פ"ב מ"א) הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה וכו'.

ותו"ד עפמ"ד בזוה"ק (פר' בראשית דף ח' ע"ב) דומה היה מקטרג על דוד המלך על שבא על בת שבע, והשיב לו הקב"ה שאין בו חטא כי בהיתר לקחה דכל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו, וקטרג דומה עוד דאכתי היה בו עון על שלא המתין ג' חדשי הבחנה, עי"ש באריכות בזוה"ק.

והנה בגמ' יבמות (דף מ"ב ע"א) דרשינן מקרא (בראשית יז, ו) להיות לך לאלקים ולזרעך אחריו שצריך להמתין ג' חדשים כדי להבחין בין זרעו של ראשון לזרעו של שני וכו'. אך זה רק אם האי קרא קאי להא דצריך הבחנה, אבל בגמ' (שם דף ס"ד ע"א) אמרינן דהאי קרא קאי לגבי מי שאינו עוסק בפו"ר, דקאמר בגמ' אחרים אומרים גורם לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר להיות לך לאלקים ולזרעך אחריו בזמן שזרעך אחריו שכינה שורה אין זרעך אחריו על מי שורה על העצים ועל האבנים, ולפי"ז לא ילפינן מינה דצריך הבחנה, וממילא דלא היה מקום לקטרג על שלקח את בת שבע בלא הבחנה.

ואולם הרי דב"ז דמי שאינו עוסק בפו"ר גורם לשכינה שתסתלק מישראל, ילפינן בגמ' שם ממ"ש (במדבר י, לו) ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל, אלא די"ל דזה תלוי בפלוגתא דתנאי בשבת (דף קט"ז ע"א) עה"פ ויהי בנסוע הארון וגו' דרשב"א ס"ל דפרשה זו עשה לה סימניות לומר שאין זה מקומה, ורבי אמר מפני שספר חשוב הוא בפנ"ע, כמאן אזלא הא דא"ר

יצה"ר ולבו חלל בקרבו לא היה שייך היתר זה כלל, עכ"ד המשנת ר"א, יעו"ש שציינ לדבריו לעיל בפר' חיי שרה. [בדברי המשנת ר"א כפי שנדפסו שנתרבו שם כמה טעותים ע"י המעתיק, דהנה בגמ' סנהדרין שם נתבאר ב' נידונים, לענין פרשת המלך שנא' בספר שמואל שהמלך רשאי ליקח, וכאן הובאו דבריו מתוקנים באופן שיהיו מתאימים].

וי"ל ע"ד דרוש דהך מילתא אם היתר יפ"ת הוי היתר גמור לכל בני ישראל גם למי שלבו חלל בקרבו, או דלא נאמרה אלא לאנשים פשוטים שיש לחוש שיחטאו בעון חמור שעליהם נאמר מוטב שיאכלו בשר תמותות שחוטה וכו', דב"ז תליא אם דיברה תורה על תנאי, דבגמ' ע"ז (דף ה' ע"א) אמר ר"ל בואו ונחזיק טובה לאבותינו שאלמלא הן לא חטאו אנו לא באנו לעולם וכו', לא תימא אנו לא באנו לעולם אלא כמי שלא באנו לעולם, למימרא דאי לא חטאו לא הוו מייתי והכתיב פרשת יבמין ופרשת נחלות, על תנאי, ומי כתיבי קראי על תנאי, אין, דהכי אמר ר"ש בן לקיש מ"ד ויהי ערב ויהי בוקר יום השישי מלמד שתנאי התנה הקב"ה עם מעשי בראשית ואמר אם ישראל מקבלין התורה מוטב ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו עי"ש, מבואר דאם דרשינן יום השישי להא דתנאי הותנה וכו' א"כ גם פר' יבום ונחלות נאמרו על תנאי דאם לא חטאו לא היו מתים.

ואמנם כל הך מילתא הוא רק אי נימא דאילו לא חטאו לא מתו, דאין מיתה בלא חטא, אך למאי דמסיק בגמ' בשבת (דף נ"ה ע"ב) דיש מיתה בלא חטא, א"כ אין ראי' מזה דדיברה תורה על תנאי, ואי משום דכתיב יום השישי ודרשינן דתנאי התנה וכו', הרי במד"ר (ב"ר פ"ט י"ד) דדרשינן קרא דיום השישי על חיוב תוספת שבת, דאמרינן יום השישי א"ר יודן זו שעה יתירה שמוסיפין מחול על הקודש, א"כ תו ליכא להוכיח דדיברה תורה על תנאי, וי"ל דלא דיברה תורה על תנאי.

ועכ"פ י"ל דאי התורה מדברת על תנאי שפיר יש מקום לפרש דגם בענין יפ"ת לא דיברה תורה אלא כנגד יצה"ר, והיינו דבכה"ג דאיכא למיחש שמא יכשל וכו' היתירה התורה יפ"ת, אבל לבר

וכדין תוספת מחול על הקודש].

עפי"ז יבואר המדרש הנ"ל, והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה וגו' וברכך והרבך וברך פרי בטנך וגו', וקשה והלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וצ"ל דהשכר בהאי עלמא הוא תוספת מחול על הקודש, ואתיין מהא דכתיב ה"א יתירה בקרא יום הששי על תוס' שבת, אך לכאו' הרי ה"א יתירה נדרש להא דתנאי התנה וכו', וצ"ל דזה אינו כיון דשבעה ס"ת הן, והיינו דויהי בנסוע הוא ספר בפני עצמו, אך לכאו' היאך שייך ספר בלא מצוה, וצ"ל דספר זה בא להורות על חשיבות פו"ר דכל מי שאינו עוסק בפו"ר גורם לשכינה שמסתלק מישראל, והיינו דלא שמעינן לה מלהיות לך לאלקים ולזרעך אחריו, משום דלזרעך אחריו קאי להורות דבעינן זרעו מיוחס אחריו וצריך הבחנה, וא"כ שלא כדין עשה דוד שנשא בת שבע בלא הבחנה. לכך הביא המדרש דז"ש דוד עון עקבי יסובני שמתירא אני מן הקלות, דמן החמורות דהיינו איסור א"א לא חשש דהרי כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו, אלא דמ"מ נתיירא על חטא הקל שלא המתין חדשי הבחנה, עכתו"ד.

והנה נחלקו הראשונים אם הך דצריך הבחנה הוי מה"ת, דהך ילפותא דלהיות לך לאלוקים ולזרעך וגו' הוי דרשה גמורה, או דאינו אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, דהתוס' ישנים ביומא (דף ע"ה ע"א) כתבו בהא דאמרינן דמן היה מגיד להם לישראל אי בן תשעה לראשון ואי בן שבעה לאחרון, דעדיין לא גזרו שצריכות להמתין שלשה חדשים משום הבחנה, כי לא הוצרכו עדיין שהמן בודק, עכ"ל, הרי דס"ל דהבחנה הוא רק גזירה מדרבנן.

אמנם בגמ' יבמות (דף מ"ב ע"א) אהא דתנן וכן כל שאר הנשים לא יתארסו ולא ינשאו עד שיהו להן שלשה חדשים, בשלמא יבמה כדאמרן אלא שאר כל הנשים אמאי, אמר רב נחמן אמר שמואל משום דאמר קרא להיות לך לאלקים ולזרעך אחריו להבחין בין זרעו של ראשון לזרעו של שני וכו', רבא אמר גזירה שמא ישא את אחותו מאביו, וייבם אשת אחיו מאמו,

שמואל בר נחמני אר"י חצבה עמודיה שבעה אלו שבעה ס"ת כמאן כרבי עי"ש, וכתב הכלי יקר (בפר' בהעלותך) לבאר היאך יתכן שיהא ב' פסוקים אלו ספר בפני עצמו, הרי התורה ניתנה למצוותיה ובספר זה אין רמז לשום מצוה, וכתב דשפיר הוי ספר בפני עצמו כי רמוז בה קיום העולם והשראת השכינה בישראל, דהרי דרשו ממנה דמי שאינו עוסק בפו"ר גורם לשכינה שתסתלק מישראל וכו', לכך עשה ספר מיוחד ממצוה זו להורות לכל איש מישראל להיות זהיר במצות פו"ר למלאות המספר עי"ש.

מעתה י"ל דתינח למ"ד דשבעה ס"ת הן, לדידיה עכצ"ל דפרשה זו הוא ספר בפני עצמו להורות על חשיבות מצות פו"ר וכדרשת אחרים, אבל לת"ק דחמשה ס"ת הן, ממילא לא דרשינן להא דאין השכינה שורה וכו', ולדידיה ילפינן לה מלהיות לך לאלקים ולזרעך אחריו.

והנה דב"ז אם שבעה ס"ת הן או חמשה, תליא בהא דדרשינן בקרא דיום השישי, דפרש"י עה"ת (בראשית א, ל"א) יום השישי הוסיף הכתוב ה"א בגמר מעשה בראשית לומר שהתנה עמהם על מנת שיקבלו ישראל חמשה חומשי תורה, אולם לדברי המדרש דקאי יום השישי זו שעה יתירה שמוסיפין מחול על הקודש, ולפי"ז לא דרשינן להא דהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית, ושפיר י"ל דשבעה ס"ת הן (וכ"כ בבבית מטה משה על הגש"פ בנדמ"ח דף רע"ט).

מעתה יבואר דברי המדרש, עפי"מ שהקשה המפ"י במה דאמה"כ והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה וגו' ואהבך וברכך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך וגו', ומשמע שינתן שכר המצות בעוה"ז, ולכאו' הרי לעיל מיניה נאמר ושמרת את המצוה ואת החוקים ואת המשפטים אשר אנכי מצוך היום לעשותם, ואחז"ל (עירובין דף כ"ב ע"א) היום לעשותם ולמחר ליטול שכרם דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ותירצו דאמנם עיקר השכר הוא בעוה"ב, אלא דמ"מ נותן הקב"ה שכר גם בהאי עלמא בדוגמא דתוספות מחול על הקודש. [והיינו כי לעתיד לבוא שאז ניתן השכר הגנוז הוא יום שכולו שבת, וניתוסף נתינת שכר בעוה"ז המכוון כנגד ימות החול,

מ"מ ברובא סמכינן משום דרובא וחזקה רובא עדיף, ושוב כתב א"נ י"ל דכיון שבבהמה אם באנו לבודקה בכולהו טריפות מטרחינן טפי הו"ל כאלו לא מצינן לברורי עי"ש.

ובברכ"י (שם בס"י תל"ז) כתב שהגאון ר"ח אבועלפיא בספרו מקראי קודש כתב ע"ז דתמיהת הפר"ח אינה כלום, דאה"נ כוונת הב"י דהבהמות יש להם חזקה מכח רובא ומש"ה לא בעי בדיקה, משא"כ לענין מה שדן בב"י שם בבדיקת חמץ בבית, וכתב שכדבריו משמע במפורש בטור ביור"ד סי' ל"ט דהטעם דאין צריך לבדוק הטריפות דחזקת בהמה חיה ועוף כשרים הם שרוב בעלי חיים כשרים בריאים ושלמים, והקשה שם הב"ח מפני מה ארכביה אתרי רכשי אחזקה וארוב בעלי חיים, ומשמע דשי' הטור דחזקה לחוד לא מהני משום דהיכא דאיכא לברורי מבררינן, ורק משום דרוב בע"ח כשרים לכך אין צריך לבדוק, ועיין בדעת להמהרש"ם בפתיחה ליו"ד, שהאריך בזה והביא דעות לכאן ולכאן, ובשו"ת השיב משה (סי' י"ג) נקט דגם ברוב היכא דאיכא לברורי מבררינן, ועיי' בזה גם בשו"ת שיבת ציון להגר"ש לנדא בן הנוב"י (סי' כ"ט).

ועיין בקרן אורה ביבמות שם שכתב בהא דדרש שמואל דבעינן הבחנה מדכתיב להיות לך לאלקים ולזרעך אחרית להבחין בין זרעו של ראשון לזרעו של שני, וז"ל, ונראה דאסמכתא בעלמא היא וכדדריש לה לקמן למילתא אחריתי (בדף ק' ע"ב, דה"ק לא תינסב עובדת כוכבים ושפחה דלא ליזיל זרעך בתרה עי"ש), ועוד דאפילו נימא דבעינן לכתחילה מיוחס אחריו מה"ת, מ"מ איסור הבחנה אינו אלא מדרבנן דמן התורה סמכינן ארובא ויוכר העובר בזמנו ולא יהיה שום ספק, עכ"ד.

ובשו"ת בית יצחק (אהע"ז, ח"ב סי' צ"ט) וכ"ה בשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ק, ח"א, סי' רמ"ה) כתבו דהך מילתא אם ברוב עדיין צריך לברר עד כמה דאפשר תליא בפלוגתת הראשונים אם רוב הוי בירור וודאי או דהו"ל רק גזה"כ דאע"פ שעדיין לא הוכרע הספק אזלינן בתר רובא, דהתוס' בב"מ (דף ו' ע"ב, ד"ה קפ"ז) בהא דתנן התם קפץ

ויוציא את אמו לשוק, ויפטור את יבמתו לשוק. וכתב הנוב"י (מהדו"ק אהע"ז סי' יג) דפליגי בכך אי הבחנה מה"ת או רק מדרבנן, דשמואל דיליף לה מקרא ס"ל דהוא מה"ת ודרשה גמורה היא, ולרובא אינו אלא גזירה מדרבנן, עי"ש.

ועיין בתשו' הרדב"ז (ח"א סי' רס"ד), דדעת התוס' דלכו"ע הבחנה אינו אלא מדרבנן, והך דרשה דלהיות לך ולזרעך הו"ל אסמכתא בעלמא, וכן מבואר מלשון התוס' ביבמות (דף ל"ז ע"א ד"ה רוב), דכתבו בתו"ד דכל מקום שיכול לבא לידי ספק החמירו חכמים עי"ש, וכ"כ הבית שמואל (סי' י"ג סק"א), וכ"ה בקרית ספר פי"א מגירושין, ובדעת הרמב"ם נחלקו רבנותא, דהרדב"ז שם צידד בשי' הרמב"ם דהבחנה הוי מה"ת ודרש גמור הוא, והגאון החיד"א בברכי יוסף (אהע"ז סי' י"ג סק"ד) האריך טובא ובתו"ד נקט דגם להרמב"ם הבחנה אינו אלא מדרבנן עי"ש, וכ"כ בארעא דרבנן (מערכת ה' אות קצ"ג) בדעת הרמב"ם דהו"ל רק גזירת חכמים וקרא אסמכתא בעלמא, (וראה באריכות בשדי חמד, כללים, מערכת הה"א אות ס"ב).

וי"ל דהך מילתא אי הבחנה מה"ת תליא במה שהאריכו הפוסקים בהא דסמכינן על הרוב, אם מ"מ היכא דאיכא לברורי צריך לברר ולא סמכינן ארובא. דהרי אמרינן (יבמות דף ל"ז ע"א), דרוב נשים לתשעה הן יולדות, וא"כ לכאו' מפני מה נצטרך להמתין ג' חדשים מחמת חשש שהוולד שיוולד יהא בן ז' לשני, הרי בכל התורה אזלינן בתר רוב, וכתב בחידושי הר"ן חולין (דף י' ע"ב) בתו"ד דאיכא למימר דכי סמכינן אחזקה דוקא היכא דלא אפשר אבל באפשר לא, דאע"ג דלקמן מסקינן דברובא לא שני לן בין אפשר ללא אפשר דילמא בחזקה שני לן דהא קי"ל רובא וחזקה רובא עדיף וכו' עי"ש, הרי דס"ל דברוב אפי' היכי דאפשר אין צריך לברר.

ועיין פר"ח (או"ח סי' תל"ז סק"ב) שכתב דהיינו טעמא דלא בדקינן בכולהו טריפות הוא משום דאזלינן בתר רובא, ורוב בהמות כשרים הם ולכך אפילו דאיכא לברורי סמכינן ארובא, ואף דגבי חזקה אמרינן דהיכא דאיכא לברורי מבררינן,

השיטמ"ק בב"מ דף ו' בשם הרא"ש, דרובא ג"כ לא הוי דבר ברור רק שהתורה התירה זה הספק, אבל בכל מקום שצריכין שיהיה דבר ברור גם רובא לא מהני, דרוב ג"כ לאו ודאי הוא, עיי"ש מש"כ עפי"ז. ותגל נפשי שמצאתי חיזוק לדברינן דאי נימא דרוב הוי בירור גמור כדין ודאי ושוב לא צריך לברורי כלל, ממילא לא היה צריך חדשי הבחנה שהרי במקום דאיכא רוב אין צריך לברר עוד, ובהכרח דהו"ל רק חומרא דרבנן, ורק אי נקטינן דרוב אינו בירור בוודאי אז צריך הבחנה מעיקר הדין, ודו"ק.

ויומתק לבאר עפי"ז פלוגתת שמואל ורבא, דשמואל דרש הך דלהיות לך לאלקים וגו' לענין הבחנה, דקאי לשיטתיה לפימ"ש הפלתי (סי' ס"ג סק"א) דרב ושמואל דפליגי (יומא דף פ"ה ע"א, כתובות דף ט"ו ע"ב) אם הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב, פליגי בהאי סברא, דרב ס"ל דרוב הוי וודאי ולכן הולכין בפיקו"נ אחר הרוב, ושמואל ס"ל דרוב עדיין הוי ספק מש"ה אין הולכין בפיקו"נ אחר הרוב עיי"ש, ועד"ז כתב בתשו' שם אריה (קונט' רוב וספק אות ב') דבזה פליגי גם לענין אי הולכין בממון אחר הרוב, דרב דס"ל דרוב הוי ודאי גם בממון הולכין אחר הרוב, ולשמואל דס"ל דרוב עדיין הוי ספק משו"ה אין הולכין בממון אחר הרוב דכיון דעדיין הו"ל ספק המוציא מחבירו עליו הראיה עיי"ש, לכך כיון דשמואל ס"ל דרוב הוי ספק, על כן לשיטתיה ס"ל גם דבעינן הבחנה מה"ת, ודו"ק.

והנה במלא הרועים (ערך וסתות אות יח) הביא דעת מקצת ראשונים דס"ל בדעת רבא וסתות דרבנן, ולעיל שם (אות י"ז) ביאר דאי וסתות דרבנן ע"כ דספד"א מה"ת לקולא, עיי"ש. ומבואר מזה דס"ל לרבא דספד"א לקולא, וזה מתאים למש"כ בס' אהל מועד בברכות (דף ל"א ע"א) דרבא דאמר בכריתות (דף י"ז ע"ב) דטעמא דבעינן חתיכה משתי חתיכות משום דמצות קרינן ע"כ ס"ל י"א למקרא, [ועיי"ש שבזה ביאר הגמ' בברכות שם דרבא אמר דהלכה פסוקה הוא מערים אדם על תבואתו וכו' כדי שתהא בהמתו אוכלת, והיינו משום דאסור להאכיל לבהמה טבל מדכתיב משמרת תרומתי לשון רבים, כמש"כ התוס' בפסחים

אחד מן המנויין לתוכן כולן פטורין, הקשו תימה דלבטל ברובא וליחייבו כולהו במעשר, ובשטמ"ק שם תי' בשם הרא"ש דאפי' אם אזלינן בתר רובא מ"מ לא הוי אלא ספיקא וכיון דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק פטור, וביארו המפו' דהתוס' לא תירצו הכי משום דס"ל דרוב הוי בירור וודאי שכן הוא, ושפיר אפשר לעשר ע"י ביטול ברוב. והיינו דאם הרוב הוי וודאי ובירור שע"י הרוב מתברר וודאות שכן הוא הדבר, א"כ גם היכא דאיכא לברורי אין צריך לברר יותר שהרי כבר התברר הדבר ע"י הרוב, אבל אם רוב הוי רק ספק, שפיר יתכן דהיכא דאפשר לנו לברר הדבר בוודאי מבררין, ודו"ק עיי"ש.

מעתה י"ל דאי נימא דהא דאזלינן בתר רוב אינו בגדר בירור בוודאי, ולכן היכי דאיכא לברורי צריך לברר עד כמה דאפשר ולא לסמוך על הרוב, א"כ אע"ג דרוב נשים לט' יולדות וכן רוב יולדת לט' עוברן ניכר בשליש ימיה כמבואר בדף ל"ז ע"א, מ"מ לכתחילה צריך לברר עד כמה דאפשר, וא"כ י"ל דמה"ת בעינן חדשי הבחנה כדי שיתברר בוודאי ולא נצטרך לסמוך על הרוב, אבל אם הרוב הוי בירור גמור ולכן היכי דאיכא רוב שוב אין צריך לברר כלל, לפי"ז אין מקום להצריך חדשי הבחנה מה"ת, שהרי היכי דאיכא רוב אין צריך לברר עוד, א"כ הא דבעינן הבחנה הו"ל רק חומרא דרבנן, ובזה א"ש מש"כ התוס' ביבמות הנ"ל דהבחנה הוי רק מדרבנן וכמ"ש הרדב"ז, והיינו דהתוס' לשיטתן בב"מ דרוב הוי ודאי, לכך בהכרח דהבחנה הו"ל רק מדרבנן, ודו"ק.

כדברים הנ"ל אמרתי כבר לפני כמה שנים, ושוב ראיתי בישועות יעקב (אהע"ז סי' י"ג אות ב') דבתו"ד שם כתב וז"ל, ואמנם עמוד והתבונן בדבר כי הוא עיקר גדול בענין זה ובה יסתלקו הרבה קושיות, והנה חזינן דגבי הבחנה חשו חז"ל למיעוטא דהרי עיקר הבחנה הוא להבחין בין ז' לראשון או בן ט' לאחרון, והרי רוב יולדות לתשעה ירחי יולדות וכו', דהרי עיקר טעמא דהבחנה הוא מקרא דלהיות לך לאלקים וכו', ועל הרוב עדיין אין הדבר מובחן בבירור וכמ"ש

א"ר אבא בר כהנא ואכלתי אין כתיב כאן אלא ואוכל, אכלתי ואוכל עוד, והוא פלאי וכי ח"ו עמד אדה"ר במריו להוסיף חטא על פשע, אלא דאדה"ר בא בהתנצלות אשר לא אכל את פרי העץ בפני עצמה אלא אכלה לאחר שעירבה עם פירות אחרים ונתבטל ברוב.

ובלקט יוסף שם העיר ע"ז דאמנם תינח אי נימא דמה"ת שרי לבטל איסור לכתחילה שפיר היה לו לאדה"ר אמתלא שביטלו ברוב, אבל למ"ש הר"ן (הובא בב"י יו"ד סי' צ"ח) דהרשב"א והראב"ד (תמים דעים סי' רל"ט) ס"ל דמן התורה אסור לבטל איסור לכתחילה, א"כ שוב לא היה בכך אמתלא לאדה"ר, וכן הוא גם בפרדס יוסף (בראשית אות ע"ז בנדמ"ח עמוד ק"ז).

ובשו"ת בית יצחק (או"ח סי' ס' אות ה', וביו"ד ח"א סי' קל"א אות ג') כתב דפלוגתת הראשונים בהא דאין מבטלין איסור לכתחילה אם הוא דין תורה, תליא בפלוגתת הראשונים הנ"ל בענין גדר רוב אי הוי וודאי או ספק, דאי הא דאזלינן בתר רוב הוי בגדר בירור וודאי, א"כ כאשר בטל האיסור ברוב הותר לגמרי, לכן מה"ת שרי לכתחילה לבטלה כיון דאחר הביטול נעשה ודאי היתר, אלא מדרבנן החמירו שלא לבטל איסור לכתחילה, אבל אי דין הרוב הוי בגדר ספק א"כ לא נעשה היתר גמור בוודאות, לכך מה"ת אסור לכתחילה לבטלו דסוף סוף לא יהא היתר גמור רק ספק, עי"ש, ולפי"ד א"ש שיטת הרשב"א דס"ל דמה"ת אסור לבטל איסור לכתחילה דקאי לשיטתו דספד"א מה"ת לחומרא, והו"ל רוב בגדר ספק ודו"ק.

ואמנם בעיקר דברי הפתח האהל הנ"ל דאבשלום רצה להרוג את דוד מדין גואל הדם, לכא' הדברים קשים להולמם, שהרי בגמ' מכות (דף י"ב ע"א) מייתי תני חדא אב שהרג בנו נעשה לו גואל הדם ותניא אידך אין בנו נעשה לו גואל הדם, ומסיק לא קשיא הא בבנו הא בבן בנו, דרק בן בנו נעשה לו גואל הדם ולא בנו, א"כ אבשלום שהיה בנו של דוד אינו נעשה גואל הדם.

ע"פ האמור יבואר מאמר הגמ' הניצב בפתח דברינו, דכאמור דוד ביקש לעבוד ע"ז כי חשש שיתחלל ש"ש כאשר יהרגנו בנו, ואולם הרי

(דף ט' ע"א ד"ה כדי), והיינו משום די"א למקרא, והיא כשיטתו, ואביי דאמר הלכה אחרת לשי' די"א למסורת], וכיון דרבא ס"ל י"א למקרא ומצות קרינן וחיוב אשם תלוי בב' חתיכות, ע"כ טעמא שחייבה תורה אשם תלוי על הספק משום דאיקבע איסורא, אבל בלא"ה ס"ל ספד"א מה"ת לקולא [וכ"כ במלא הרועים אות ז' בריש דבריו עי"ש], [וזה שלא כדעת הש"ש (בש"א פ"ד) דרבא ס"ל ספד"א לחומ', ועי' במרחשת (סי' ל"ו אות כ"ד) שבתחילה הוי ס"ל ספד"א מה"ת לחומרא ואח"כ חזר בו לומר דספד"א מה"ת לקולא, עי"ש באריכות].

וכבר הבאנו כמ"פ מש"כ האחרונים והדברים מפורשים במאירי עמ"ס חגיגה (דף ד' ע"א) דלמ"ד דספד"א מה"ת לקולא הא דאזלינן בתר רוב היינו בתורת וודאי גמור עי"ש. ולכן כיון דס"ל לרבא דספד"א לקולא, וממילא דרוב הוי כוודאי, ושוב אין צריך לברר כלל וממילא דמה"ת אין צריך הבחנה אלא גזירת חכמים, ודו"ק.

*

עוד נקדים מ"ש בספר פתח האהל (מערכת דוד, דף י"ח טו"ד) בטעם הדבר דאבשלום ביקש להרוג את דוד אביו, משום דדוד היה גלגול אדה"ר, (עי' זוה"ק ח"א דף קס"ח ע"א, ועיין במדרש במדב"ר יד, יב, שנתן אדה"ר לדוד ע' שנים משנותיו), לכך כיון דאדה"ר גרם מיתה לעולם ע"י אכילת עץ הדעת, היה לו דין כמי שהרג את בנו דבנו אחר נעשה לו גואל הדם, לכך רצה אבשלום להרגו מדין גואל הדם, עי"ש.

והנה בענין חטא אדה"ר כבר נלאו חכמי לב להבין דהיתכן שיציר כפיו של הקב"ה יכשל ויעבור על מצוה אחת שנצטווה עליה, וכתבו ספרי דרוש דאדה"ר אכל מעץ הדעת לאחר שבטלו ברוב, וס"ל דבכה"ג שנתבטל שריא ליה (עיין נחלת בנימין מצוה י"א אות א' בשם ספר כתר שם טוב, ובריש מצוה י"ב, והובא בכסף נבחר פר' וירא בנדמ"ח דף ל"א, טללי אורות בשם הגאון מהר"א ברודא פר' בראשית ועי"ש, לקט יוסף ערך אדם אות ח' עי"ש, וע"ע בבנין דוד פר' בראשית אות ס"ב) וזה שאמרו במדרש (ב"ר יט, יב) עה"פ ויאמר האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל,

הייתי רשאי לסמוך על רוח"ק, וממילא דאין בי לא עון הבחנה ולא עון חטא עצה"ד, ובכן יתחלל ח"ו ש"ש במה שאבשלום רודף להרגני.

ואולם חושי הארכי השיב לו דאף לדבריק שלא עברת על איסור הבחנה ואין בכך חטא עצה"ד, ולכן עלול ש"ש להתחלל, אכתי מוכרח מתוך דברי עצמך שיש עדיין סיבה לתלות מה שאבשלום רודף להרגך, והוא בגין פגם לקיחת יפת תואר, והיינו דהואיל ונקטת בסברתך דהבחנה דרבנן, דקרא דלהיות לך לאלוקים ולזרעך וגו' לא קאי על דין הבחנה, ועכצ"ל דקרא קאי להא דכל שאינו עוסק בפו"ר גורם לשכינה שתסתלק מישראל וכו', והיינו דלא שמעינן לה מקרא ובנחה יאמר וגו', דפרשה זו אינו ספר בפנ"ע, דחמשה ס"ת הן, ואתיין מהא דכתיב יום השישי דהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ע"מ שיקבלו חמשה ס"ת, ושמעינן מינה דדברה תורה על תנאי, מעתה גם פרשת יפ"ת נאמרה על תנאי והיינו כי לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר, וז"ש מאי טעמא נסיבת יפת תואר דלפי סברתך לא היה נכון כלל ליקחנה, ומוכח לה מסמוכין דכל הנושא יפת תואר מוליד בן סורר ומורה הרי דאינו דבר הגון, ובכן יתלו הריגתך בכך ולא יהא חילול השם, ודו"ק.

התורה היה עה"פ בפרשתן (דברים כג, ב) כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחנך קדוש ולא יראה בכך ערות דבר ושב מאחריך. ויש לבאר כפל הלשון 'להצילך' ושוב 'ולתת אויביך לפניך', דלכאו' הוא אך למחסור.

ובספה"ק כתבו שיש כאן רמז על חדש אלול, כי ל'הצילך' ולתת אויביך לפניך ראשי תיבות אלול"ל. וצריך לבאר שייכות הפסוק הזה לחדש אלול.

ואפ"ל עפ"י מש"כ בישמח משה (פר' נצבים ד"ה ונקדים עוד וד"ה או יאמר ע"פ דאיתא) מפרש מאה"כ (דברים כט, ט) אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם וגו', ותוד"ק בתוס' ביאור קצת, דהנה איתא במדרש (ילקוט פר' יתרו) עה"פ (שיה"ש ב, ג) כתפוח בעצי היער כן דודי בין

לכאו' לא הו"ל לחשוש שיתחלל ש"ש דיתלו העם לומר דנענש על שלא המתין חדשי הבחנה, וצדיקים הקב"ה מדקדק עמהם כחוט השערה, אלא דדוד סבר דמה"ת אין צריך הבחנה, והו"ל רק דינא דרבנן לכך סמך על רוח"ק שאינה מעוברת, וכדאי' בזוה"ק פר' בראשית שם (דף ח' ע"ב), וזה ע"ד שהביא כ"ק אאמו"ר זצללה"ה בשפ"ח חו"פ לחנוכה (סי' ק"ט) מ"ש רביה"ק מלובלין שבדבר שע"פ דין מותר אפשר לסמוך על רוח הקודש, (ראה רמתים צופים, אליהו זוטא סי' ד' אות י"ז, והובא במקור חיים צאנו סי' תל"ד, ועיין ספר בית קאזניץ עמ' ל"ג, בכזאת. וע"ע לקוטי יהודה פר' וירא עה"פ ועתה השב, מה שהביא בשם רבה"ק מצאנו לענין השבטים ששתו יין אצל יוסף, משום שסמכו על רוח"ק, וראה עוד בדברי יחזקאל פר' מקץ).

והיינו דס"ל לדוד דקרא דלהיות לך לאלוקים ולזרעך אחריך וגו' לא קאי על הבחנה, משום דמה"ת סמכינן על הרוב כדין ודאי ואין צריך לברר כלל, לכן כיון דהבחנה אינו מה"ת מותר לו לסמוך על רוח"ק, ועל כן לא יתלו לומר שנענש בגין שעבר על איסור הבחנה, אלא יתרעמו על מידותיו של הקב"ה ח"ו ויהא חילול השם, אבל חושי הארכי סבר דהבחנה הוא מה"ת ולא היה רשאי לסמוך על רוח"ק ושפיר ידעו כי בגין כך נענש ולא יהא חילול ה' כי יתלו הדבר בעון הבחנה שבא על ידך.

על כך הוכיח לו דוד דזה אינו, ואמר לו מלך שכמותי יהרגנו בנו דייקא, רצ"ל התינח אילו הייתי נרדף ע"י מי שאינו בני, הו"מ לתלות סיבת הריגתי מצד ומחמת עון הבחנה, או מצד שבא עלי להרגני בגין היותו גואל הדם, כי הנני גלגול אדה"ר, אולם היות והנני נרדף ליהרג ע"י בני עכצ"ל דאין זה מדין גואל הדם על שגרם מיתה בעולם, דהרי אין הבן נעשה גואל הדם להרוג את אביו, וא"כ י"ל דבאמת לא נחשב עצה"ד לחטא שהרי ביטלו ברוב, דהא דאין לבטל איסור לכתחילה אינו אלא מדרבנן, משום דרוב הו"ל בגדר וודאי וכנ"ל, ומינה דברוב אין צריך לברר יותר, ומעתה מה"ת לא בעינן הבחנה ואינו אלא חומרא דרבנן, וא"כ שפיר

ע"ש. ומקור הדברים בספה"ק תולדות י"י (פר' עקב עה"פ והלכת בדרכיו) משמיה דהבעש"ט הק', שכאשר האדם מתנהג ברחמנות בין אדם לחברו מעורר שגם השי"ת ישתמש במדה זו, ואילו כאשר האדם הולך בדין ובמשפט מעורר שאף למעלה יהיה בחי' א'ל זועם.

עפי"ז ממשיך שם היש"מ, דכאשר האדם חוטא גורם להשחרת פניו, כי השי"ת ברא את האדם שחכמתו תאיר פניו ויהא צהלתו בפניו ובעל פניו מאירות, וכאשר האדם חוטא ופוגם גורם שישחרו פניו כשולי קדירה כאומרינו השחרו פנינו מפני עונינו, אמנם לא זאת בלבד שהאדם גורם רעה לעצמו, אלא שע"י חטאו גורם להשחרת פני השכינה הקדו', (תקו"ז תקון כ"א, שער המלך שער א' פ"ח), ובחטאתינו השכינה אומרת אל תראוני שאני שחרורת (שיה"ש א ו), שכביכול משחירין פני השכינה כביכול בשחרות החטאים. האמנם כי אלו ענינים גבוהים ורמים, דהרי אני ה' לא שיניתי ושום פגם לא שייך אצל הבוכ"ע, אלא דהכוונה הוא על ההשפעות היורדות ע"י השכינה שנפסקים כיון שהשחרת פנים שלמטה השחירו פנים דלעילא.

על זה יחרד האיש ויאחזנו פלצות אוי לאותה בושה כו', אשר טיפה סרוחה רמה ותולעה יגרום להשחיר פני השכינה ח"ו, הלא יקרע לבבו לשנים עשר קרעים בשמעו זאת ויזעק מרה, ואוי לו ואוי לנשמתו הגורם זאת ואיננו שב בתשובה ללבו, שאז נקראת ח"ו אשה כושית מחמת שחרות (שעה"מ שם), ועל אותה שעה נאמר על עדת ה' הלא כבני כושיים אתם לי בית ישראל (עמוס ט, ז), אוי ואבוי למי שגורם כל זאת, כי אותו אור הקדוש הנאצל הוא אמנא היונקת לנו כל השפעות, הוא נקראת ח"ו אשה כושית ח"ו ועי"ז בניה נקראים בני כושיים.

וזה שאמר אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם, דאחז"ל (זוהר פר' פנחס, דף רלא ע"א) היום הוא ראש השנה, דכתיב (איוב א יד) ויהי היום ויבואו בני אלקים להתיצב וכו'. ויל"פ דאות ל' של לפני משמש במקום אל, כמו דור לדור ישבח מעשיך וכו' דהוי כאלו כתיב דור אל דור, הכי נמי הוי כאלו כתיב אתם נצבים היום

הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי, מה התפוח אין לו צל והכל בורחים ממנו מלישב תחתיו כך ברחו כל האומות מהקב"ה בשעת מתן תורה, אבל אני (אומרת כנסת ישראל) בצלו חמדתי וישבתי, ופירש בשלה"ק (הקדמת תולדות אדם, אות ש"ו) וז"ל: עפי"ד המדרש (ספר והזהיר משפטים מג.) א"ל הקב"ה למשה לך אמר להם לישראל כי שמי אהי"ה אשר אהי"ה, מהו אהי"ה אשר אהי"ה כשם שאתה הוה עמי כך אני הוה עמך, וכן אמר דוד ה' צלך על יד ימינך (תהלים קכא, ה), מהו ה' צלך, כצלך מה צלך אם אתה משחק לו הוא משחק לך ואם אתה בוכה לו הוא בוכה כנגדך ואם אתה מראה לו פנים זעומות או מסברות אף הוא נותן לך כך, אף הקב"ה הוא צלך כשם שאתה הוה עמו כך הוא הוה עמך ע"כ.

והכוונה בזה כי עיקר עבודתינו ותורתנו וכל פרטי מעשינו מקטון ועד גדול לידע שכל מה שהאדם עושה בהאי עלמא באתערותא דלתתא גורם בכך אתערותא דלעילא, דכשם שכשמגענעים את האילן מתגענעים כל הענפים, כמו"כ כל מעשה האדם למטה מתהווים כך למעלה, וזה דווקא אצל ישראל קדושים אשר הם חלק אלוקי ממעל ונשמתם חצובה מתחת כסא הכבוד, דקוב"ה וישראל חד, וע"כ בכל מעשה ופעולה שעושה אדם מישראל נעשה מכך רושם ודוגמא למעלה, וזאת אשר ראו אוה"ע שנמשלים כתפוח שהוא ללא צל, אשר הם במעשיהם אינם גורמים לשום רושם וסימן בעולמות העליונים, כיון שרק בני ישראל אשר בצלו חמדתי וישבתי זוכים שבמעשיהם יתעורר אתערותא דלעילא, (וציין שם לספה"ק אור המאיר בפרשתו עיי"ש).

עד"ז כתב בספה"ק קדושת לוי (מאמרי חנוכה ד"ה בגמ' כל הנביאים ובכמ"ק) משמיה דהבעש"ט הק', שכל מעשיו ותנועותיו ודיבוריו של כל אדם מישראל בכל זמן ועת הריהו מעורר בזה דוגמא דלמעלה. והגה"ק מקאמארנא זי"ע בנוצר חסד (אבות פ"ב מ"א) שרביה"ק הבעש"ט, פירש המשנה דע מה למעלה ממך, שעל האדם לדעת שהנהגה בשמים ממעל תלוי בהתנהגותו,

בקרב מחניך להצילך מהו להצילך וכו', חד אמר להגן עליך להיות צל על ראשו, יעו"ש].

*

ויתכן עוד עד"ז עפי"ד רביה"ק בזרע קודש (פר' נצבים) עה"פ (דברים ל, ג) ושב ה' אלוקיך את שבותך וגו', דכאשר אדם שב בתשובה ומתחרט מאוד על מעשיו הרעים שעשה עד עתה, גורם בחי' תשובה למעלה, על דרך שאמז"ל (ברכות דף ל"ב ע"א) שהקב"ה מתחרט על בריאת היצר הרע, ואומר (מיכה ד, ו) ואשר הריעותי. וזהו שנאמר ושב ה' אלוקיך את שבותך, כי על ידי תשובתך כביכול גם הקב"ה יעשה תשובה כנ"ל, להמליץ על בני ישראל שאינם אשמים כי יצרם אונסם וכו' ועי"ז ונסלח לכל עדת בהי ישראל, עי"ש.

ועל כן כאשר האדם מתחרט על מעשיו הלא טובים ואינו מתעלם מהם להיות עז פנים וקשה עורף לומר לא חטאתי ואין אני אשם במעשי, אלא מכיר בחטאו ומשבר לבבו לשוב בתשובה שלימה אזי מעורר גם למעלה לומר ואשר הריעותי אני גרמתי להם שבראתי יצה"ר, וגובר מדת הרחמים להמשיך חסד א"ל.

זש"ה כי ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך וגו' שיהא הנהגת השי"ת בבחי' צל שעושה מה שעושה האדם, ולכן כאשר מתגברים בתשובה בחודש אלול מתעורר מדה זו גם בשמים ממעל, ואז ולא יראה בך ערות דבר רצ"ל שלא תראה בהם שם פגם ועון שהרי ושב מאחריך כי אחר התשובה שלך גם השי"ת כביכול ישוב ויאמר אני גרמתי להם שבראתי יצה"ר והם אינם אשמים כלל.

*

ויש להוסיף עוד, דהנה בתוס' במסכת מגילה (דף ל"א ע"א, ד"ה במנחה), כתבו בטעם הדבר שקבעו לקרות במנחה של יום הכיפורים בפרשת עריות, וז"ל, ובמדרש יש שלכך קורין בעריות לפי שישראל עושין רמז להקב"ה, שכשם שהזהיר אותם שלא לגלות ערוה כך לא תגלה ערותם בעונותם, עכ"ל, ואפשר לבאר ענין הדבר שלא יגלה הערוה כי הנה ידוע דבעריות גם ההרהור והמחשבה בליבו של אדם הוא חטא בפני עצמו, וכפי שאמרו חז"ל (יומא דף כ"ט ע"א)

אל פני ה', הכוונה כי כביכול פני ה' בבחינת השפעה למטה תולה בכם, רצ"ל שאם פניכם מאיר באור פני מלך חיים בצלם אלקים והוסר השחרות, אז גם פנים דלעילא מאיר באור פני מלך חיים, וממילא נשפע כל מיני חיים לכל ישראל. ואמר כולכם, שכולם צריכים לשים עינם ולבם לזה מגדול ועד קטן ראשיכם כו', כי הגדול יכול לגרום בדקות כמו הקטן בגסות, ולכך כל איש ישראל איש לא נעדר כולם צריכין לשוב עד ה' ושב ורפא לו.

וחודש אלול הוא הזמן המסוגל לתקן את הצלם האלקים שעל האדם כמש"כ בישמח משה בריש עניינא שם. ואם בעוונינו גרמנו להשחרת פנים של מעלה בתשובה תהא מידה טובה מרובה, לעורר שיאירו פני עליון בבחי' אור פני מלך חיים ויהיו נשפעים עלינו ברכה מרובה ברו"ג.

והנה אמה"כ וראו כי עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, כי מלחמות בני ישראל אינה כמלחמות אוה"ע, כי אלה ברכב וגו' ואנחנו בשם ה"א נזכיר וגו', שע"י שבנ"י מתנהגים בקדושה שורה עליהם צלם האלוקים ועי"ז נופל פחד ואימה על כל סביבותיהם ואינם צריכים לחגור כלי מלחמה, וזש"ה כי ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויביך לפניך שעל ידי צלם האלקים שעל פניך תנצח ותתגבר על גוי הארץ, וזאת על ידי אשר והיה מחנך קדוש וגו'.

ועי"ז רמז הכתוב כי ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחנך, שהנהגת השי"ת עמכם תהא כמו ההנהגה שבקרב מחנך, להצילך כמו הצל שלך שעושה מה שעושה האדם כן ההנהגה העליונה עמכם, וכאשר יתנהגו כראוי להאיר פניהם בתורה ומצוות יתעורר כנגדם בחי' פנים של מעלה באור פני מלך חיים להשפיע ברכת שמים ממעל בעין טובה ורוח נדובה, לכך נרמז בר"ת אלול"ל להורות כי זהו העבודה בחודש אלול להחזיר העטרה ליושנה להאיר צלם האלקים וכאמור. [אחר שבת הוסיף כ"ק אדמו"ר שליט"א, כי שמח מאוד כאשר הראה לו הר"ר מ"א בויס דברי המד"ר (ויק"ר כד, ז) כי ה' אלוקיך מתהלך

אהרן ברנט מפעיה"ק), אחרון - הרה"ג ר' משה ארנפלד מביתר, מפטיר - החתן מרדכי יוסף נ"י בן הרה"ח ר' מנחם לוק מפעיה"ק, הגבה - הרה"ח ר' יעקב ליב גנזל מביתר, גלילה - הר"ר יעקב שווארץ מב"ב. תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - הרב מרדכי ברוך בלומנטל סגן מנהל ת"ת דרכי אבות פעיה"ק.

התורה בסעודתא דעתיקא קדישא היה עה"פ בפרשתן (דברים כא, י) כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבינו. ודייקו המפוי' דלכאו' היה ראוי שיאמר ויתנו ה' אלוקיך בידך שהוא לשון עתיד, אבל 'ונתנו' הוא יותר שייך על לשון עבר אלא שהוא"ז מהפכו מעבר לעתיד.

ואפ"ל, ע"פ מש"כ הגה"ק רבי שלמה קלוגר זי"ע בחכמת התורה בפרשתן (עמוד י"ח מדפה"ס) וז"ל, הנה יש נצחון שהקב"ה מוסר השונא ביד ישראל, והם עצמן העושים נקמה בהם, ויש נצחון שהקב"ה עושה בידי כביכול. והענין הוא מדה כנגד מדה, דאם ישראל מבינים דאין הנצחון בידם רק בידי שמים, אז הקב"ה עושה להיפוך, ומוסר הנצחון בידם, אבל אם הם סוברים דהנצחון שלהם ובידם, אז אדרבא אינו מוסרו בידם, רק הוא עושה הנצחון בידי שמים.

וז"ש כאן, דלכך אמר בלמ"ד כי תצא למלחמה, ולא אמר 'כי תצא מלחמה על אויביך', והכוונה שאם יהיה יציאתך באופן זה לעורר מלחמה מן השמים על אויביך, ותבין כי אתה אינך בעל המלחמה כי רק לה' המלחמה, ויציאתך יהיה רק לעורר מלחמה מן השמים עליהם, אז יהיה להיפוך ונתנו ה' אלוקיך בידך, שאתה תעשה המלחמה, עי"ש שביאר עפי"ז מאמר הספרי (ילקוט תצא, רמז תתקכד) אם עשית כל האמור בענין סוף שנתנו ה' אלוקיך בידך, יעו"ש.

וזה כעין שאמז"ל (ברכות דף י' ע"ב) א"ר יוחנן משום רבי יוסי בן זמרא כל התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים, וכל התולה בזכות אחרים תולין לו בזכות עצמו וכו'. ובמאירי שם כתב ע"ז המתפלל אל יחזיק עצמו בחסיד כ"כ עד שיתלה בקשתו בשביל עצמו, אלא יחזיק עצמו כחוטא ויתלה בקשתו ברחמי השם או בזכות אבות וכו', ולכן כאשר יוצאים למלחמה ובוטחים בהשי"ת כי הוא אבינו אב הרחמן רב חסד אשר

הרהורי עבירה קשים מעבירה, וכנודע דעת הסמ"ג (לאוין סי' א') דהרהור עבירה הוא לאו בפני עצמה, וילפינן מקרא (במדבר טו, לט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וגו', ודינו כמו הרהור ע"ז, וכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע בשו"ת דברי יציב (חלק אבהע"ז סי' א', וכן בסי' ל"ה, וסי' מ' - מ"א) האריך הרבה בחומר איסור הרהור עבירה.

אלא שהמלאכים אינם יודעים מחשבות (ראה נועם אלימלך, פרשת בהעלותך, עה"פ וישמע משה; ועי' בחידושי הב"ח, הנדמ"ח, שבת דף י"ב ע"ב בתוס' ד"ה שאין) ואין מכירין בהרהורי החטא, ורק אם הבוכ"ע בעצמו יגלה לפני בי"ד של מעלה את מחשבות האדם אז יוכלו לדונו על זה. ולכן אנו עושים רמז ע"י קריאת פרשת עריות ומקבלים על עצמנו שלא לגלות ערוה, ואז גם הקב"ה לא מגלה רוע זדון לבנו וההרהורים הרעים למלאכי השרת, וע"ז אמרו חז"ל שלא יגלה הערוה זה קאי על המחשבות הרעות שזהו כגילוי ערוה כנ"ל, אשר דבר זה אין המלאכים יודעים, וכל זה מחמת שהנהגת השי"ת הוא בבחי' ה' צלך וכאמור.

וזה שרמז הכתוב כי ה"א מתהלך וגו' להצילך ולתת אויביך לפניך להשתיק את מידת הדין המקטר עליך, וזה על ידי שלא יראה בך ערות דבר, כי כמו שאנחנו מקבלים על עצמנו להתנהג כראוי בקדושה עיד"ז ושב מאחריך גם השי"ת משיב פניו מלגלות לבית דין של מעלה את מחשבותיך, ומתייצב מאחריך לזכותך בדין.

יום שב"ק א' ר"ח אלול

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ח ר' מנחם לוק מפעיה"ק. בעליות נתכבדו, כהן - הרה"ח ר' ישי לוינשטיין מגבאי בית מדרשנו בשכונת רמת אלחנן בב"ב, לוי - הרה"ח ר' אפרים בלומענברג מבארא פארק, שלישי - החתן אלטר בן ציון גנזל נ"י, רביעי - החתן ישראל דוב מנדלסון נ"י, חמישי - החתן צבי נחום בעלז נ"י, שישי - מרן שליט"א, שביעי - הרה"ח ר' אלכסנדר משה בלומנטל ראש גבאי המעמדות, הרה"ח ר' הלל גבירץ מפעיה"ק, הרה"ח ר' בן ציון לוק מפעיה"ק, הרה"ח ר' חיים בן חיים מפתח תקוה, הרה"ח ר' מרדכי ליבוש סמט מירושלים, הרה"ח ר' אהרן יואל טויב ממאנסקי, הבחור הבר מצוה מנשה נ"י בן הר"ר מרדכי זלמנוביץ מפעיה"ק (בן הרה"ח ר' אייזיק מאיר שליט"א משב"ק, וחר"ר

דיותר היה לו לומר בלשון עתיד ויתנו ה' אלוקיך בידך, וכבר נודע דהוא"ו מהפך מעבר לעתיד כמש"כ הישמח משה זי"ע בכמ"ק (ראה פר' ויחי, ועוד), אמנם עכ"פ עדיין צריך ביאור מה שנקט דייקא בלשון זה שמתהפך מעבר לעתיד, ולא נקט לשון עתיד בהדיא.

בספה"ק (ראה ערוגת הבושם, בפרשתן) כתבו לרמז בתיבת 'שבי"ו', שהוא נוטריקון הפסוק (תהלים ט, יא) ויבטחו בך יודעי שמך, וצ"ב הרמז בזה.

לעיל בסוף פר' שופטים (דברים כא, ט) ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה', וסמיך ליה כי תצא למלחמה וגו', וראוי לבאר הסמיכות.

בספרן של צדיקים האריכו בפרשתא דא וכן האריך מרן אאדמו"ר זי"ע בקדשו, ומקור הדברים בזוה"ק (ראה זוה"ח פרשתו, דף נ"ח ע"ב), דכל האי פרשתא קאי על המלחמה הרוחנית המוטל על כל אחד מישראל לעמוד בקשרי מלחמה כנגד אויב נפשו הוא היצר הרע, להלחם עמו במלחמה לה' בעמלק מדור דור, שנתן הקב"ה לאדם יצר טוב ויצר הרע, ומיום הוולדו עומדות היו רגליו במלחמה, באשר היצר הרע צורר את האדם ומנסה וחפץ להכשילו לכבשו ולהכניעו תחת ידו, ועל כך אמרו חז"ל (אבות ד, א) איזהו גבור הכובש את יצרו. ואף אנו נלך בדרך זה, והתוה"ק כפטיש יפוצץ סלע, ובפרט דאין מקרא יוצא מידי פשוטו, ובהכרח דפירוש ורמז הכתוב אזלי בהדי הדדי.

במדרש (תנדב"א זוטא, פרק כג, הביאו בספה"ק ישמח משה, פרשת האזינו, ד"ה ונחזור לעניינו) שאלו תלמידיו את רבי אליעזר רבינו האיך נעשה תשובה ונחיה, אמר להם כתיב (תהלים כ, ב) יענך ה' ביום צרה, וכתיב (שה"ש ה, ד) דודי שלח ידו מן החור, ע"כ. והגם שכבר נאמרו בזה ביאורים למכביר, עדיין המקום אתנו לבאר עוד התמיהה העולה, דאטו לא ידעו מדרכי התשובה, אשר שאלו לאמר 'היאך נעשה תשובה ונחיה', והלא מדרכי התשובה הוא שיתוודה האדם על חטאיו, וכמ"ש (במדבר ה, ז) והתוודו את חטאתם, ובד בבד יקבל האדם על עצמו קבלה אלעתיד לבלתי לשוב לכסלה עוד, מאי דהוי הוי מכאן

לא כלו רחמיו, ויושיענו למען שמו באהבה אע"פ שאיננו כדאים, אז במדה כנגד מדה הקב"ה נותן הנצחון בידי בני ישראל, להראות שהם בזכותם נצחו, אבל אם מתגאים לחשוב כי בזכותנו וכו' נתגבר עליהם, או אז אע"פ שהשי"ת מרחם על עם עמוסיו אבל לא ניתן הנצחון לגמרי בידי בני"י רק בידי שמים, והבן.

עפי"ז יש לבאר הטעם דאמר ונתנו ה' אלוקיך בידך, ולא אמר 'ויתנו', דהנה כתב הבעל הטורים עה"פ (שמות ל, יב) ונתנו איש כופר נפשו וגו', אם תקראנה למפרע יהיה גם כן ונתנו לומר לך מה שאדם נותן לצדקה יחזור אליו. ולא יחסר לו בשביל זה כלום עיי"ש, עד"ז י"ל דלכן נאמר דייקא ונתנו ה' אלוקיך בידך שהוא נקרא בדרך ישר ולמפרע, להורות שנצחון המלחמה יתכן שיהא בב' פנים, וכפי מחשבתם ובטחונם של בני"י כן יזכו בנצחון המלחמה, שאם יצאו למלחמה וידעו כי הם עצמם אין להם זכות כלל, וכי רק לה' המלחמה והם עצמם אינם יכולים לעשות מאומה, או אז סוף שה' נתנו בידך, שאז יהיו הם עצמם בכוחם להכניע את אוה"ע ולהשפילם, ויהא נקרא מפלת הגוים על שמם הם, אבל אם יתלו בזכותם או בכוחם וגבורתם העצמי אז יהא למפרע שה' אלוקיך הוא הוא שיתנם לידך ולא תהא תפארת הנצחון בידכם, והבן.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הרה"ח ר' יששכר לוינשטיין מפעיה"ק, לוי - הרה"ר פלטיאל קליין מבית שמש, שלישי - הרה"ח ר' שמשון ליבער מלונדון, הגבה - הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א בן כ"ק מרן שליט"א, גלילה - הרה"ח ר' אברהם צבי ארנפלד מביתר.

בזמירות בעידן רעוא דרעוין התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ג ר' ישראל פולק יו"ר בטאון מרוה לצמא, דרוו יקרא - הרב הערשל בן חיים מפעיה"ק, שבת היום - הרה"ח ר' יחיאל חנא לאנגסאם מנהל מוסדוה"ק באלעד.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ בפרשתן (דברים כא, י) כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שביו. ויש לדקדק כפל הלשון 'ושבת שביו'. כן יש לבאר מה שאמר 'ונתנו ה' אלוקיך בידך', בלשון עבר,

והנה מה נאמר ומה נדבר - והאמת יורה כי כל דברי מכוונים הם רק לעצמי ולא לאחרים, כי לב יודע מרת נפשו, באשר עוונותי הכשילו כוחי, ובושתי ונכלמתי להרים אלוקי פני אליך, כאשר אני מעלה לנגד עיני כל מעשי ודרכי מיום הוולדי עד היום הזה, ומעתה רק בגין חשבון נפש זה תפול עלינו אימה ופחד גדול כאשר עומדים אנו שוב בפני יום הדין הגדול והנורא, וכבר עברה עלינו מחצה מימי חודש אלול אשר הוא מתנה טובה שנתן הקב"ה לבני ישראל אשר בו יוכלו לנקות ולזכך עצמם בתשובה ומעשים טובים ולהתקרב אליו ית"ש, ברם סוף סוף הלא תשובה זו הוא רק תשובה מיראה, באשר אנו יודעים כי בראש השנה יכתבון ויום צום כיפור יחתמון, וכל מעשינו נכתבים בספר, וכל אשר יהיה עמנו בשנה הבאה ג"כ נכתב ונחתם בימים אלו.

ובהעלותנו על לוח לבנו את השנה הקשה והמרה שעברה עלינו, בגודל הגזירות הרעות והמרות, אסון רודפת אסון וצרה רודפת צרה, זה בכה וזה בכה, עד שאין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברתו, ואנו מאמינים באמונה שלימה שהכל נכתב ונגזר בימים קדושים הללו, מי יחיה ומי ימות, כמה יעברון כמה יבראון, כל עונש וכל קושי הכל נגזר בשמי שמים באלו הימים. ואימה ומורא ופחד נופלת עלינו בימים הללו.

בהגיע חודש אלול ומתחילים לתקוע בשופר, הרי שהאדם אשר עדיין יש בו איזה ניצוץ בוער ואינו כשיכור המתגולל בקיאו, או כהשוטה שאינו מרגיש, הריהו בוש במעשיו שעשה כל משך השנה ומתחרט עליהם בחרטה גמורה ובתשובה שלימה, וכמו שכבר אמר הנביא (עמוס ג, ו) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, ומתייראים ומתפחדים מיום הדין, ומהרהר כל אחד בתשובה שלימה, אולי יחוס אולי ירחם עליו הבורא ית"ש ויקבל תשובתו, ויאמר די למכאוביו ולמכאובי זולתו.

ואמנם כאמור תשובה זו היא בבחי' תשובה מיראה, שמפחד הדין ויראת העונש לבל יכזהו וייסרוהו מן השמים, הריהו מפשפש במעשיו

ואילך חושבנא. והדברים הללו ידועים וברורים וזיל קרי ביה רב הוא, דבהרהור תשובה בלבו בחרטה על העבר וקבלה על העתיד ווידוי דברים הוא עיקר התשובה, ואלא בהכרח דנתכוונו בשאלתם לענין ורובד עמוק יותר, וראוי לבאר פשר הדברים. ואף אחר שנבין ענין שאלתם לפני רבם הגדול, צריך ליתן טעם והסבר להבין פשר תשובתו אליהם.

המשורר האלוקי דוד המלך ע"ה אומר במזמוריו (תהלים פא, ד) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגינו כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, וצ"ב כפל לשונו כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב.

- עיקר התשובה הוא בתשובה מאהבה שמהפך הזדונות לזכויות -

ויתבאר, ובהקדם אמרם ז"ל (יומא דף פ"ו ע"א) אמר רבי לוי גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, שנאמר (הושע יד, ב) שובה ישראל עד ה' אלוקיך וכו', אמר רשב"ל גדולה תשובה שזדונות נעשית לו כשגגות וכו', והאמר ר"ל גדולה תשובה שזדונות נעשית לו כזכויות שנאמר וכו', לא קשיא כאן מאהבה כאן מיראה. ומבואר שהעושה תשובה מאהבת השי"ת הזדונות נעשית לו לזכויות, ודייקא אז כשנעשין לו הזדונות לזכויות התשובה מגעת עד כסא הכבוד (ראה בית הבחירה להמאירי, ביומא שם, ועוד מפו').

ונודע מש"כ הגה"ק החתם סופר זי"ע (דרשות לשבת שובה, תקע"א, ד"ה הוא יפתח) דמשמעות הדבר שהעוונות מתהפכין לזכויות הוא שגם אם אכל נבילות וטריפות או שאר מאכלות אסורות הכל הופך להיות כאכילת קרבן פסח בירושלים, עיי"ש בלשונו הטהור. ומלבד מה שהבורא ב"ה הוא מלך מוחל וסולח ומוחל ומעביר כל עוונותיו, הרי שכל מעשיו מתרוממים ומתעלים להיות כזכויות.

לא כן מי שאינו מגיע לבחי' זו לעשות תשובה מאהבה, אלא הוא עושה תשובתו מיראה, הרי שהגם כי מבטל חלק הזדון בחטאיו, מכל מקום עדיין הוא בכלל שגגות, וזקוק הוא לכפרה על כך.

לך בגד שיכשר עלי שיהיה עשוי כמידתי. והסוחר היה איש מבין בהביטו על כל הבא אל החנות כבר היה משער ומבחין איזה בגד יכשר עליו, ויאמר אל הכפרי הנה בגד זה יכשר עליך ממש כמידתך.

ויהי כאשר אמר לו שהוא כמידתו רצה לנסותו וללבשו ולא היה יכול להכניס ידו בו, כי היו עליו הרבה בגדים פחותים ומטולאים מלמטה ואדרת שער מלמעלה, ויכעוס על הסוחר לאמר מה ראית להתל בי. ויאמר אליו הסוחר חלילה לי להתל באיש ודברי בפי אמת כי בגד זה ממש כמידתך, אך מי הוא זה אשר ילבוש ויעלה בגד יקר כזה על בגד עור או שק, פשוט נא תחלה מעליך הבגדים הצואים אשר על גופך ואחר כך תנסה ותלבש את הבגד הזה, אז תראה האמת כי הוא כמדתך, ע"כ המשל.

והנמשל מובן, דהנה כל איש ישראל יש לו חלק אל"ה ממעל, וניתנה בו נשמה קדושה, כאמרינו 'אלה"י נשמה שנתת בי וכו' אתה נפחת בי, ואמרו חז"ל (ראה פרקי דר"א, פרק י"א) כל הנופח מעצמו הוא נופח, וכן אמרו עוד בזוה"ק (זוה"ק ח"ג, דף ע"ג ע"א) קוב"ה ואורייתא וישראל חד, ומעתה מעצם טבעיות האיש הישראלי הריהו אחד עם הקב"ה, ונטועה בו אהבתו ית"ש לחוש משיכה וקירבה אליו יתברך שמו, וכמ"ש (תהלים עג, כח) ואני קרבת אלוקים לי טוב, וכשהאדם הוא בבחי' 'טוב' הריהו חש קרבת אלוקים, וזהו ע"ד שנאמר (תהלים קיט, לב) דרך מצותיך ארוץ.

ברם כל זה הוא עד שלא קלקל מעשיו, שלא הלביש עצמו חלילה בבגדים צואים, ועדיין הוא זך ומזוכך בלא כל טינוף ולכלוך, כשלא עטף עצמו במעטה עב וגס, כי האלוקים עשה את האדם ישר (קהלת ז, כט), וכאמור שמעצם טבעו נטועה בו אהבתו ית"ש. ואולם כיון שהרע מעשיו, באשר יצר סוכן בנו, והיצר הרע עומד כנגדו במלחמה כבידה, כשהוא פותח תחילה בדברים הקלים ומשם מושכו לעבירות חמורות, וכדאמרו חז"ל (שבת דף ק"ה ע"ב) היום אומר לו עשה כך ולמחר עשה כך וכו', ומאבד דעתו ושכלו להיות כשוטה אשר אינו מרגיש, בהעדד

לעשות עליהם תשובה, ובכך עדיין לא נתכפר החטא וזקוק הוא לכפרה עליהם, כי בתשובה זו לא זכה להגיע לכפרה שלימה. רק על ידי תשובה מאהבה יש ביד האדם לעקר ולשרש החטא לגמרי, ואף גם להפכו לטובה ולזכות.

וכיון שכן הם פני הדברים, מעתה מי הוא זה שירמה עצמו לומר שהוא עושה תשובה מאהבת השי"ת בלתי לה' לבדו, כשאין לו כלל נפק"מ מה יהיה עמו לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי, ומוטב לו שישרפוהו ויזרקו את אפרו על פני שבעה ימים, ובלבד שיזכה להתקרב אליו ית"ש בתשובה מאהבה בלתי לה' לבדו בלא כל פנייה ונגיעה אישית וכו'. והיאך יזכה האדם לבוא לידי כך.

- מטבע האדם לאהוב את בוראו ורק כשקלקל מעשיו אינו חש קרבת אלוקים -

בקושיא זו כבר עמדו חז"ל בילקוט (דברים ו, רמז תתל"ט) בפרשת קריאת שמע, והיו הדברים (דברים ו, ו) למה נאמר, לפי שהוא אומר ואהבת את ה' אלקיך (שם פסוק ה) איני יודע כיצד לאהוב, תלמוד לומר והיו הדברים האלה תן הדברים האלה על לבך שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם ומדבק בדרכיו, עכ"ל הילקוט. והיינו שהמדרש מתמה ושואל היאך מגיעים לידי אהבת השי"ת, דבוודאי מי שזוכה לבוא לידי אהבת השי"ת, הרי שלא ירפה אחיזתו בו ית"ש אף לא לרגע קט, וימהר לרוץ אחריו יומם ולילה, ולא יתן דעתו כלל על מיני מעדנים מיני מתיקה וכו'. ומה נאמר ומה נדבר כשאין אנו זוכים לכך, והדברים הגשמיים עדיין מושכים את הלב. ועל זה מתרץ תלמוד לומר והיו הדברים האלה תן הדברים האלה על לבך שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם ואתה יודע איך לאהוב.

ובאופן נפלא פירש הדברים המגיד מדובנא זי"ע כדרכו בקודש (אהל יעקב, פר' ואתחנן; קול יעקב, שה"ש, על מאמר צאינה וראינה), והמתיק הדברים, דמשל למה הדבר דומה, לאיש כפרי אשר בא לעיר על יום השוק בעת החורף, וירא שם חנות מוכרת בגדים יקרים ממיני משי ורקמה, ויכנס גם הוא ויאמר אל הסוחר אולי יש

שום מסך המבדיל, וכל המעטפות שהיה מתעטף תחילה בהבלי חמודות ותאוות זרות ירחיק מעליו, ויהיו הדברים על לבבו הטהור, ולא יהיה לו ח"ו לב טפש ונשחץ, ויזהר לבלתי יעברו על לא תעשה ד'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם' (במדבר טז, לט), אז אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם ואתה יודע איך לאהוב, עכתו"ד המגיד מדובנא בתוספת נופך ביאור.

ועפ"י דבריו יבואר עוד מה שאמרו חז"ל וכשהוא אומר והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוץ היום על לבבך, דרומז בזה למה שאמרו עוד חז"ל במדרש (ב"ר לד, יא) רשעים מסורין ביד לבם וכמו שנאמר (תהלים יד, א) אמר נבל בלבו, ואומר (אסתר ו, ו) ויאמר המן בלבו, אבל צדיקים לבם ברשותם, יעו"ש, והיינו כי הצדיק הוא שולט על לבו, וע"ז רמז הכתוב שכאשר והיו הדברים האלה וגו' על לבבך דייקא, שהוא יהיה לו שליטה על הלב ולא להיפך, ויהיה לב טהור קדוש וזך, ממילא מתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם ואתה יודע היאך לאהוב אותו ית"ש.

דברי המגיד מדובנא זי"ע אינם צריכים להסכמה, וכולו אמת ויציב, ומעתה אימה ופחד תאחזני, כי מי שלא חטא וקלקל מעולם, ונשאר זך ומזוכך נקי כביום הוולדו, הרי שהוא בוודאי חש ומרגיש בחי' אהבת השי"ת, אמנם חציף עלי האי דמפרסם חטאיה, אחר שנפלתי כל כך, האם חלילה אפסה תקוותי, ולא אזכה לבוא עוד לבחי' אהבת השי"ת, והלא תכלית העבודה הוא לזכות לבוא לבחי' הכתוב 'ואהבת את ה' אלוקיך', ולזכות לתשובה מאהבה, ומתוך כך נוכל לבוא חלילה לידי ייאוש ורפיון ידיים.

- ע"י אהבת התורה יבוא האדם לידי אהבת ה' -
האמנם שהרהרתי לבאר עוד בענין אחר מאמר חז"ל הנ"ל מהילקוט בענין אהבת השי"ת, ובהקדם הנודע מפי ספרים וסופרים והרבה האריך בזה מרן אאדמו"ר זי"ע בדברי תורתו, שעיקר העיקרים בדרכי התשובה הוא תשובה על ידי לימוד התורה, וכדאמרו חז"ל (ויק"ר כה, א) היכי דמי בעל תשובה אם היה רגיל ללמוד דף אחד ילמד ב' דפין, ועוד דרשו (ספרי האזינו, א)

הרגשה רוחנית כל עיקר, ואז ככל שחטאיו ומעשיו גורמים יותר, שוב נפרס מסך המבדיל גדול יותר, עד שאין מרגיש כלל קירבה להשי"ת ואינו זוכה לחוש ולהרגיש בחלק האלו"ה שבקרבו.

וביותר לפי מה דאיתא מהאריה"ק די שנשם כמה וכמה בחינות בנשמת האיש הישראלי, והם נפש רוח ונשמה חיה יחידה, ואלו הב' אחרונים זוכים להם בשלימות רק אלו שהשלימו עצמם כראוי והתעלו מעלה מעלה בעבודת השי"ת, ושאר בני אדם יש בהם ג' בחינות הראשונות נפש רוח ונשמה, וכשחוטא האדם רח"ל ופוגם הרי שמסתלקת הימנו הנשמה, ואם מרבה לפשוע ולחטוא תסתלק הימנו גם בחי' הרוח, ונשאר רק עם הנפש, היא הנפש הבהמית, שגם הבהמה חיה עלי אדמות, ונמשל האדם ולבהמה נדמה רח"ל, וכשם שהבהמה אינה יכול להשיג בחי' אהבת ה', כן האדם הלזה אינו יכול להשיג הדבר.

ויובן בזה אמרם ז"ל (ברכות דף י"ח ע"ב) רשעים בחייהם קרויים מתים, דהגם כי מתהלך הוא בעולם הזה, והוא אוכל ושותה לשובע נפשו ושאר הצטרכויותיו וכו', מכל מקום הריהו בבחי' מת, כי אין בו רק בחי' הנשמה שבזה כאמור נמשל לבהמה. והאדם אע"ג דאיהו לא ידע מזליה ידע, וכל זמן שיש לו עדיין את הנשמה חלק אלו"ה ממעל, הריהו חש ומרגיש בחי' קרבת אלוקים, וחלק הרוחני שבו מושכו להתקרב אליו ית"ש, עד שאינו מסיח דעתו כלל מאתו ית"ש ומקיים הכתוב (תהלים טז, ח) שיויתי ה' לנגדי תמיד. עד אשר אם קלקל מעשיו רח"ל שאז הוא בבחי' שיכורת ולא מיינ כי אם מהעבירות שבידו, גורם לסילוק חלק הרוח והנשמה עד שאין בידו עוד לחוש ולהרגיש קרבת אלוקים.

זהו שביארו חז"ל במדרש ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ואי אתה יודע איך לאהוב, והדבר רחוק מאוד בעינינו, איך יוכל האדם להגיע לבחי' זו, אחר שטינף כל כך נשמתו ואינו זוכה כלל לחוש קירבת ואהבת ה'. וכשהוא אומר והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוץ היום על לבבך, והיינו שינוחו הדברים על לבבו בלא

ויותר לאהבת התורה.

ענין זה ניתן לראות זאת במציאות ובחוש, שככל שמתייגע ומתאמץ יותר, הקב"ה בעזרו שיזכה להרגיש יותר ויותר טעם בלימודו. וככל שמעמיק יותר להבין דברי חכמים וחידותם, אם בגמרא ואם בדברי התוס' והמפרשים בעיון התורה, זוכה לקבל יותר ויותר תענוג ואהבת התורה הק' ומתקשר בה יותר ויותר, כי לימודו משתמרת בקרבו וזוכר הוא את תלמודו. ובאהבה ישגה תמיד (עפ"י משלי ה, יט), וכמאמר האור החיים הק' זי"ע (בפרשתו, דברים כו, יא) אם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעין ומתלהטין אחריה, יעו"ש בלשונו הק'. התורה הק' מאירה ומזריחה פנימה אל תוך הנשמה הק', והופכת את האדם להיות כבריה חדשה, עד שהוא חש כי אין לו חיים זולת התורה הק', ומתוקה ונעימה וחביבה היא אצלו עד אשר טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, ולא יחשב בעיניו כסף וזהב למאומה, ואף אם יתנו לו כל הון דעלמא לא תבוא הנאה אליו כגודל הנאתו וחשקו שיש לו בעת עסקו בתורה הק'.

- קנין אהבת התורה מסור ביד כל אחד ואחד - וקנין אהבת התורה הוא דבר המסור ביד כל אחד ואחד, ואף כי כל ההתחלות קשות (מכילתא שמות יט, ה), ובראשית דרכו יצטרך האדם לעמול ולהתייגע הרבה מאוד בתורה הק', ברם אחר שלא ירפה ידיו מכך וילמד עוד ועוד, אז יתקיים בו הכתוב (בראשית מט, טו) וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה, וככל שיתייגע וילמד יותר ויותר, כך יפתחו לפניו שערי החכמה, עד שיזכה ללמוד ולהבין היטב כל תלמודו. ומתוך כך יזכה לאהבת התורה לחיות עם התורה הק', ולהתמלאות בתענוג דקדושה מדברי התורה.

כשלומד האדם בקדושה ובטהרה ואינו ממרה פי השי"ת ואינו פוגם חלילה בעבירות שזהו סתירה לעצם לימוד התורה, הרי שיזכה לאהבת התורה, ויהיה לו הנאה ושמחת החיים בלימודו, ויקויים בו הכתוב (תהלים יט, ט) פקודי ה' ישרים משמחי לב, ובכל מאמר חז"ל שילמד ויעסוק בה יחוש שמחה והתרוממות הנפש

בפסוק (דברים לב, ב) יערוף כמטר לקחי, רבי אלעזר בנו של ריה"ג אומר אין יערוף אלא לשון הריגה שנאמר (דברים כא, ד) וערפו שם את העגלה, מה עגלה מכפרת על שפיכות דמים כך דברי תורה מכפרין על שפיכות דמים. כשעירים עלי דשא מה שעירים הללו באים על חטאות ומכפרים כך דברי תורה מכפרין על עבירות. ומרן אאדמו"ר זי"ע היה מסמיך לזה דברי הירושלמי (ראש השנה פ"ח ה"ח) כיון שקבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם, עי"ש. ועוד הרבה מאמרי חז"ל יש בענין זה.

ויפורש הכתוב שובה ישראל עד ה' אלוקיך, ודרשו חז"ל (שמו"ר לה, ד) אין דברים אלא דברי תורה, והרמז בזה שהתחלת דרך התשובה הוא דייקא על ידי קבלת עול תורה, וכדאמרו חז"ל (אבות ב, ה) אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד, וכל זמן שהאדם הוא בבחי' עם הארץ הרי שגם תשובה מיראה לא יוכל לעשות כי אין בור ירא חטא, וכיון שהוא גס, ושכלו ודעתו מגושמים כל כך, הרי שאינו עושה כלל חשבונו של עולם, כי אם אכול ושתה כי למחר נמות, ואינו מהרהר כלל ממה שיהיה ביום מחר או בעבור רגע וזמן מה. ואף גם בשעה שהוא נרעד ללבבו בעת שמתרחש איזה אסון וכדו', מכל מקום כעבור זמן מה תיכף משכח הדבר מלבבו וחוזר לקדמותו. אולם על ידי שיעסוק בתורה הק', על ידי כן יזכה לדעת ושכל טוב לדבק עצמו בעבודת התשובה כראוי.

והענין בזה שעיקר התשובה הוא דייקא על ידי התורה הק', כי מאחר וקוב"ה ואורייתא וישראל חד, וכל התורה שמותיו של הקב"ה וכדהאריך בזה הגה"ק בעל התניא זי"ע (פרק ב) כי עצם התורה הק' הוא אלוקות, והכל מסתתר בתוך אותיות התורה, הרי שמתוך כך ככל שמקבל האדם על עצמו עול תורה ועוסק בה, כמו כן זוכה יותר ויותר לאהבת התורה. והדברים קל וחומר, שאם על מי שעוזב את התורה נאמר (ירושלמי ברכות פ"ט, ה"ה; זוה"ק ח"ג, דף ל"ו ע"א) אם אעזבך יום יומיים אעזבך, מעתה כל שכן מי שעוסק בתורה, שככל שמרבה יותר לעסוק ולהגות בה זוכה יותר

והרוח. בכל דף גמרא שילמד, כל דיבור של בעלי התוספות שישכיל לעמוד ולירד לעומק דעתם, כל קושיא שיתורץ לו, וכל שכן כאשר יעלה בידו לחדש ולעשות פרפראות לתורה, כל אלו הדברים יביאו לו הנאה ותענוג גדול.

וכאשר זוכה האדם לאהבת התורה, הרי שממילא זוכה נמי לקרבת אלוקים, כי כאמור קודשא בריך הוא ואורייתא חד, ועל ידי אהבת התורה זוכה ממילא לאהבת השי"ת. וכנודע מאמר הבעש"ט הק' זי"ע בזה כי עיקר התכלית הוא להשיג ג' אהבות, אהבת השי"ת, אהבת התורה ואהבת ישראל, ואין ביכולת לבוא לאהבת השי"ת זולת שיוקדם לה אהבת התורה ואהבת ישראל, כי ג' אלו קשורים ואדוקים הם זה בזה.

ואמנם אף מי שכבר נתפס ברשת היצר והגיע למ"ט שערי טומאה, ואף אם גם התדרדר והגיע לשער הנו"ן שבה, גם בידו מסורה התורה הק', כי התורה הק' ניתנה לכל איש ישראל בכל מקום ובכל עת, וכאשר מצינו בחז"ל (ראה זוה"ק פר' יתרו, דף פ"ג ע"ב; וראה ב"ר ע, ט), שבשעת מתן תורה עמדו כל נשמות ישראל מעולם ועד עולם למרגלות הר סיני, והיינו להורות שכל אחד ואחד על ידי התורה יוכל להתעלות ולזכות לתורה. והאמנם שמי שחטא וקלקל רח"ל ונתגשם שכלו ודעתו הרי שבתחילה תקשה עליו המלאכה, ויצטרך הרבה להלחם כנגד עצת יצרו הרע, מכל מקום אם יחגור עצמו וילחם במלחמה כבדה ויתייגע עוד ועוד, סוף שיתקיים בו אמרם ז"ל (מגילה דף ו' ע"ב) יגעת ומצאת תאמין.

וכשנעמיק במאמר חז"ל מופלא זה, נראה עד היכן הדברים מגיעים, שהורו לנו כאן חז"ל ענין נורא, דבוודאי לא קא מיירי באדם אשר הורתו ולידתו בקדושה, ומבטן ומלידה הריהו צדיק נשגב, וזכאי וטהור הוא כביום הוולדו, כי הלא אצלו אין עסק התורה בבחי' יגיעה, כי תלמודו עולה לו בניקל וברוב תענוג ושמחה. [ואמנם יש לידע כי גם לצדיקים הללו עומד השטן למשחית, ומציב לפתחם נסיונות שונים ומשונים, כי כל אחד ואחד היורד לעולם הזה עליו להלחם במלחמה כבידה כנגד היצר הרע,

ברם לימוד התורה הק' עולה להם בניקל]. אלא בהכרח שמדובר בבריה שפילה כמוני, אשר נתגשמה שכלו לגמרי, באשר מילא עצמו בתאוות ארציות, והלך שולל אחר ענייני חומר והבלי העולם הזה, ובחטאיו ומעשיו הרעים נתגשם רח"ל. ושוב בגין מעשיו אין תלמודו עולה לו יפה, וקשתה עליו המלאכה לישב ולהגות בתורה הק' כמה שעות ברציפות, ואף אין זוכה להבין אל נכון דברי התורה שלומד, כשעל כל דבר ודבר צריך הוא לעמול ולהתייגע הרבה עד שמצליח להבין הדברים. ויש כאלו אשר אף עצם הישיבה ללמוד תורה עולה לו ביגיעה רבה. ועליהם אמרו חז"ל יגעת, שאף שמתחיל ביגיעה עצומה ובגין מעשיו המקולקלים צריך הוא להתייגע הרבה מאוד, מכל מקום לבסוף יתקיים בו ומצאת, רומז למה שנאמר (משלי ח, לה) כי מוצאי מצא חיים, ואומר (משלי ד, כב) כי חיים הם למוצאיהם, שאף שבתחילה היה בבחי' מת' דרשעים בחייהם קרויים מתים, מכל מקום על ידי שמרבה תורה הריהו מרבה חיים (אבות ב, ז), וזוכה לבחי' תחיית המתים.

המפתח לבוא לידי אהבת השי"ת, והמסילה העולה לכך הוא על ידי שיתייגע האדם ויהיה ממית עצמו באהל כאמור, שאז זוכה האדם לאהבת התורה בשלימות, הרי שממילא נעשה מזוכך ונקי לגמרי, עד שעל ידי כן זוכה נמי לאהבת השי"ת ולחוש בחי' קרבת אלוקים. ויורמז בפסוק ואני קרבת אלוקים והיאך זכה לכך, כיון שלי טוב, ואין טוב אלא תורה (שם ו, ג), וכשלומד תורה בטהרה ממילא אין לבו של אדם מושכו לשום דבר זולת להתקרב אליו ית"ש.

- אשרי האיש אשר תשובתו הוא ע"י עסק התורה ולא מבחי' יראה -

ויפורש בזה כוונת המשורר האלוקי בריש ספר תהלים (א, א-ג), אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב, כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרו יתן בעתו וגו'. וידועה התמיהה (עי' זרע קודש פר' תרומה, ד"ה א"י ויקחו לי) על שנקט

שתי צדדים קיצוניים שהם דבר והיפוכו המוחלט, דאינו מהרשעים והחוטאים והלצים אלא הוא מתמיד עצום והוגה בתורת ה' יומם ולילה, הלא אין זה לשון בני אדם לדבר כך ולנקוט שני קצוות הרחוקות כל כך זו מזו. ומרן אאדמו"ר זי"ע האריך בזה לאין שיעור בדברות קדשו, והתוה"ק כפטיש יפוצץ סלע.

ולהנ"ל יתבארו הפסוקים דאין כוונת המשורר כאן על מי שחטא בפועל, אלא בא להורות דרכי התשובה, אשר בדוד מלכא משיחא מצינו שדרשו חז"ל (מועד קטן דף ט"ז ע"ב) הפסוק (שמואל-ב כג, ו) נאום הגבר הוקם עול, שהקים עולה של תשובה, ותפקידו ושליחותו של דוד המלך לדורות עולם היה לפתוח שערי תשובה ליחיד, שידע האדם שאף אם נפל ונדחה עד לשער הנו"ן שבשערי הטומאה, אף על פי כן בכל עת יש בידו לעשות תשובה ולשוב אל ה' אלוקיו.

ועל זה רמז המשורר האלוקי ואמר אשרי האיש אשר לא הלך ואין דרכי הליכתו בהתעוררות התשובה, לשוב בבחי' תשובה מיראה, כאשר רואה את עצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב, והיינו שהוא רואה בעונשן של הרשעים, ויודע כי הפנקס פתוח והיד כותבת ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו (אבות ג, טז), וכיון שמאמין כי כל מעשיו בספר נכתבין, וכל האומר הקב"ה ותרן יוותרו מעוהי (ב"ק דף ג' ע"א), על כן בראותו - לפעמים כאשר הקב"ה מגלה אלקותו בעולמו - גורל כל אותם הרשעים החטאים והלצים שכלו אבדו אפסו מן העולם, הרי שמפחד הדין וממורא שמים יפשפש במעשיו לשוב בתשובה, ואמנם תשובה זו אינו תשובה שלימה, ולא יזכה על ידה לבוא אל תכלית השלימות.

אלא עיקר דרך התשובה הוא כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, וכל מגמתו ושאיפתו הוא שיזכה לבוא לבחי' זו שיהיה התורה כל חפצו ורצונו, לזכות לאהבת התורה להנות ולשמוח בדברי תורה, שזהו בהכרח רק כאשר יהגה בה יומם ולילה, ודברי התורה לא ימושו מתוך פיו, ועל ידי כן יזכה לאהבת התורה,

וממילא יזכה ג"כ לבוא לבחי' תשובה מאהבה. ועל זה גמר אומר והיה כעץ שתול על פלגי מים, מים רומז לתשובה, וע"ד דאיתא בחז"ל (ב"ר ב, ד) עה"פ (בראשית א, ב) ורוח אלוקים מרחפת על פני המים, וכמו שנאמר (איכה ב, יט) שפכי כמים לבך נוכח פני ה', וכאשר ישוב בתשובה באופן הזה על ידי עסק התורה, על ידי כן יזכה להיות 'נוכח פני ה', כי קוב"ה ואורייתא חד, ועל ידי אהבת התורה ממילא יזכה לבוא לאהבת השי"ת. וכאשר יצעד בדרך זו, הרי אשר פריז יתן בעתו, יעלה בידו לקיים מצוות השי"ת בשלימות, וגם ועלהו לא יבול, רצ"ל גם העוולות שנמצאו בו ומה שכבר נכשל בעבירות רח"ל, גם זה לא יבול, אלא יזכה לתקן אף את הזדונות, ויתהפכו גם המה להיות לזכויות.

- ע"י עסק התורה יודע האדם היאך לעבוד את ה' - עפי"ז יבואר עוד מאמר הילקוט, לפי שהוא אומר ואהבת את ה' אלקיך איני יודע כיצד לאהוב, כי בוודאי גלוי וידוע לפניך שרצונו לעשות רצונך, ולכה"פ יש לנו רצון שיהיה לנו רצון, והלוואי ויהיה הקב"ה בעזרנו שנזכה לבוא לנקודה אחת של אהבת השי"ת, אולם אין האדם יודע היאך לאהוב, אחר שבמעשיו המקולקלים פרס מסך המבדיל בינו לבין קונו, וגירשוהו מהסתפח בנחלת ה', ומעתה היאך יזכה לבוא לאהבת השי"ת.

וע"ז תירצו, כשהוא אומר והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך, ואין דברים אלא דברי תורה, וכמו שנאמר בהמשך הפרשה (דברים ו, ז) ושונתם לבניך ודברת בם וגו', שעל ידי שיקבל האדם על עצמו עול תורה לעסוק בה ולהתייגע בדברי תורה, על ידי כן יקויים בו הכתוב (תהלים יט, ח) תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות ה' נאמנה מחכימת פתי, ועל ידי עסק התורה תסתלק מעמו הרוח שטות שהביאתו לידי חטא (סוטה דף ג' ע"א), ומחדירה בקרבו אהבת התורה, ועל ידי אהבת התורה מתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם ואתה יודע היאך לאהוב אותו ית"ש.

- העבודה בחודש אלול להרבות בלימוד התורה - זהו עיקר העבודה בחודש אלול, שניתן לנו

- כי חוק לישראל - עבודת התשובה ע"י
התורה הק' -

מעתה יבואר בטוב טעם מה ששאלו תלמידי רבי אליעזר את רבם היאך נעשה תשובה ונחיה, וכוונת שאלתם היתה, היאך יזכו לבוא לבחי' תשובה מאהבה, שיהיו הזדונות נעשים להם לזכויות, ויהיה להם חיות ותקומה. והשיב להם רבם כתיב יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלוקי יעקב, ונודע דיעקב הוא עמוד התורה (זה"ק דף קמ"ז ע"ב). ומצינו שברדת יעקב למצרים אמר לו הקב"ה (בראשית מו, ד) אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, וצ"ב כפל הלשון אנכי ארד עמך ואנכי אעלך, הלא די היה באמרו אנכי ארד עמך ואעלך גם עלה. אלא דרמז לו הקב"ה ליעקב אנכי ארד עמך מצרימה רצ"ל שגם אם ירדו לזוהמת וטומאת ארץ מצרים עד לשער הנו"ן שבשערי הטומאה, מכל מקום ואנכי רומז למתן תורה שאמר השי"ת (שמות כ, ב) אנכי ה' אלוקיך וגו', אעלך גם עלה, שעל ידי עסק התורה יכולים לתקן הכל כאמור. ובפסוק זה רמז להם רבי אליעזר את עיקר דרך התשובה שיהיה זה על ידי עסק התורה, שמתוך שיעסקו בה תדיר יזכו לבוא לאהבת התורה וממילא יזכו גם לאהבת השי"ת ולתשובה מאהבה.

וזה שרמז נמי המשורר האלוקי ואמר תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו, וכיון שרואה האדם שתשובתו הוא רק מיראה, הריהו עומד נרעש ומתפחד מיום הדין, ומחזר אחר העצה ההוגנת לו כדת מה לעשות כדי שיוכל לתקן הכל, וע"ז אמר כי חוק לישראל הוא, חוק מורה על תשובה כנודע מהחיד"א זלה"ה (ראה דבש לפי, מערכת חי"ת, סי' כד; הובא בבני יששכר, מאמרי כסלו טבת, מאמר ז, אות סב), ישראל"ל נוטריקון יש שישים ריבוא אותיות לתורה, והרמז שעל ידי עסק התורה הק', על ידי כן משפט לאלוקי יעקב, ויש ביד כל אחד ואחד מישראל בכל מקום ובכל מצב שעומד שם, לתקן כל הזדונות ולהעלותם ולהפכם לזכויות.

- ע"י התורה מועיל תשובה אף לעבירות חמורות -
ויפורש בזה מה שרמזו בספה"ק (ראה צבי לצדיק בפרשתן; חסד לאברהם בפרשתן, ועוד) בפסוק

מתנה טובה זו, שנרבה בו בעסק התורה, שזהו עיקר ההכנה לימים הקדושים, שעל ידי כן יוכל האדם לזכות לקרבת אלוקים כראוי. ומרגלא בפומיה דכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע (ראה שפע חיים לסליחות, דרוש ח, ועוד) ליתן טעם לשבח למנהגינו מנהג בני אשכנז שאין אנו נוהגים להשכים ולומר סליחות בכל חודש אלול כמנהג אחינו בני ספרד עדות המזרח, ולכאו' מאי טעמא אכן אין אנו נוהגים כן, הא בפרקי דר"א (הובא בטור ריש הל' ר"ה, סי' תקפ"א) מבואר שתיקנו לתקוע בשופר בכל החודש, וא"כ מפני מה אין אנו נוהגין כן לומר סליחות בכל החודש. ואף דאיתא (ראה שערי תשובה, סי' תקפ"א, סק"א) למעט בלימוד התורה ולהרבות בתפילות ותחנונים בחודש אלול. וביאר בקדשו בטעם הדבר, שהוא משום דעיקר החודש נתקן לעסוק בתורה, ובימים אלו יש להרבות יותר בלימוד התורה. ובירידת הדורות הכריעו חכמי אשכנז דבלא עסק התורה לא יועילו מאומה באמירת הסליחות, ובמה שידפקו על חטא על לבבם, כי על מה תוכו ויכו על לוח לבם באמירת על חטא, אם בו בעת תוסיפו סרה וממשיכים לאחוז בדרך החטא, ומה יועיל כל אותו הוידוי. ולזה לא הנהיגו לומר הסליחות בכל ימי החודש, כי אם אדרבה להגביר אומץ בעסק התורה הק'.

בזה יבואר מה שדרשו דורשי רשומות (ראה ייטב פנים, שירת דודי, אות כא; וראה ליקוטי מהרי"ח, חודש אלול) דאלול נוטריקון וישאלו איש לרעהו לשלום (שמות יח, ז), דהנה 'שלום' רומז לתורה הק', וע"ד האמור (תהלים כט, יא) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, 'רעהו' רומז להקב"ה, וע"ד דאיתא במסכת שבת (דף ל"א ע"א) על הגר שבא לפני הלל וביקש להתגייר על רגל אחת, ואמר לו הלל כדברי הפסוק ואהבת לרעך כמוך, וכמו"כ יש לפרש כוונת בן ננס ע"ד מש"כ רש"י שם (ד"ה דעלך) שפסוק זה עולה על כל המצוות, ורעך זה הקב"ה, שנאמר (משלי כז, י) רעך ורע אביך אל תעזוב (וראה שמו"ר כז, א), ורמז הכתוב שכאשר וישאלו איש לרעהו וחפץ האדם לבקש מחילה מאת הקב"ה, הרי שהעצה לכך הוא לשלום היינו על ידי התורה הק' הנקראת שלום כנ"ל.

לרעה, ושינה לשונו לפי לשון הכתובים ולפי הענין, כי העושה מצוה יהיה הולך בשמחה ואין צריכה המצוה אלא להקדים לפניו להראות לו הדרך לשם, אבל בעושה עבירה צריך המוליכו לכרכו וללפפו כי אינו הולך לשם מרצונו כדרך שמוליכין לגרדום שמוליכין אותו שלא לרצונו בעל כרחו, עכ"ל.

והיינו ע"ד המשל דכאשר קורא המלך לאיש פשוט לתת לו יקר גדולה וכבוד, אזי אחד ממשרתי המלך הולך לפניו ומפנה הדרך לקראתו, ואין צריך כלל לעמוד מאחוריו כי בוודאי לא יברח. משא"כ כשתפס המלך לאדם ועומד להענישו, הרי שמשרתי המלך מהלכים אחריו כדי שלא יחמוק ויברח. וזהו נמי הענין שהעבירה מלפפתו מאחוריו ליום הדין, משא"כ המצוה מקדמתו והולכת לפניו לעולם הבא.

ויורמז בפסוק (תהלים פה, יד) צדק לפניו יהלך, רצ"ל שהמצוות שהם בבחי' צדק הם לפניו יהלך, ומקדמים הם את פני האדם, לא כן העבירות הם הולכים ומלפפים אותו מאחוריו, אמנם כאשר עושה האדם תשובה מאהבה שאז זדונות נעשין לו לזכויות, אז המלאך רע נהפך למלאך ומליץ טוב, וזה שהולך מלאחריו נתעלה לילך לפניו. וכל אותם נגעי בני אדם רח"ל השדין ורוחות הרעות אשר היו צריכים ללוותו לגיהנום, הרי שעל ידי שעשה תשובה מאהבה הם מקדמים והולכים מלפניו.

זהו שאמרה תורה, כי ה' אלוֹקֵיךָ מֵתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחְנִיךָ, והקב"ה הולך עם בני ישראל להצילך מיצר הרע, ולתת אויביך לפניך, רצ"ל ליטול היצר הרע והקליפה שעד עתה היתה מהלכת מאחוריו ולתתה לפניו, וזה יהיה על ידי שיעשה תשובה מאהבה ויקבל על עצמו עול מלכות שמים, שאז זדונות נעשין כזכויות. ובעת ההיא והיה מחניך קדוש, כי כל מעשיו יתהפכו לצד הקדושה, ואף האויבים היינו העבירות שהם עצם הרע יתהפכו לטוב, מר יהיה למתוק, וחושך יתהפך לאור, עד אשר ולא יראה בך ערות דבר, כי על ידי תשובה מאהבה לא ישאר עוד שם ושארית לכל מה שקלקל ועיווה, כי יתהפכו כל אותן הזדונות והעבירות להיות לו לזכויות.

בפרשתן (דברים כג, ב) כי ה' אלוֹקֵיךָ מֵתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחְנִיךָ לְהַצִּילְךָ וּלְתַת אויביך לפניך והיה מחניך קדוש וגו', להצילך ולתת אויביך לפניך ראשי תיבות אלו"ל, וראוי לבאר הרמז.

ויתבאר, דהנה איתא בספה"ק וכן האריך בזה הרבה מרן אאדמו"ר זי"ע, שאף אותן העבירות שבפשטות אין מועיל עליהם תשובה, זהו רק בתשובה גרידא בלא שיצורף לכך עסק התורה הק', ברם תשובה עם תורה מכפר על כל העבירות, כי התורה הק' כלי כפרה הוא לישראל. ומרגלא בפומיה דמרן אאדמו"ר זי"ע להזכיר מה שהביא רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי חודש תשרי, מאמר ד, דרוש י"ד אות מ') בשם הגה"ק החיד"א זלה"ה (כסא דוד, דרוש ט') דהלומד תורה אינו צריך לד' חילוקי כפרה שהיה ר' ישמעאל דורש (יומא דף פ"ו ע"א) לפי שהתורה מכפרת, והיינו שכל מה שצריך האדם לבוא לידי סיגופים ויסורים הממרקים הוא אך ורק כשאינו מקבל עליו עול תורה, אבל אם הוא מקבל על עצמו עול תורה כדבעי, ולומד והוגה בה יומם ולילה, הרי בכך הוא מטהר נפשו ומתקן כל אשר עיוות. וכתב ע"ז הבני יששכר דכיון שפסק כן הרב הגדול הנ"ל קיי"ל כוותיה בבית דין של מעלה, עיי"ש.

על ידי התורה הק' נעשה האדם כבריה חדשה (ראה נועם אלימלך, ריש פר' במדבר), ומתכפרים לו כל עוונותיו, ואף מי שננעלו בפניו כל השערים וגרשוהו לגמרי, מכל מקום בחכמה פותח שערים, ועל ידי חכמת התורה, משבר כל המנעולים, וזוכה לכפרה שלימה על כל העבירות, ואף על העבירות הגרועות ביותר. וביותר שעל ידי התורה זוכה כאמור לבוא לבחי' תשובה מאהבה, ואז זדונות נעשין לו לזכויות, ומרבה לו זכויות עד אין שיעור.

והנה אמרו חז"ל (סוטה דף ג' ע"ב) א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל העושה מצוה אחת בעולם הזה מקדמתו והולכת לפניו לעולם הבא וכו', וכל העובר עבירה אחת בעולם הזה מלפפתו והולכת לפניו ליום הדין וכו'. ובמהרש"א כתב לפרש וז"ל, מהידוע כי מעשה אדם מוליד מלאכים כפי מעשיו הן לטובה הן

הדרך והמסילה העולה בית א"ל שעל ידה יזכה האדם לבוא לתשובה מאהבה, שהוא על ידי עסק התורה הק' דייקא.

- ביאור מקראי קודש דפרשתן -

בהאמור יבואר סמיכות הפרשיות, דסיימה תורה בפר' שופטים ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה', והחיד"א בנחל קדומים (בפרשתן אות א') כתב לרמז 'הישר' אתון 'שירה', יעו"ש. ולענייננו דרומז על התורה הק' שנקראת שירה, וכמו שנאמר (דברים לא, יט) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל. וי"ל דלכן נקראת התורה 'שירה', כי כאשר עוסק האדם בתורה הק', כראוי, הרי שעצם לימוד התורה מביאה אותו לזמר ולשורר מאליו, ונרמז בשם 'ישראל' שהוא נוטריקון 'יש"ר א"ל', והיינו ג"כ מלשון שירה, וישראל"ל נוטריקון (מגלה עמוקות, פר' ואתחנן, אופן קפו) 'יש' ש'שים ר'יבוא א'ותיות ל'תורה, כי כשזוכה האדם לתורה הריהו ממילא בא לידי שמחה.

ואמרו חז"ל (מגילה דף ל"ב ע"א) אמר ר' יוחנן כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה עליו הכתוב אומר (יחזקאל כ, כה) וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים בל יחיו בהם, מתקיף לה אביי משום דלא ידע לבסומי קלא משפטים לא יחיו בהם קרית ביה.

ובכוונת הדברים ביאר בספר בכור שור (בחידושו על מסכת מגילה) כי עיקר לימוד התורה הוא כשלומד מתוך תענוג וחיות שע"י הדביקות בתורה מתלהב נפשו ורוחו באור ה' וממילא שורה בו שמחה ועונג, וכאשר לומד בכוונה כראוי מכניס נשמה וחיות בכל אות ואות ועל ידי זה אותיות פורחות באויר כי מקבלים חיות לעלות לשמי מעל להיות לריח ניחוח להשי"ת, אולם הלומד בלא נעימה וזמרה כי חסר לו השמחה בעסק התורה הרי שכל לימודו בעצלתיים וברפיון ידיים, ואז אין לתורתו חיות בכדי שיהיו פורחים לעילא.

וז"ש ר' יוחנן כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה, פירוש שנעדר מהם הקול שהוא מעורר הכוונה, אזי עליו הכתוב אומר ומשפטים לא יחיו בהם, אין הכוונה שהאדם הקורא בלא

ולזה נרמז כאן בראשי תיבות ל'הצילך ו'לתת אויביך ל'פניך חודש אלול"ל, להורות שעיקר העבודה בחודש אלול הוא שיקבל האדם על עצמו עול תורה, שעל ידי עסק התורה שירבה בה האדם יבוא לידי אהבת התורה, וממילא יזכה לבוא גם לאהבת השי"ת ולבחי' תשובה מאהבה כנ"ל.

- בתשובה מאהבה נשפע טובה לישראל ועונש לגויים הרשעים -

והנה רביה"ק מוהרצ"א זי"ע (אגרא דכלה, פר' בהעלותך) כתב לפרש הפסוק (במדבר יב, יא) אל נא תשת עלינו חטאת, דממה שאמר 'אל נא תשת עלינו' משמע שעל אחר ישימנו, ולכאוו' מה פשעו אחרים בזה. וביאר בקדשו, דהנה בטבע מצות להשפיע טובות לעולם ובטבע העבירות לפעול רעות, והנה כשיצטרך האדם להשפיע רעות לשונאי ישראל המעיקים לישראל, מאין תבא זאת ההשפעה, אם בעשות המצוה הרי פעולתה טוב, ואם בעשיית העבירה מי התירה, ושמעתי שהוא בפועל עבירה לשמה. ונראה שהוא ע"י עשיית תשובה מאהבה שזדונות נעשים כזכיות, היינו שתפעול העבירה טובה לישראל כמו הזכיות שיבא על ידם טובות לישראל כן על ידי תשובה כזו, כי העבירות שעשו הבעלי תשובה אשר טבע העבירות ישפיעו רעות הנה הרעות יחולו על ראש שונאי ישראל ונשא השעיר עליו את כל עוונתם. וכל אותן הדינים והרע שנתעוררו על ידי מעשה העבירה יחולו על ראש אומות העולם הרשעים, וזה שאמר על נא תשת עלינו חטאת, כי בתשובה מיראה נעשים הזדונות לשגגות, ורק בתשובה מאהבה מתהפך החטא לזכות, ואז לא ישת עוד עלינו הרעות, כי אם אדרבה תבוא הישועה לישראל קדושים ומפלה לגויים בני אומות העולם, יעו"ש בדבה"ק.

זהו שרמזה עוד התורה הק' כאן, להצילך ולתת אויביך לפניך, היינו שיהיה להם לאומות העולם מפלה גדולה, וזהו כאמור על ידי תשובה מאהבה, שבזה מהפכים הזדונות לזכיות, וממילא נשפע ישועה לישראל ומפלה ונקמה בגויים. ונרמז כאן בראשי תיבות 'אלול' לרמז

שאינ אתנו יודע עד מה היאך הם השתלשלות הדברים והעניינים בשמים ממעל, אכן נאמנים עלינו דברי חז"ל הק' שאמרו שמתהפכים הם הכל לזכויות, וכל אותן הדברים שהכשילו היצר הרע לאדם יחזרו אליו במתנה לענווד לו לעטרה להיות כזכויות].

וע"ז בא הרמז שבי"ו נוטריקון ו'יבטחו ב'ך י'ודעי ש'מך, דכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה, ורמז כאן שעל ידי עסק התורה יזכה האדם להתקרב אליו, 'כי לא עזבת דורשיך ה', דרשיך מורה על תשובה, וע"ד מה שנאמר (ישעי' נה, ו) דרשו ה' בהמצאו, ואף כאשר ח"ו נסגרו השערים בעדו והמקטרגים מעוררים שלא יועיל להם תשובה על חטאיו, אכן על ידי התורה הק' אשר היא עצם אלקותו ית"ש, שהוא ודעתו אחד כמאמר הגה"ק בעל התניא זי"ע, זוכה האדם להתקרב אליו ית"ש בתשובה מאהבה, וממילא יעלה בידו לעשות תשובה על כל מעלליו ולכפר על כל פשעיו, ואדרבה יזכה להעלות ולתקן הכל ולהחזירם אל צד הקדושה שיהיו כל אלו לזכויות.

ויובן בזה מה שרמזו בספה"ק דאלול הוא צירוף ל"ו ל"א, דרומז נמי לענין האמור, ובמקום אשר יאמר להם ל"א עמי אתם יאמר להם בני א"ל חי (הושע ב, א), ול"ו אנחנו עמו (תהלים ק, ג), ואף העבירות שפגמו בהם רח"ל עד שנעשו בבחי' ל"א עמי אתם, מכל מקום על ידי תשובה מאהבה יתהפך מל"א באל"ף לל"ו בוא"ו, בחי' הכתוב 'זל"ו אנחנו עמו', ומתהפכין לו זדונות להיות כזכויות.

*

גלוי וידוע לפניך כי רצוננו באמת לעשות תשובה לפניך ולקבל עלינו עול מלכות שמים, וכל אחד ואחד מישראל צריך שיהיה לו רצון לזכות לבוא אל תכלית השלימות בלא פשרות, ועל כן אנו מבקשים שנזכה לבוא לבחי' תשובה מאהבה באמת, ואף כי בדרך הטבע נראה כי אין שייך הדבר הזה, מכל מקום הלא יש לכל אחד ואחד מישראל זכות אבות, כי בני ישראל המה בנים להקב"ה, והוא אבינו אב הרחמן, וכן חוטרים הם מגזע אבות אברהם יצחק ויעקב

זמרה הוא לא יחיה, כי אם ומשפטים לא יחיו, דהיינו אותם המשפטים, מאחר ואינם בקול ובנעימה, נמצא שנעדר מהם הכוונה, ומאליו ג"כ נעדר ממנו כל החיות וההתלהבות שהוא הכוונה של המצוה, עכתו"ד יעו"ש.

והיינו שכשהאדם עוסק בתורה בלא חיות ושמחה, הרי זה סימן ואות כי קלקל מעשיו רח"ל, כי הלומד תורה בטהרה הרי שעצם הלימוד מביאתו לידי הנאה ושמחה תמידית.

על זה רמז הכתוב ואתה תבער הדם הנקי מקרבך, ירמוז על שבירת התאוות שמקורם מרתיחות וחמימות הדמים המעוררות את הנפש הבהמית לתאוות העולם הזה ואל הבליו, ולאחר שיזכה ע"י יגיעה ועמל לשבור ולבער את יצרו הרע המעורר בו תאוות רעות, או אז יזכה כי תעשה הישר בעיני ה', הישר אתוון 'שיר"ה' שיהא לך לתענוג ולשירה לעסוק בתוה"ק וקיום המצוות, ואהבת התורה אשר תבער בקרבו לא תניח לו לנוח ולנום על משכבו ולהפסיק מלימודו, ובכל עת ועת לא יפסיק כלל מתלמודו.

ולזה הסמיך ענין לו ואמר כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלוקיך בידיך ושבת שבינו, שעיקר מלחמת היצר לנצחו ולהכניעו תחת ידו הוא רק על ידי שיעסוק בתורה הק', שעל ידי כן יזכה לבוא לבחי' תשובה מאהבה, ואז ושבת שבינו יחזיר אל תחת ידו כל אותם העבירות שנכשל בהם, וכל התאוות הזרות והרעות שהכשילו היצר בכך, הכל יחזיר לקדמותו, ויהיו זדונות נעשין לו כזכויות. כי מתוך 'זהו הדברים האלה על לבבך' שיעסוק בתורה הק', ממילא על ידי כן יזכה לבוא ל'ואהבת את ה' אלוקיך', ויבוא גם לאהבת השי"ת, ולתשובה מאהבה וכאמור.

ומה מאוד יובן בזה מה שנקט כאן הכתוב הלשון ונתנו, שאם תקראנה למפרע יהיה גם כן 'ונתנו', ע"ד מה שכתב הבעה"ט עה"פ (שמות ל, יב) ונתנו איש כופר נפשו וגו', והרמז בזה שעל ידי תשובה מאהבה יוכל להפך למפרע כל אותן מעשי העבירות להפכם למצוות, ומה שעד היום חפץ שלא יזכר ולא יפקד הרי שמעתה יתעלו הכל להיות לו לזכויות, ונתנו ה' אלוקיך בידיך, שיהיו לו אלו למתנה לברכה ולטובה. [ואף

באמצע הגיעו הגה"צ רבי חיים צבי שפירא שליט"א רב קהל חסידים בשכונת רמת אהרן בב"ב וראב"ד קהל מחזיקי הדת, יחד עם מחותנו כ"ק האדמו"ר מגארליץ בני ברק שליט"א, לרגל התקשרות השידוכין, לנכדו החתן נ"י בן בנו הרה"ג ר' יעקב שפירא שליט"א ר"מ בישיבה"ק דברי יציב בחיפה, עם בתו הכלה תחי', ונביא כאן מתוכן השיחה:

מרן שליט"א התנצל על שהוכרחו להמתין מחמת הציבור וכו'.
האדמו"ר מגארליץ ב"ב: יש תשובה שהשיב מרן הדברי חיים (שו"ת דברי חיים ח"ב יור"ד סימן עא) לחתנו הגה"ק רבי מאטעלע מהורנוסטייפל זי"ע, וכותב לו שם בחריפות ומפריך את דבריו, ובתוך הדברים כתב "וביותר אני תמה עליך איך בסברות בדויות רצית להתיר דבר שנאמר בגמרא בפירוש לאסור גבי המפלת כמין וכו' ודי לנו בזה בסברות אשר חדשו רבותינו ז"ל".

ובשו"ת עמק שאלה (יורה דעה, סימן לג) משיב רבי מאטעלע לחותנו מרן הדברי חיים, וכותב לו בתוך הדברים: "אולם ידעתי כי מגודל טרדת קדשם מעם בני ישראל העומדים צפופים לבקש רווחים מלפני כ"ק, לא נתנם הזמן לעיין היטב בדברי, ולכן שמוני כמטרה לחץ".

מרן שליט"א: מרן אדמו"ר זי"ע סיפר שהגה"ק הרב מנאסויד זצ"ל אמר לו ששמע מרבי מאטעלע, שאת חותנו מרן הדברי חיים יכולים להגדיר שהיה חסיד כבעל התניא ומתנגד כהגר"א...

האדמו"ר מגארליץ ב"ב: רבי מאטעלע היה מצאצאי בעל התניא זי"ע, כי זקנו הרה"ק מטשערקאס זי"ע היה חתנו של ה'מיטעלע רבי' מליובאוויטש זי"ע, בנו של בעל התניא.

מרן שליט"א: כן אמר פעם רבי מאטעלע, שאת הגאונות של מרן הדברי חיים יכולים לראות ב'דברי חיים' על התורה, ואת הצדקות בשו"ת 'דברי חיים'...

אשר אין קורין אבות אלא לשלושה (ברכות דף ט"ז ע"ב), ובוודאי שיש בכח כל אחד מישראל לתקן עצמו בשלימות, ולהתקרב אליו ית"ש ולזכות לקרבת אלוקים בשלימות.

יעזור השי"ת שנזכה לנצל הזמן לקבלת עול תורה ועול מלכות שמים, והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך, וכאשר והאר עינינו בתורתך או אז נוכל לבוא לבחי' תשובה מאהבה ויהיו הזדונות נעשין כזכויות, וממילא ודבק לבנו במצוותיך, שיהיו כל מעשינו מצוות ומעשים טובים.

יתן השי"ת תיכף ומיד לבני ישראל כל מילי דמיטב, ויגזור על עם בני ישראל גזירות טובות ישועות ונחמות ויכתבו בספר חיים ברכה ושלוש, וכאשר הזדונות נעשין כזכויות, הרי שעל ידי כן יפיל השי"ת אימתה ופחד על הגויים הרשעים, וירומם קרן ישראל.

יעזור השי"ת לכל בני ישראל בכל מקום שהם בכל מקומות מושבותיהם, ולכל בני ישראל יהיה אור במושבותם, ואורה ושמחה ישכון באהלים, בני חיי ומזוני רויחי, רפואות וישועות, ויכתבו כולם בכתובה וחתימה טובה בספרן של צדיקים, ולזכות לראות בישועת השי"ת בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הרב ישראל לנדאו מפעיה"ק.

יום ראשון פר' כי תבוא ט"ו אלול

אחר תפילת מנחה נסע מרן שליט"א לעיר בני ברק, לקבל את קהל אנשי שלומנו הדרים בעיר וכן את תושבי אשדוד, לקראת הימים הקדושים הבעל"ט. בהגיע מרן שליט"א לבנין מוסדותינו הק' ברח' ר' יהודה הלוי בב"ב, נכנס מרן שליט"א לחדרו, שם נכנסו כמה אלמנות מאנ"ש עם פתקי דרחמי. אח"כ נכנס מרן שליט"א להיכל בית המדרש נישק את פרוכת ארון הקודש בתפילה חרישית, והחל לקבל את קהל עדתנו תושבי בני ברק ואשדוד ברציפות משך שש שעות.

בין הנכנסים מלבד רבני אנ"ש היו, הגאון רבי חיים אייזיק לנדא שליט"א רב העיר בב"ב, הגאון רבי איתמר גרבוז שליט"א ראש ישיבת ארחות תורה וחבר נשיאות מפעל הש"ס, ועוד. כן נכנסו משלחת מארגון בוני עולם לרגל פתיחת מגבית הימים הנוראים.

¹ ראה שם: ראה שם לשונות מופלגים ונפלאים של הערצה והתבטלות: נועם דברי קדשו בתשובתו הערוכה לנגדי טעמתי בה נופת צוף ומתוק מדבש, ואם כי הרים בעים רוחו קדשו בסוף דבריו על תשובתי ששלחתי ליד קדשו, לדחות דברי בקיצור אמרותיו הטהורים, הנה זה היה שמחת לבי אשר הראני חסדו, כי ראה ראיות שתיים לעיין מעט גם כמה שהעלתי בקיצור דעתי דעת עני כמוני, אולם ידעתי כי מגודל טרדת קדשם מעם בני ישראל העומדים צפופים לבקש רווחים מלפני כ"ק, לא נתנם הזמן לעיין היטב בדברי, ולכן שמוני כמטרה לחץ, על כן אשאל עוד הפעם רשות מרבי ה'לרשני לדבר מעט לפני כבוד קדושתם. מתחילה אבוא להדיר מעלי תלונות קדשו, ובמה שסיים אתחיל. אדוני דובר בסוף דברי קדשו...

² וראה בגליון בצילא דמהימנותא (מקץ תשע"ג) מה שסיפר כ"ק האדמו"ר מטשערנאביל שליט"א: הגאון גאב"ד טשעבין זצ"ל סיפר ששמע מאביו הגאון בעל כוכב מיעקב זצ"ל, שפעם התאכסן הגה"ק בעל אבני נור זצ"ל אצל גיסו הגאון הרב מאוסטרובא זצ"ל, שהיה מחסידי צאנז [והרב מאוסטרובא היה גיסו של הכוכב מיעקב, וממנו שמע את העובדא] וביקש ממנו איזה ספר, ונתן לו שו"ת דברי חיים. והאבני נור למד בזה, ואמר אח"כ שמה שכתב הדברי חיים איזה פשט בדברי הר"ן, אכן זהו פשט טוב אבל אין זה הכרח ואפשר לומר פשט אחר. ולאחמ"כ ביקש ספר אחר, והרב מאוסטרובא הביא לו דברי

האדמו"ר מגארליץ ב"ב: בשבוע הבא, ביום כ"ב אלול חל היארצייט של רבי מאטעלע.

הגר"צ שפירא: הוא התגורר ברוסיא, וכמעט שלא ראה את חותנו.

האדמו"ר מגארליץ ב"ב: החתונה שלו התקיימה על הגבול עם רוסיא, כי לא יכלו לצאת משם.

מרן שליט"א: גם כשהכתירו את הרה"ק מגורליץ לרב ברודניק כתב לו מרן הדברי חיים שיבא, והגיע לרודניק שהיא קרובה לגבול, וגם אז עבר הגבול בדרך נס ממש.

האדמו"ר מגארליץ ב"ב: הרבנית של רבי מאטעלע, זקנתי הרבנית רייצא ע"ה, הגיעה פעם לבקר את אביה מרן הדברי חיים, והוא שאלה על המצב שם ברוסיא, וענתה שזה יותר גרוע ממצרים...

מרן שליט"א: ומרן הדברי חיים לא הסכים עמה.

האדמו"ר מגארליץ ב"ב: הוא אמר, שא שא, במצרים לא היה לנו תורה, היום אם קורה משהו נכנסים ועוסקים בתורה.

חיים עה"ת, והאבני נזר למד בזה, ואחר כך אמר שבהכרח שהפשט בדברי הר"ן הוא רק כמו שכתב מרן הדברי חיים בשו"ת ואי אפשר לומר פשט אחר... והיינו שעל ידי הלימוד בדברי חיים עה"ת הבין לאשורו מה שכתב בשו"ת דברי חיים...

^ה החתונה התקיימה בעיירה הוסיאטין השוכנת על הגבול בין עסטרייך [שגאליציא השתייכה אז אליה] לרוסיא, והטעם כי באותה תקופה לא הניחה מדינה אחת דריסת רגל לאזרחי המדינה השכנה, מרוב העוינות ביניהם, ולכן נקבע מקום החתונה שם. י"א סיבת הדבר כי צדיקי בית טשערנאביל הקפידו שלא לעבור את גבולות רוסיא מחמת התנכלויות השלטונות למשפחות שניאורסון וטווערסקי, צאצאי בעל התניא והרה"ק מטשערנאביל.

^א ראה שפע חיים, דרשות חורש"י תשמ"ג, פרשת וישב: שהיתה לו מניעה כבידה מצד השלטונות ברוסיא שרדפה אחר נכדי הרה"ק בעל התניא זי"ע והשגיחה עליהם ועל כל תנועותיהם, עד שפחדו לצאת מהמדינה מחשש שיעלילו עליהם. אבל בכל זאת בערה בלבו תשוקה לפגוש את חותנו עד שהחליט לנסוע אף בלי פאספארט, בסברו שאם יצליח לעבור את הגבול בצורה כזו, לא תישאר בידם הוכחה על יציאתו מהמדינה ואכן בדרך נס עלה בידו לעבור את הגבול.

הוא הוציא מחשבתו לפועל, ובדרכו הצטרפו אליו הרבה חסידים שגם נסעו להסתופף בצל זקה"ק. כך נסעו בשיירה עד שהגיעו לעיר הסמוכה לגבול. המעבר בנקודת הגבול, שהיה מוקם ליד העיר קרעשוב, היה יודע כקשה ביותר, בגין הבדיקות הקפדניות שהשוטרים ערכו שם, עד שגברו אצלו החששות שלא יתנו לו לעבור.

לאחר זמן הרהר לעצמו, שכיון שמלווים אותו קהל גדול של חסידים, אין זה נאה לעזוב אותם, כי עלול לצאת לעז שנפל ביניהם ריב בגין הלשנה ולשון הרע ויהיה בזה משום פגיעה בכבוד התורה. לכן החליט לנסוע יחד עם כל הקהל, במחשבה שאם לא יתנו לו לעבור, יראו כולם את הסיבה שבגינה הוא נאלץ לעזוב אותם ולשוב לביתו. קבוצת החסידים התחילה לעבור את הגבול, כשהמונה דורש מכל אחד להראות את רשיון המעבר. כשהגיע תורו, אמר שאין בידו רשיון. שאל אותו הממונה, כמה זמן הוא רוצה להיות ברודניק, והוא השיב שעד יום ראשון. התיר לו הממונה לעבור, באומרו שאם זה רק לכמה ימים הוא יכול לעבור בלי רשיון, ויהי לפלא.

^א ראה בספר שמחת עולם (פרק י'): באותה תקופה נגזרה גזירה במדינת רוסיה כי אסור לנשים נשואות לגלח שערותיהם, הממשלה הרוסית החמירה מאד ושלחה שוטרים שבדקו ובלשו אם נשתמרה גזירתם, ואת מי שתפסו בעבירה על החוק היו מענישים קשה מאד. לחתונה מפורסמת כמו זו באו הרבה אנשים מכל הסביבה להשתתף בשמחה הגדולה והקדושה הזאת, ובפרט אלו שעד עכשיו רק שמעו מהשם הגדול של מרן

מרן שליט"א: אחרי מי הייתה קרויה רייצא?
האדמו"ר מגארליץ ב"ב: איני יודע מה המקור, אבל מספרים עובדא שאחד מחסידי צאנז נולדה לו בת בשבועות אלו, ואמר לו מרן הדברי חיים שיתן את השם רייצא במקום 'צרה'. אבל איני יודע אם מטעם זה קרא גם לבתו כך.

הגר"צ שפירא: פעם אירע מקרה בבעלזא שאחת מהצאצאות שינתה מהדרך וכו', ואמר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זצ"ל שזה מהשפעה מהתקופה שהתגורר ברוסלאנד... כידוע שלאחר חתונתו התגורר אצל זקנו הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע.

מרן שליט"א: וזה היה עוד לפני הקומניזם...

הגר"צ שפירא: רוסיא היתה אפגענע מדינה עם תרבות. **האדמו"ר מגארליץ ב"ב:** זקנתי הרבנית יוכבד רבקה

הגה"ק מצאנז, ועתה נקרתה להם הזדמנות להכיר את אותו צדיק. המחותן רבי יעקב ישראל מטשערקס, פחד מאד מגזירת גילוח שערות שהיתה אז בשיא תוקפה והחמירו בה מאד, התייעץ על כן עם אנשי סודו כדת מה לעשות. והחליטו כי היות והוסכם בין המחותנים כי זמן קצר אחרי החתונה יסעו הזוג לצאנז לפרק זמן, על פי בקשת המחותן מצד הכלה, על כן בשעת הדחק כזו שהגזירה קשה כל כך, לא יגלחו את שערות הכלה תיכף בבוקר אחר החתונה כנהוג, רק אחרי שיסעו למדינת גליציה.

בבוקר שלמחרת החתונה רצו להודיע על החלטתם למרן הדברי חיים, אך לא היה מי שיקבל עליו שליחות זו, וכל אחד ממקורבי הרה"ק מטשערקס השתמט מזה, כי יראו מאד מהקפדת הגה"ק מצאנז, בדלית ברירה נועצו להטיל גורל ביניהם ומי שיפול עליו הגורל יהיה מוכרח ללכת ולהודיע למחותן מצאנז. נפל הפור על אחד המשמשים של הרה"ק מטשערקס, והוכרח לקבל עליו השליחות. והנה זה האיש שנפל עליו הגורל רצה לסדר את הענין בחכמה, והלך למרן הדברי חיים, ודיבר עמו שיחות שונות, ולטא לאט הסיב את המדובר עד שהגיע לעצם הענין, וסיפר שיש כאן עכשיו גזירה קשה וחמורה מאד שהממשלה אסרה לנשים לגלח שערותיהם, ועל כן החליטו שהכלה לא תגלח שערותיה עכשיו רק אחר שתבוא למדינת גליציה. חשב האיש שהתחממותו תועיל לפייס את הגה"ק מצאנז, אבל לא כן היה, ומיד ששמע זאת מרן הדברי חיים נבהל מאד והכה כפיו זו על זו וצעק בקול "אוי וויי מיין קינד", וכן צעק כמה פעמים עד שהתעלף ונפל לארץ. מיד נעשה רעש ובהלה גדולה, והרה"ק מטשערקס התחרט על החלטתו.

בני הבית והמקורבים שהיו שמה ניסו בכל כוחם להקיצו, אך ללא הועיל, הכלה שראתה זאת הלכה במהירות לקחה מספרים וגילחה את שערות ראשה, וכרכה אותן בבגד, ורצה לאביה הקדוש, וצעקה באזניו בזה"ל: "טאטע איך האב מין שוין אפגעשוירן, דא זענען די האר", ותיכף פתח עיניו והוטב לו ולאט לאט הוטב לגמרי עד שקם על רגליו, ואמר בהתלהבות עצומה בזה"ל: "געלויבט איז השי"ת וואס אין מייע קינדער ליגט נאך דעס פייער פין דעם הייליגען זיידן דעם חכם צבי".

כששאל אותה אביה מרן הדברי חיים, איך תוכל להמשיך לדור כאן במדינת רוסיה, ענתה ואמרה "בטוחה אני שבכוחו של אבא לבטל הגזירה אם ירצה בכך". ענה מרן הד"ח ואמר: "באם את אומרת כך, מקוה אני להשי"ת שהגזירה תבטל", ואמנם לא עברו ימים מועטים ובטלה הגזירה. גם אח"כ בכיקוריה של הרבנית מרת רייצא אצל אביה בצאנז היתה רגילה להתאונן הרבה לפני אביה, על הגזרות הקשות שניתנו על ראשם של היהודים ברוסיה, באחת הפעמים כשהרבנית לתאר את גודל הלחץ והדחק, התבטאה ואמרה שזה יותר גרוע מגלות מצרים", ועל זה נזדקף מרן הדברי חיים זי"ע ונענה "אסור לדבר כך", יען כתוב באור החיים הק' שכל הטעם של 'ולא יכלו להתמהמה' במצרים, הוא כיון שלא היה להם אז את התורה"ק, אבל אנו בגלותינו שיש לנו את התורה"ק אי אפשר שיהיה גרוע יותר ממצרים.

ולברכה ולהיפקד בדבר ישועה ורחמים לקראת הימים הנוראים הבאים עלינו לטובה.

מרן שליט"א הגיע לבנין בית מדרשינו שם קיבלו את פניו המרא דאתרא הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, והגר"ז וקסברגר שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בטבריה, ומנהל המוסדות בטבריה הר"ר משה אהרן כהנא הי"ו.

מרן שליט"א נכנס לחדרו החדש של המרא דאתרא שליט"א.

אחר זמן נכנס מרן שליט"א להיכל אברהם משה, והחל לקבל את קהל אנ"ש תושבי ערי הקודש צפת וטבריה, משך למעלה מארבע שעות ברציפות.

בין הנכנסים מלבד רבני אנ"ש היה גם הגאון רבי יוסף קדיש ברנסדופר שליט"א רב קהילות החסידים, ועוד. כן נכנס יו"ר הועדה הממונה בטבריה מר בועז יוסף העומד לימין מוסדותינו הק' בטבריה, והעניק לו מרן שליט"א צנצנת דבש לשנה טובה.

אח"כ נכנס מרן שליט"א לתפילת ערבית בבית המדרש, לפני העמוד התפלל - הר"ר יקותיאל יהודה וינגרטן הי"ו.

יום שלישי פר' כי תבוא י"ז אלול

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יקותיאל יהודה נ"י בן הרה"ח ר' דוב אריה בירנבוים מפעיה"ק (ב"ר יחיאל דוד משיכון סקווירא). אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הרה"ג ר' לוי יצחק אסטרייכר מנה"ר בישיבה"ק (בהגר" אלעזר שליט"א מב"ב, וחתן להבחל"ח הק' הג"ר שלום מרדכי רייניץ זצ"ל הי"ד).

אחר תפילת מנחה, נסע מרן שליט"א לירושלים עיה"ק, תחילה סר לביקור אצל כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א לרגל נישואי נכדתו בשבוע העעל"ט. האדמו"ר מגור שליט"א כיבד את מרן שליט"א בלחיים. ובסיום הביקור ליווה את מרן שליט"א החוצה.

משם הגיע מרן שליט"א לבנין מוסדותינו הק', בחוץ המתינו מנהלי מוסדותינו הק' מוה"ר מאיר אשר בורד הי"ו ומוה"ר שמעון גוטמן הי"ו וכן מנהל רשת הכוללים מבצר התורה מוה"ר אהרן הופמן הי"ו.

תחילה נכנס מרן שליט"א לחדרו שם נכנסו כמה אלמנות מאנ"ש. ולאחמ"כ החל לקבל את קהל אנ"ש לקראת ימי הרחמים והרצון בהיכל בית מדרשנו, משך למעלה משבע שעות ברציפות עד השעה 2.15.

בין הנכנסים מלבד רבני ודייני אנ"ש היו גם הרבנים הגאונים: רבי אליהו שמואל ווינד שליט"א דומו"צ דקהל מחזיקי הדת בעלזא - שהכניס את הלוח "דבר יום ביומו" שהו"ל לשנה החדשה; רבי מתתיהו דייטש שליט"א רבה של רמת שלמה; רבי שמעון שמואל הלברשטאם שליט"א רב בית

ע"ה, בתו של רבי מאטעלע, והרבנית של זקני הרה"ק רבי אלישע זצ"ל, היתה מתפללת שלבניה יהיו "פארשטאפע קעפ", כדי שלא ימשכו להשכלה... הגר"ח"צ שפירא: ברוסיא ובלטיא היה הרבה שנפלו... מרן שליט"א: בפרט כשהתחיל ברוסיא הקומניזם, ואחר מלחמת העולם הראשונה.

הגר"ח"צ שפירא: אבל גם קודם לכן, מלפני כמאה וחמישים שנים.

מרן שליט"א: בדייטשלאנד היה ידוע מכל השנים... הגר"ח"צ שפירא: היה איזה מימרא בעלזא, "כשהרב שר 'יצוה' בסעודה שלישית, הנשים והבנות קוראות בספרים פסולים מרוסיא". רוסיא היה תמיד 'מינוס' גדול...

האדמו"ר מגארליץ ב"ב: לפני ארבעים ושמונה שנה, בר"ח אדר תשל"ד, היארצייט של הרה"ק מגארליץ זי"ע, הייתי בילדותי בקרית צאנז יחד עם אבי זצ"ל, ונשאר לי הדרכה לכל החיים, שאז הכתירו את מרן שליט"א לרב הצעיר, ומרן זי"ע דיבר בשידור חי. ובברכהמ"ז כיבדו את אבי זצ"ל בתור נכד בעל ההילולא וקרוי על שמו, ואבי הרים הגביע ואמר, זה שלי ואני מכבד את הרב הצעיר...

האדמו"ר מגארליץ ב"ב: ב"ה שידכנו עתה את הבת הצעירה שנקראת 'פעסל' ע"ש הרבנית של הרה"ק מגארליץ זי"ע. ונפרדו לשלום.

בשעה 2.10 אחר קבלת הקהל, נכנס מרן שליט"א לחדרו, שם נכנס חדב"נ הגה"צ גאב"ד קהלתנו הק' שליט"א בבני ברק.

אח"כ התפללו מעריב, לפני העמוד ניגש הר"ר מרדכי שימון מב"ב. אחר תפילת ערבית הגישו הרה"ח ר' חיים מאיר לאנגסאם יו"ר ארגון משתמרת, והר"ר יצחק ברכר מנהל הארגון את הכרך החדש של הגמרא שחולק בימים אלו לנבחני משתמרת.

כן ניגש הר"ר מרדכי רוטנברג הי"ו הגבאי המסור של קופת החסד "עזר לקהל" בעיר, לקבל את ברכת הקודש לרגל פתיחת המשרד החדש שנבנה בבנין בית מדרשנו, מרן שליט"א הביע את קורת רוחו מפעולות הקודש לרווחת אנשי שלומינו בעיר ומהתפתחותה המשגשגת של הקופה, והאציל מברכות קדשו.

יום שני פר' כי תבוא ט"ז אלול

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הרב אלימלך ישראלי משגיח בישיבה"ק (ב"ר אלעזר מחיפה, וחה"ר אליהו גומבו מפעיה"ק), ולבן הר"ר יעקב שנטג מפעיה"ק (ב"ר שמואל צבי ז"ל, וחתן להבחל"ח הג"ר יצחק שימון מפעיה"ק).

בשעה 6.15 אחה"צ, אחר תפילת מנחה, נסע מרן שליט"א לקרית צאנז בעיה"ק טבריה ת"ו, לקבלת קהל אנ"ש תושבי ערי הקודש צפת וטבריה, לעצה

יום רביעי פר' כי תבוא ח"י אלול

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר יקותיאל יהודה שליטל מקרית צאנז טבריה (ב"ר ישעי' שלום מב"ב, וחה"ר רפאל שטמר מפעיה"ק). בערב המשיך מרן שליט"א בקבלת קהל אנשי שלומינו תושבי קרתא קדישא הדין להפקד ולהזכר לקראת ימי הרחמים והרצון. כן נכנסו תלמידי ישיבה"ק דרי חוץ לארץ עם פתקי דרחמי, וכן תלמידי ישיבה"ק דרי שאר ערי הארץ, אשר לא נכנסו עם הוריהם בעריהם. ומשך עד קרוב לשעה 1.00 בלילה.

ההוראה דברי משה, רבי יצחק צבי אונגאר שליט"א רב ביהמ"ד נייטרא, רבי יעקב ווייל שליט"א ראש ישיבת שערי תורה והגיש למרן שליט"א הספר שו"ת מהרי"ל דיסקין; האדמו"ר מבערזאן שליט"א, האדמו"ר מסאווראן שליט"א, רבי חיים יהודא רובינשטיין שליט"א רב שכונת רמת בית שמש ד 2, רבי אלישע יונגרייז שליט"א אב"ד טעפליק בירושלים; ועוד.

אחר קבלת הקהל התפללו ערבית. לפני העמוד ניגש - הר"ר יעקב אליאס הי"ו מירושלים עיה"ק. וחזרו לקרית צאנז והשעה היתה אחר השעה 4.00 לפנו"ב.

בחצרות קדשינו

היענות לא פיללנו".

"והרבה מעבר לתרומות ונדבות הלב, מחזקים את ידינו, אלפי התגובות המחממות את הלב ומחזקות את ידינו, מכל אחד ואחד מאנשי שמביע את הערכתו לפעילות הרבה בכל עת הן למען הישיבות הקדושות והן למען כל צרכי חצר קדשינו, ניתן לומר שרק מכך שואבים אנו את החיזוק והכח להמשיך הלאה ולשאת את משא הקודש" אומרים המנהלים.

במסגרת השותפות הגדולה ביותר בחצר קדשינו, הכריזו מוה"ר בר יוחאי שמעון הי"ו ומוה"ר זאב קליין הי"ו "שלנו ושלם - שלכם", בקריאה של חיבה לאנשי שלומנו - ראו גידולים שגידלתם! במטרה להודות ולעדכן את אלפי השותפים הנאמנים לכל הישי' המבורך אותו צברו בחשבון הזכויות שלהם במהלך השנה החולפת, ומאיך - להמשיך ולהעמיק את השותפות האיתנה, להוסיף לה נדבכים ועמודי תווך, על מנת לאפשר להרחיב ולהגדיל בס"ד את העשייה הברוכה עוד ועוד, גם בשנה הבעל"ט.

המונים כבר הצטרפו והכריזו:

שותפים בס"ד גם בתשפ"ג

השותפות הגדולה ביותר של אלפי אנשי

נמשכים ימי השותפות השנתיים כפי שכבר הוקבע והונהג בחצר קדשינו מדי שנה בשנה, כאשר עד כה כבר הצטרפו והכריזו המוני אנשי שלומנו כאיש אחד ובלב אחד לשותפות של אור וקדושה במסגרת 'נר למאור' - שותפות קודש עם עטרו"ת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, בהחזקת ממלכת התורה, החינוך והחסידות דחסידי צאנז.

רק שבועות חלפו מאז החלו מנהלי היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז לפנות אל אלפי אנשי, וההיענות מפתיעה ומכה את כל התחזיות המוקדמות. "אחוזי ההיענות של כלל אנשי שלומנו היא בגדר הפתעה אף עבורנו", אומרים המנהלים הי"ו, "למרות שצפינו שהקהל הגדול יעריך את הפעילות שלנו ויביע את רצונו להיות שותפים בממלכת התורה, החינוך והחסידות, אבל לכזו

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, העסקן המופלא, נאמן ומסור למען מפעלות הקודש לבית צאנז, איש האשכולות, ה"ה

הרה"ח ר' מאיר בעלז הי"ו

חבר הנהלת מרכז רפואי צאנז ביה"ח לניאדו

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט ובשעטומ"צ

שמחת נישואי הבן החתן המו"מ בתו"ש כמר נחום צבי נ"י

עב"ג הכלה תחי' בת הרה"ח ר' משה מאיר ברבר הי"ו - אב"י פעיה"ק

והברכה אחת היא לסבים

הרה"ח ר' דוב בעריש בעלז הי"ו - אב"י פעיה"ק

הרה"ח ר' יצחק אהרן ברבר הי"ו - אב"י פעיה"ק

והרה"ח ר' מרדכי יוסף זילברברג הי"ו - אב"י פעיה"ק

והרה"ח ר' הלל גבירץ הי"ו - אב"י פעיה"ק

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ה, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד,

מתוך נחת והרחבה, סיעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

אנשי בשורה אנו, כפי שיפורסם בגיליון 'שפע'.

הרחבת השירות

הוכרז על מהפך בתודעת השירות של שפע חיים ורחמים. הורחבו השעות של המענה הטלפוני, הורחבה מחלקת הלוואות. טפסי הלוואה ניתן למלא בטופס מקוון.

93 צעירים הצטרפו

בימי ההצטרפות של הצעירים שנישאו בשנה האחרונה, נרשמה כמעט 100% של הצלחה, כאשר רובם ככולם הצטרפו לתכנית 'בנה ביתך' לפי הדירוג המיוחד בעבורם.

קן ט' תמוז

לקראת ט' תמוז, יומא דהילולא, הוכרז על מבצע בזק של דירה לכבוד בעל ההילולא – 'א דירה פאר'ן רעבן'. פורסם כי בכל שנה נדרש לגייס 120 דירות בצאנז. כאשר רק שישים מהן מגיע מקרב השותפים והחזרי הלוואות. את המחצית השנייה צריכים לגייס בס"ד. דירה 1 מתוך מחצית זו, גויסה במגבית המיוחדת של ט' תמוז!

תכנית 'חסדי אבות'

זוכרים שצריך לגייס עוד שישים דירות? היעד הוא ששלוש דירות מתוך שישים אלה, יגיעו מכיוון אנ"ש שב"ה סיימו לחתן. הוכרז על תכנית ייחודית להנ"ל, שלפיה ניתן בהו"ק לא-גדולה, להגיע להקמת קרן, שאיפה שמנקרת בלבבות רבים.

עלון 'שפע'

החל לצאת מגזין חודשי שמטרתו להביע ולהחדיר לציבור אנ"ש את ערכי הצדקה והחסד של "שפע חיים ורחמים" במסגרת של מקורות, מאמרים וסיפורי קודש. המגזין מעורר הדים רבים גם מעבר לגבולות אנ"ש ומשמש כמודל.

כ"ק מרן שליט"א הורה על מסגרת חדשה לאברכי אנ"ש של 50 דף גפ"ת בחודש

בעת שנכנס הגאון רבי יעקב ישראל שמרלר שליט"א ראש הכוללים במרכז התורה לקודש פנימה, ביקשו כ"ק מרן שליט"א לפרסם בכל היכלי הכוללים דחסידי צאנז בכל רחבי ארה"ק, על הקמת מסגרת לימוד נוספת ללומדי גפ"ת. המסגרת החדשה תהיה מסגרת לימוד של חמישים דף גפ"ת לחודש. כשמסגרת חדשה זו הוא חוליא נוספת בשרשרת המסגרות הקיימות בהיכלי הכוללים של 20 30

ימי השותפות השנתיים, אשר כאמור נושאים את הכותרת 'שלכם', מבטאים פשוטו כמשמעו את דבר השותפות בין אלפי אנ"ש למען החזקת מפעלות הקודש, בזכות ובאמצעות שותפות קודש גדולה זו, בדמות החזקת התורה ולומדיה והרחבת גבולותיה, לצד כל פעילות חצר הקודש, בהיקפי פעילות חסרי תקדים והתרחבות משמעותית המרנינה כל לב.

לסיכומה של תשפ"ב – מאירים הם באור יקרות את כלל המפעלות למען תלמידי הישיבות הקדושות וכל צרכי חצר קדשינו, המסתכמים מדי שנה בעשרות מיליוני ש"ח - בהם שותפים של ממש כל אחד ואחד מנדיבי הלב הפותחים ליבם כאולם ומעניקים את תמיכתם ושותפותם יחד עם כלל אנשי שלומנו בצוותא עם עטרו"ת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.

בקריאה של חיבה מעומק לב קוראים הם לכלל אנ"ש, להצטרף יחדיו כאיש אחד ובלב אחד לשותפות של אור וקדושה, למעננו ולמען דורותינו, כי כל הי"ש המבורך הזה הוא שלנו ולמעננו.

שנת עשייה: ב'שפע חיים ורחמים' מסכימים שזה של סיעתא דשמיא, התפתחויות וחידושים ההלוואה גדלה באופן דרמטי

הסכום המרבי של תיק הלוואה זוגי, גדל באופן משמעותי, משלוש-מאות-אלף ש"ח, לשלוש-מאות-ושישים אלף ש"ח. למרות שלא היה פרויקט מאורגן בחצי השנה האחרונה (או יותר נכון: מחודש אייר, ועד לאמצע חודש מנחם-אב) מאז הוכרז על הגדלת הלוואה, כבר נרכשו 54 דירות! מתוכם 24 דירות שנמכרו בפחות מ-900,000 ש"ח, הסכום שעליו מקבלים את הסכום המרבי של הלוואה!

תקנון מקל ונגיש

מהדורה עדכנית של התקנון לקבל הלוואה – הופצה לציבור. לפי תקנון זה הורחב מעגל האפשרויות לקבל הלוואות גם בדירות יקרות יותר.

מחלקת בינוי ושיכון

הוקמה מחלקת 'בינוי ושיכון' שמטפלת בסיוע להתמודדות עם מכרזי המדינה על דירות. המחלקה טיפלה השנה בכל המכרזים של משרד השיכון בעזרה וסיוע בירוקרטי למבקשי דור, ועם סיום השנה מתברר כי

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזל טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, העסקן המסור לכלל ולפרט, נודע לשם ולתהלה, עושה חסד לזולת ובסבר פנים יפות, ה"ה

הרה"ח ר' ישראל גולדשטיין הי"ו

מנהל ארגון החסד 'אחים לשמחה' דקהל חסידי צאנז
לרגל השמחה השרויה במעונו, במזל טוב ובשעטומ"צ
שמחת הכנס בנו כמר אריהנ"י לנועם עול תורה ומצוות

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ח, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמידי, מתוך נחת והרחבה, סיעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

בימי בין הזמנים הקצרים עמלו בהנהלת היכלי התורה והחסד יומם ולילה וערכו שיפוצים נרחבים בבנין הישיבה, והעמידו לו פנים חדשות ברוב פאר והדר.

**בברכת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א:
הצלחה וסיעתא דשמיא מופלאה בליקווד במגבית של
רשת הכוללים "מרכז התורה" קרית צאנז**

לקראת 'שבת סליחות' שב ארצה העסקן המסור מוה"ר יודל שפירא הי"ו, מנהל רשת הכוללים "מרכז התורה" קרית צאנז, מליקווד שבניו-ג'רזי, שם שהה כשבועיים ימים לטובת ממלכת הפאר, רשת הכוללים "מרכז התורה", בהם לומדים ושוקדים בתורה ובהוראה למעלה מארבע מאות אברכים יגיעי תורה.

כזכור, 'מרכז התורה' נקלע למצוקה כלכלית קשה לאחר 'שבע שנות שובע', לראשונה מאז נטל על עצמו בשליחות הקודש, מוה"ר יודל שפירא הי"ו, את העול של החזקת התורה במרכז התורה. לאחר שבע שנים בהן חולקו המלגות במלואן ובמועדן, גם בשנות הקורונה כאשר מטו מוסדות תבל, ולאחר שבשנים אלה כמעט והוכפל מספר האברכים הלומדים בכולל כ"י, לצד גזרות תקציביות חדשות לבקרים - הגיעו מים עד נפש.

לפני כשבועיים, לאחר שנטל את ברכת הקודש להצלחה וסיעתא דשמיא, נסע מנהל מרכז התורה מוה"ר יודל שפירא הי"ו אל מעבר לים, אל ליקווד שבניו ג'רזי בארה"ב, ובמשך הימים הללו פקד בתי נדיבים בעם, אוהבי ומופלגי תורה, להתרימם ולגייסם למען "מרכז התורה".

"חשתי על בשרי את ברכת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א" - אומר בהתרגשות ר' יודל שזה עתה נחת ארצה לקרת שבת סליחות - "הנדיבים בעם ששמעו שכאן מגייסים ממון לטובת המקום-תורה הגדול ביותר בחצר הקודש צאנז, ה"ה רשת כוללי האברכים 'מרכז התורה' שבקרית צאנז נתניה, פתחו את לבם ואת כיסם ונתנו סכומים משמעותיים עבור 'מרכז התורה', מה שהתאפשר עוד תוך כדי המגבית לחלק לכל הפחות מלגה אחת לאברכים לקראת החגים".

מי שנרתם בכל מאודו ובכל נפשו למען המגבית הוא איש חי ורב פעלים המחנך הדגול, איש האשכולות, הרב אלעזר אלי' מאשקאוויטש שליט"א, מיקירי קהלא קדישא שביוניאן סיטי ומנהל תלמוד תורה 'מסורת אבות'

מן היסודות של רבותינו הקדושים זי"ע ושיבדלחט"א הוא, שאברך הנכנס לכולל ילמד ביגיעה כמה שנים גפ"ת, מרן שליט"א התבטא: "מסגרת של חמישים דף לחודש מהווה הכנה טובה לעלות עם הזמן לכולל ש"ס".

פתיחת המסגרת החדש אי"ה בחודש כסלו הבעל"ט, פרטים נוספים יפורסמו בהיכלי הכוללים.

מהנעשה ונשמע בישיבה"ק לצעירים דברי ברוך פעיה"ק

בשלהי זמן הקיץ העל"ט, התאספו יחד תלמידי ישיבה"ק לצעירים דברי ברוך פעיה"ק, למעמד כבוד התורה וחלוקת פרסים לתלמידים המצטיינים, שהשתתפו בקביעות בשיעורי העיון, והעלו את ציוני המפרשים שנשמעו מפי הרמיי"ם שליט"ע ע"ג הכתב.

בתחילת המעמד נשא דברים המנהל הרוחני הרה"ג ר' מאיר יוסף דויד שליט"א, כשבדבריו קשר קשרי שבח לראש בחורי החמד אשר על כולם ברוך יאמרו, ובשנתם הראשונה בעולם הישיבות עלו ונתעלו כראוי וכיאות.

מחזה מרהיב היה עת עמדו הבחורים למבחן פתאומי בו הראו את כוחם ב'קום התהלך' לארכה ולרחבה של מס' בבא בתרא, כשכל אחד מהם קיבל דף עם צילומי קטעים מדברי הגמ', או מדברי התוס' ופי' רשב"ם, ואף מדברי ר' גרשום, ובחורי החמד הראו את כוחם למצוא כל דבק את מקומו במהירות דבר דבור על אופן. כל הנוכחים עמדו משתאים ואחזם התרגשות רבה מידיעת הצורבים הצעירים. כן עמדו הצורבים במבחן מתקיל עם שאלות היכן מופיע מאמר זה בגמ', או כמה פעמים מוזכר ענין 'שבת' בכל המסכתא וכו', אשרי עין ראתה אלו.

גם בימי בין הזמנים נערכו פעילויות מיוחדות לבחורי החמד, בהשגחתם ובפיקוחם של צוות רבני הישיבה. במהלכה נסעו קבוצה מבחרת מתלמידי הישיבה לאתרא קדישא מירון ביום ט"ו באב העל"ט, שם נערכה חבורה מרוממת זמן רב.

עם פתיחת הזמן החדש זמן אלול, הגיע הגה"צ ראש הישיבה שליט"א לשאת דברי פתיחה בפני הצורבים הצעירים שעלו זה עתה לפקוד את ספסלי הישיבה, בדבריו עורר היאך צריך להיראות בן ישיבה בכל דרכיו ותהלוכותיו. כשתיכף לאחמ"כ החלו את סדרי הלימודים ברוב התלהבות ובהתמדה מרובה.

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

א"ז ישיר ישראל

ברכת מזלא טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, איש החסד המרבה להיטיב עם הבריות, נאמן ומסור למען מפעלות הקודש לבית צאנז, איש האשכולות, ה"ה

הר"ר ארון זאב טהלר הי"ו

גבאי קופת החסד המרכזית עזר לקהל בארה"ק

**לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת הכנס בנו כמר ישראל נ"י לנועם עול תורה ומצוות
במז"ט ובשעטומ"צ**

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ח, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

לאחמ"כ עברו המצטיינים לקבל מידי המרא דאתרא שליט"א והדומו"צ שליט"א תעודות ופרסים יקרי ערך לאות הוקרה והערכה על בקיאותם ויגיעתם בחומר הנלמד משך השנה האחרונה.

מפיות התלמידים וההורים נשמעו ברכות תודה למנהל המוסדות המסור מוה"ר משה אהרן כהנא הי"ו אשר לא חסך, ופרס חסותו למעמד חשוב זה, יהי ד' אלוקיו עמו, ובכל אשר יעשה יצליח.

מהנעשה ונשמע בישיבה"ק 'היכל התורה' פעה"ק מעמדי פתיחת הזמן בהיכל הישיבה

ביום רביעי פר' עקב כ' אב העל"ט נתחדש ספסלי דבי מדרשא בישיבת 'היכל התורה' כשנוספו עוד עשרות תלמידים חדשים. חלקם מהם כבר מתכוונים ליוםם הגדול כשיבנו עוד בית נאמן בישראל וחלקם מצפים לזיווגם שיבוא בקרוב, אך כולם כאיש אחד בלב אחד התחילו הזמן בליבות נרגשים לאחר דברי כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק במעמד פתיחת הזמן למאות תלמידי הישיבות.

ביום ראשון פר' ראה כ"ד אב באו והתקבצו כלל תלמידי ההיכל החדשים למעמד פתיחת הזמן בהיכל הישיבה. את המעמד פתח בברכת 'ברוכים הבאים' המנה"ר הרה"ג ר' אפרים פישל גרין שליט"א.

לאחר דבריו נשא דברים האורח הרה"ג ר' פנחס ברייער שליט"א, בדבריו הרחיב על חובת הבחור המבוגר בעולמו שכשהוא בונה לעצמו סדר היום משלו ואינו מהפך היוצרות מליל ליום או להיפך אזי יכול אח"כ לבנות את ביתו כדבעי.

ביום רביעי פר' שופטים ד' אלול התקבצו תלמידי ההיכל הישנים כחדשים בכוחות רעננים לקראת תחילת הזמן למעמד פתיחת הזמן בראשות צוות ההיכל, במעמד נשא דברים הרב צביאלי בן צור הי"ו מרצה בכיר בארגון 'ערכים' בדבריו הרחיב על השמחה בקיום המצוות.

עם פתיחת שנת הלימודים החדשה נפתחו מסגרות לימוד שונות לרווחת התלמידים, כשבחדשים הבאים יוכשרו התלמידים וילמדו את נושא ה'כשרות בהלכה', השיעורים נמסרים ע"י הרה"ג ר' שלום דוב שפיצר שליט"א. בנוסף להנ"ל יפתח קורס ללימוד סת"ם, אשר יתחיל בחודשי החורף הבעל"ט. כל מסגרות הלימוד הם בנדיבות ליבם של עיריית נתניה הודות לפעולותיו של נזר העסקנים הרה"ח ר' יעקב שמעון שר שליט"א.

חידוש ושיפוץ תקרת 'היכל התורה'

לרגל פתיחת הזמן החדש חודש ושופץ תקרת ההיכל בהרבה יופי והדר, בעז"ה לקראת זמן החורף הבעל"ט יסיימו את השיפוץ, והיכל הישיבה יקבל פנים חדשות כראוי וכדבעי ליושבי ההיכל ולומדיה.

ברכת יישר כוח שגורים אל מנהלי 'היכלי התורה' והחסד' על פעולותיהם ללא ליאות יומם וליל בכל ימות השנה בכל עת ועונה, ובפרט בימים אלו הגדילו עשות בחידוש ושיפוץ תקרת ההיכל, משמי מעל יתברכו בכל מיילי דמיטב, וישרה הברכה בכל מעשה ידיהם.

נסיעה למקומות הקדושים

בליל שישי פר' כי תבוא אור לכ' אלול יצאו כלל תלמידי 'היכל התורה' לעבר עיר האבות קרית ארבע היא

בליקווד, שלצד כל פעילותו החינוכית והחשובה, התמסר בכל לבו לעמוד לימינו של ר' יודל, ונענה לזעקת התורה ולזעקת האברכים הלומדים מתוך הדחק, ועשה גדולות ונצורות באופן מעורר השתאות להצלחת המגבית בסיעתא דשמיא. כן מציינים לשבח ב'מרכז התורה', את מוה"ר אברהם רייך הי"ו ראש הקהל דקהלתנו הק' בליקווד ומוה"ר דוד יהונתן קרעש הי"ו שעשו רצון צדיק בשלימות ועמדו ועמלו להצלחת המגבית, ואתם עמם עוד אברכים יקרים וחשובים תושבי ליקווד.

צריך עוד רחמי שמים מרובים, ועוד מתוכננות מגביות נוספות בחו"ל בחודשים הבאים, מתוך תקווה ותפילה שאנ"ש באשר הם, יבינו ויפנימו את המצוקה אליה נקלע מרכז התורה, ויזכרו את מאות האברכים החשובים הלומדים תורה מתוך הדחק – ויתנו כל אשר בעד נפשם למען הצלת התורה ולומדיה.

"יומא טבא לרבנן" ומעמד חלוקת פרסים ותעודות נערך לכבוד תלמידי הכיתות הגבוהות בת"ת 'דרכי אבות' בקרית צאנז בעיה"ק טבריה

עם סיום שנת הלימודים הברוכה והפורה שעברה עלינו לטובה, התקיים בת"ת דרכי אבות בקרית צאנז בעיה"ק טבריה ת"ו מעמד מרומם לכבודה של תורה, לעידוד שינון וידיעת הגמרא והמשניות.

במהלך השנה כמובן נערכו מבחנים שבועיים וחודשיים, כמון כן עברו התלמידים מבחני חזרה מקיפים על כל המסכתות, ובס"ד זכו התלמידים לראות ברכה בעמלם בסיעתא דשמיא.

כאמור ביום שני י"א מנ"א העל"ט התקיים מעמד נאדר בקודש לרגל הסיום וסדרת המבחנים שליוותה אותו כל השנה וקצרה הצלחה מרובה בס"ד, במעמד זה הובעה ההערכה לתלמידים חשובים שידעו ועשו חיל בלימודם על כל המסכת במהלך השנה. מסיבת הסיום נערכה בהשתתפות הגאווה"צ מוריניו המרא דאתרא רב ואב"ד ק"צ טבריה שליט"א, הגאון רבי זאב וקסברגר שליט"א דומו"צ דקהילתינו הק' וצוות הר"מים והמחנכים משעות לפני הצהריים.

נשאו דברים לפני התלמידים מנהל הת"ת הרב יעקב הכהן רוט הי"ו שהרחיב בדברים אודות "נוצר תאנה יאכל פריה" אותם רואים כעת התלמידים יחד עם הרמ"ם וההנהלה כאשר יוצאים תלמידים לומדי תורה יראי שמים וניכרים במיזדותיהם לאחר שנות הלימוד בת"ת, והכרת הטוב הנדרשת מכל תלמיד כלפי מחנכיו.

לאחמ"כ נשמעו בקשב רב את המשא המרכזי שנשא הגאווה"צ מוריניו המרא דאתרא שליט"א שהביא את דברי המשנה אל תאמר לכשאפנה אשנה שמה לא תפנה, ופירשו בספרים הק' שכאשר בוערת ביהודי התלהבות לקיים מצוה, צריך מיד לקיימה, שמא לאחר מכן לא יפנה לבו לעשות המצוה, וכעת עם תחילת ימי בין הזמנים צריכים לראות על כל תלמיד ותלמיד את הפירות שהשקיעו במשך השנה כולה, בסיום דבריו בירך את התלמידים היקרים שעמלו והשקיעו והגיע עד הלום.

כאות להבעת שמחת התורה ליוו את המעמד צלילי שירה וזמרה, ובמהלכו יצאו הכל בריקוד מרומם ושמח לכבודה של תורה.

נתניה ואורח הכבוד שיבוא ויבעיר את הלבבות ברשפי אש שלהבת קה, יהיה המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א מלעלוב, בזיץ רווי התעוררות וכיסופין לקראת היום הקדוש ובגודל עניין צדקה וחסד והכנסת כלה להסות כל מקטרג ביום הדין. את העצרת תנעים בניגונים מרטיטים של הימים הנוראים, מקהלת אזמרה.

בין כל המקדמים לבוא עד השעה 20:55 תערך הגרלה על אתרוג יוקרתי בשווי 600 ₪ + הגרלה על נרתיק יוקרתי לארבעת המינים.

ועוד חידוש השנה: לבקשת נשים צדקניות, תועבר כל העצרת במראה ובאומר לאולם האודיטוריום, שם תוכלנה להתעורר בימים קדושים אלו.

בימים אלה יוצא לאור הביטאון ה-11 של 'אחים לשמחה' – ברודערס. בראיון מיוחד שנותן מנהל הארגון, הרב ישראל גולדשטיין, הוא אומר ברגש עז: "אני רוצה שכל אחד ייכנס שנייה לנעליים של 'אחים לשמחה'. 'אחים לשמחה' מגיע אל בן אדם בתקופה הלחוצה ביותר בחייו, כלכלית ומנטלית, כשהוא מחתן ילדים. הוא נאלץ להיפרד מכסף רב! כל יום הוא צריך להוציא מהכיס אלפי ₪. ממש כן! ומרגישים שאין לדבר סוף, כמו איזו טבעת של חנק. היל"ת. מגיע 'אחים לשמחה' ואומר לאבא: מחותן יקר, אנחנו מבינים שאתה לחוץ כלכלית, אבל אנחנו איתך! אנחנו ח"ו לא רוצים שח"ו יקנו פחות לחתן ולכלה ולא יתנו להם כמנהג גוברין יהודאין. אנחנו נעשה הכל שיקבלו את המיטב! את היוקרתי! אל תתפשר על שטריימל. ניתן לך יוקרתי ומפואר בחצי מחיר. כמה רוגע זה נותן לאב. כמה לחץ זה משחרר. שמענו לא פעם ולא פעמיים מכזה שאמר לנו: אתם חפצא של 'פיקוח נפש'. לא נשמתי מרוב לחץ. הרגשתי דקירות מלבי. כבר נגנבה בלבי מחשבה שאת החופה של בני ובתי אלוהי מבית החולים ח"ו, והנה הגעת והארת עיניים. שחררת, הקלת על הלב.

כל אחד מאנ"ש שיתעמק בדברים אלו, יבין את גודל המשימה הכבירה. אם כך יהיה – לא יהיה יהודי בצאנז שלא שותף בכלל הפחות 120 ₪ בחודש, ובוודאי שכולם, לכבוד הימים הנוראים ולרגל המגבית הדחופה, יתנו 360 ₪, ויכתב וייחתם בספר החיים לברכה ולשלום, לפרנסה טובה ולגזירות טובות".

ניתן כבר כעת לתת תרומה יקרה וחשובה זו, ולרכוש מליץ יושר לימי הדין מבעוד מועד, אצל מנהל "אחים לשמחה", מוה"ר ישראל גולדשטיין הי"ו בטל': 052-7129114.

מכון דברות הקודש

ממכון דברות הקודש נמסר כי בסייעתא דשמיא יצא לאור כרטיס זכרון חדש בשם "די הייליגע טעג" בחצר הקודש צאנז, מרבותינו הק' כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע ולהבחל"ח כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, וכולל בתוכו את כל דברות הקודש שנשאו בירח האיתנים בכל השנים משנת תשי"ד ועד לשנת תשפ"ב העעל"ט.

כרטיס הזכרון מכיל למעלה מ-500 שעות, מכל הדרשות והשולחנות הטהורים, סליחות; י"ג מידות; שוה"ט ערב יום הכיפורים, ושוה"ט מוצאי יום הכיפורים; השולחנות הטהורות בימי הסוכות ואושפיזין קדישין; הלל והושענות; משנה תורה והקפות שניות.

חברון, להשתטח על קברי האבות במערת המכפלה לקראת ימי הרחמים והסליחות, להתפלל על הכלל ועל הפרט ולהתברך בשנה טובה ומבורכת.

עם הגיעם התפללו תחילה מנחה, לפני התיבה ניגש המשגיח הרב משה דוד שר שליט"א, אח"כ המשיכו באמירת תהלים, לפני העמוד עבר הבה"ח החתן משה דיקשטיין נ"י. לאחר אמירת תהלים יצאו התלמידים לעבר בית החיים העתיק אשר במרומי חברון שם טמונים צדיקי עולם שרפי מעלה קדומים, כן ניגשו לקברם של ישי ורות הסמוכים.

לאחמ"כ חזרו התלמידים לרחבת מערת המכפלה שם נערכה חבורת 'ליל שישי' מרוממת שבמהלכה הרבו בניגוני התעוררות ודברי התחזקות לקראת שבת 'סליחות' והימים הנוראים הבעל"ט, בחבורה נשאו דברים המנה"ר הרה"ג ר' אפרים פישל גרין שליט"א וראש החבורה הרה"ג ר' דוד זלמנוביץ שליט"א.

לאחר החבורה הגיעו התלמידים אל קבר רחל שם התפללו ערבית וניגש ראש החבורה הרה"ג ר' דוד זלמנוביץ שליט"א, ולאחר אמירת פרקי תהלים חזרו לקרית מלך רב טעונים בהכנה דרבה לקראת הימים הנוראים הבעל"ט.

פיות הבחורים מלאים שבח למנהלי היכלי התורה והחסד' על הסיוע למען הנסיעה גם בימים אלו שעומדים הם על המשמר ופועלים ללא ליאות במלאכת הקודש לקראת ימי הרחמים והרצון בצל הקודש. יישר כוחכם.

"ימים נוראים" במפעל "אחים לשמחה" היערכות לעצרת השנתית

עיניהם של מחותנים רבים נשואות לימים אלו; המוני אנ"ש מכל רחבי העולם מתלכדים סביב מגבית הימים הנוראים, לצד גל גובר של שותפות קבועה בקרב מבוגרים וצעירים.

בחודש הרחמים והסליחות הקרוב, יוצאים במפעל "אחים לשמחה" דחסידי צאנז בקריאה של חיבה לכל אנ"ש בארץ ישראל ובחול"ל, לתת תרומת ה', כופר נפש של 360 ₪, שיוקדשו למקרי מצוקה קשים אצל משפחות המשיאות את ילדיהם, שזקוקות לעזרה מיוחדת והעול לכך מוטל על ראשי "אחים לשמחה".

יו"ר מפעל "אחים לשמחה", הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, שמדרבן כל העת להגדיל ולהוסיף את התמיכות בקרב כלל אנ"ש - עומד על גבי גבאי "אחים לשמחה", לתת תמיכות מיוחדות ומוגדלות למשפחות שמצבם הכלכלי קשה והגיעו ב"ה לידי שמחה בביתם, שעל בסיס זה הוקם "אחים לשמחה", ולצורך זה מוקדשת מגבית זו של ירח האיתנים, בחודשי אלול-תשרי הקרובים א"ה.

במסגרת המגבית זו תערך העצרת השנתית "צדקה וחסד ורחמים" בקרית צאנז נתניה, כאשר בוודאי כל מי שלב בשר בקרבו ורואה קצת את סביבתו מבין שהפעם יתר מתמיד ישנן משפחות שזועקות לעזרה והמוני משתתפי העצרת בוודאי ישימו דבר זה אל ליבם.

העצרת תתקיים א"ה ביום רביעי, מוצאי צום גדליה, בשעה 20:30 בדיוק באולם 'מרכז החסד' בקרית צאנז

שכבשו את לבבות דורשי ה' זרע אברהם אוהבו הכמהים לקדושת שבת להתענג באהבתך וביראתך. בכרך החדש 'השבת נועם הנשמות', נמצאים שיחות ומאמרים בעניני שבת קודש, לבאר את הדרך ילכו בה להגיע להתרוממות הנש וההרגשת נועם השבת בתפילות השבת ובסעודות ובכל מהלך השבת. הספר כולו ערוך בלשון צחה מרתקת ומושכת ומרוממת את לב האדם בשבת קודש לספירות נעלות ואצילות לזכות להגיע לעונג שבת רוחני, מתוך הבנה עמוקה והכרה במתנה הטובה שנתנה לנו מבית גנזיו של הקב"ה ושבת שמה. ניתן יהיה להשיג את הספר בדוכן 'מכון דברות קודש' ביום א' דסליחות ע"י ההיכל הגדול, במחיר עלות של 25 ש"ח בלבד לספר. כמו כן ניתן להשיג את הספר אצל המחבר שליט"א בפלא': 054/8424075.

כמו כן יצא לאור לראשונה, נגן חדש בפורמט ענק, ובו כל דברות הקודש מרבותינו הק' מכל השנים, המכיל למעלה מרבעה שעות, מסודר ומקוטלג לפי פרשיות ומועדי השנה ונושאים. וכן נגן חדש ומשוכלל ביותר מכל דברות הק' מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע מכל השנים שנמכר במחיר מוזל במיוחד. ניתן יהיה להשיג בעז"ה בדוכן המכון ביום א' דסליחות על יד ההיכל הגדול, או בטל 052/7636809. ניתן לשלם באשראי ובתשלומים.

הופיע ויצא לאור החלק השלישי של הספר הנפלא אכסוף נועם שבת - השבת נועם הנשמות

בשורה טובה תדשן עצם, שוחרי התורה והחסידות התבשרו בשבועות האחרונים על הוצאתו לאור עולם כרך נוסף מסדרת הספרים הנפלאים 'אכסוף נועם שבת' -

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הר"ר **פאיר שלום ברנדסדורפר** הי"ו
אב"י פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת הכנס בנו כמר אברהם יהודה נ"י
לנועם עול תורה ומצוות
במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ח ר' יצחק פרדכי הי"ו - ב"ב
ולחותנו הרה"ח ר' אליעזר בריל הי"ו - פעיה"ק

**אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה**

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הר"ר **יהודה אריה שטיגליץ** הי"ו
אב"י בב"ב

לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת הכנס בנו כמר יוסף דב חיים נ"י
לנועם עול תורה ומצוות
במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ח ר' פנחס הי"ו
אב"י פעיה"ק

**אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה**

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הר"ר **עקיבא לויבער** הי"ו
אב"י פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבן נ"י
במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ח ר' שלמה הי"ו - מאנסי
לחותנו הרה"ח ר' בערל שטער הי"ו - פעיה"ק
ולזקיננו הרה"ח ר' יצחק צבי לויבער הי"ו

**אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה**

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הר"ר **יצחק רייניץ** הי"ו
אב"י בב"ב

לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבן
והכנסתו בבריתו של אאע"ה
כמר יוסף שלום פרדכי נ"י
במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב לחותנו
הרב שלמה זאב קליין הי"ו
אב"י פעיה"ק

**אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה**

הזמנה מילתא דיא

שדע עדיכס
בעצת הש"ת

מ ע מ ד

הכנסת ספר תורה

שישמש התיטקות של בית רבן
בתלמוד תורה ודרכי אבות צאנז

שתחיים כרוב פאר והדר כדאי לכבודה של תורה
ביום ראשון פר' נצבים
כ"ב אלול - א' סליחות
Sep. 18 1988

ובשעה 4:00 תצא התהלוכה
מחצבה של עד

פניל בערות וזמן רגע בהשפעות תלמיד
התלמוד תורה סילו כל הדרך באמנות של אור

**לבת
מודשע**

8 SUZANNE DR

תקיימ ריקודין של סגרה בחסות ובחירות

**סתיבת
האותיות**

ידיה משעה 1:45
עד 3:45

בביתו

8 HARVEST CT.
MONSEY NY

סקודת מציה לעמרה של תורה תישך באולם
היכל יודית שבבנין והתלמוד תורה

235 N PASCACK RD. SPRING VALLEY N.Y

קבלת אורחים בשעה 8:30

ויחי נעים ה' אלקיט עליט שזוכה ללמוד וללמד את כל רבי
התורה הזאת כל ימי חייו ויחל עליט כל הברכות שבטורה
ובכל מילי רשיב לעו ולכל ישראל. אמן ואמן.

יעקב אל"י גענד וב"ב

נגיל ונשיא בזאת התורה כי היא לנו עוז ואורה

בעהש"ת

כל קהל הקודש
ובפרט שותפי 'אחים לשמחה' והאברכים הצעירים
מוזמנים בזאת ליטול חלק

בעצרת השנתית

צדקה חסד ורחמים

כהכנה דרבה לקראת היום הקדוש

דבר 'אחים לשמחה'
הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב
וראש הישיבה שליט"א

כיבוד
עשיר
ומגוון

'זיץ' סוחף רווי התעלות וכיסופין
בליווי ניגוני התעוררות עתיקים
עם המשפיע הגה"צ
רבי אלימלך בידרמן שליט"א

תמדהרו

משתתפים
וזוכים

חדש!

מוקד מיוחד
לבית יעקב אלו הנשים
באודיטוריום 'בית חנה'
לשם יעבר
כל המעמד
במראה ובאומר

יום רביעי
מוצאי צום גדליה
'מרכז החסד'
בשעה 20:30

מחכה לך אישית
ישראל סוליסטין

זריזין מקדימין

המקדימים לבוא עד השעה 20:55
ייכנסו להגרלה בה יזכו שניים

1. זכייה באתחג מהודר
2. זכיה בנדתיק מפואר
לארבעת המינים

בשנתי
600 ש"ח

**אחים
לשמחה**
תמיכה וסיוע בעת נישואי הילדים

היום תברכנו, היום תגדלנו, היום תדרשנו לטובה!
חיג עכשיו: ישראל גולדשטיין 052-712-9114

'זחשובה ותפילה צדקה'
מעבדין את חתת הגולה

הדרים

כל המידע והעדכונים

למענכם

לרווחת המוני אנשי שלומנו
הבאים להסתופף בצילו הטהור של
עטרו"ת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
בירח האייתנים הבעל"ט

הופקה חוברת מידע ועדכונים

על כל השינויים והחידושים,
הידיעות והחדשות
מפות ההתמצאות וסדרי הכניסות והמעברים
עם כל מה שתצטרכו לדעת
במהלך ירח האייתנים

החוברת תחולק אי"ה

בכל בתי מדרשינו בכל אתר ואתר
ובמבואת הכניסה הממוזגת
בחזית ההיכל הגדול - ביום א' דסליחות

בברכת א' כתיבה וחתימה טובה און א' גוש בעבנטשט יאהר
בר יוחאי שמעון סאב קליין מאיר צב סאב

לישזכע ולא לרזון

מחיה צו זיין שויזנטער איד'ן
בימי הרחמים והרצון

רבבות

כוסות שתיה חמה וקרה

אלפי

קילו מזונות בשפע רב

תורמים וזוכים

בכל הברכות והישועות

לתרומת לבכם למען כוס של ברכה:
הר"ר משה גליק,

054-844-0582

בס"ד

49
משטחי כלים
חד פעמי
 בשימוש התלמידים

82,000
לחמים ולחמניות
 הוגשו לתלמידים בסעודות
 היום והשבת

60,000
מנות אוכל
 הוגשו השנה בחדר
 האוכל לתלמידים

בעזרתך!

152
טון מזון
מבושל
 בושלו לתלמידים
 במהלך השנה

22,250
ק"ג מוצרי חלב
 הוגשו בחדרי האוכל

67
טון [67,000 ק"ג]
פירות וירקות
 הזינו את התלמידים בבריאות

14,400
טון בשר ודגים
 למען בריאותם ורווחתם
 של התלמידים

תן לנו את הכוח להמשיך ולהרחיב
 את גבולות התורה והחסידות
כי זה שלך ובשבילך!

ראו גידולים שגידלתם